

ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI ÉVES JELENTÉS 2011.

MAGYARORSZÁG

nébih
Termőföldtől az asztalig

Köszöntő

Tisztelt Olvasó!

Az élelmiszerlánc-felügyelet alapvető célja az emberi egészség, az állatok és a nemzetgazdaság védelme. A felügyeleti munka alapelve az élelmiszerlánc-kockázatok minimalizálása a rendelkezésre álló erőforrások lehető leghatékonyabb felhasználásával.

Ennek megfelelően a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) legfőbb átfogó célja a minél tökéletesebb élelmiszerlánc-felügyelet kialakítása, amely képes garantálni az alapvető célok teljesülését.

A 2011-es év sok változást hozott Szolgálatunk működésében, melyek közül a legjelentősebb az intézményi struktúra változása volt. A területi szerveink a fővárosi és megyei kormányhivatalok önálló igazgatóságaiként működnek tovább, a területi szervek által működtetett laboratóriumok a NÉBIH országos laboratórium hálózatának lettek részei. A megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei fölött a NÉBIH a korábbi vezetés helyett szakmai irányítói jogkört gyakorol. Az intézményi struktúra változása komoly kihívások elé állította és állítja a Szolgálatot.

Tisztán kell látni, hogy az élelmiszerlánc új szervezésű felügyelete jóval többet jelent a korábbi ellenőrzési funkciónál, amit talán az a definíció ad vissza legjobban, mely szerint az élelmiszerlánc felügyelet: az élelmiszerláncot alkotó folyamatokra és termékekre irányuló ellenőrzési és intézkedési rendszer.

Az élelmiszerlánc felügyeleti munka során a klasszikus ellenőrzési feladatok mellett egyre fontosabbak az egyéb megelőző tevékenységek, mint a vállalkozók képzése, részvétel a helyes gyakorlatok kialakításában, kockázat kommunikáció, melyet a korábbi hatósági feladatellátás és gyakorlat változtatását is megkövetelte. Célunk egy ügyfélbarát, hiteles, ugyanakkor komoly szakmai súlyú hatóság kialakítása, amely meghatározó szerepet vállal a tudatos fogyasztói kultúra, felelős vállalkozói magatartás, valamint a hatékony és hatásos állami szerepvállalás fejlődésében.

A tudatos fogyasztó, a felelős vállalkozó számunkra nemcsak cél, hanem segítség is, hisz észrevételeikkel, visszajelzéseikkel növelik munkánk hatékonyságát. Ezért az élelmiszerlánc valamennyi szereplőjével kölcsönhatásban állva – irányító szerepünk fenntartása mellett – egyúttal partnerségre is törekszünk.

Remélem, hogy a 2011. évi tevékenységünkről szóló jelentés segít megérteni működésünk megújult alapelveit, és a tavalyi, mozgalmas év történéseiről is képet ad.

nébih
Termőföldtől az asztalig

Dr. Oravecz Márton
az NÉBIH elnöke

Bevezetés

Az élelmiszerlánc-biztonság az elmúlt években folyamatosan növekvő fontosságú – és közben folyamatosan átalakuló fogalmi kört képez.

Az élelmiszerlánc szakmai felügyeletét jelenleg egy hatóság – a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) és jogelődje, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, valamint az általa irányított megyei kormányhivatal mezőgazdasági szakigazgatási szervei látják el, tevékenységünkről azonban nehéz beszélni anélkül, hogy megvizsgálnánk, hogy mit is értünk élelmiszerlánc, élelmiszerlánc-biztonság és élelmiszerlánc-felügyelet alatt.

Az elmúlt időszakban az élelmiszerbiztonság középpontba kerülése rámutatott arra, hogy különös figyelmet kell fordítani azon folyamatokra (tevékenységekre), amelyeknek hatása van, vagy lehet az élelmiszerekre.

Ez viszont azt jelenti, hogy nemcsak az élelmiszerre közvetlenül ható folyamatokat, mint magát az élelmiszer-előállítást, élelmiszer-forgalmazást, hanem a hatásukat közvetve kifejtő folyamatokat pl. növényvédő szerek felhasználását, takarmány-előállítást, stb. is számításba kell venni.

E felismerés vezetett a "szántóföldtől az asztalig" elv megfogalmazásához, majd az élelmiszerlánc fogalom használatához.

Ezek fényében az élelmiszerlánc úgy határozható meg, mint az élelmiszerre közvetlen vagy közvetett hatással bíró, a "szántóföldtől asztalig" tartó láncot alkotó folyamatok, valamint e folyamatok eredményeképpen létrejövő termékek összessége.

Az élelmiszerláncban a felelősség három fél, a vállalkozó, az állam és a fogyasztó között oszlik meg. Ezek közül az élelmiszerlánc átfogó hatósági felügyeletének biztosítása az állam felelősségi körébe tartozik.

A teljes élelmiszerlánc biztonságossága érdekében a felügyeletnek valamennyi, az élelmiszerláncot alkotó folyamatra ki kell terjednie, és ráadásul az egyes folyamatok valamennyi aspektusára.

Ennek a gondolatmenetnek jobb megértéséhez vegyük a következő példát:

A növényvédő szerek engedélyezése során különös figyelmet kell fordítani, hogy a szakszerű felhasználásból eredő, a növények felületén, illetve a növényben jelenlévő szermaradékok ne jelentsenek az egyes fogyasztói csoportokra nézve egészségügyi kockázatot.

Ugyanakkor meg kell győződni arról is, hogy a növényvédő szerek előírásszerű alkalmazása ne veszélyeztesse a felhasználók (pl. permetlé készítők, kijuttatók) egészségét és ne jelentsen kockázatot a környezetben élő hasznos élővilágra.

A példánkban, a növényvédő szer engedélyezés során tehát kétféle, egyrészt élelmiszerbiztonsági, másrészt termékbiztonsági szempontot vizsgáltunk, amely jól jellemzi az élelmiszerbiztonság felügyelete és az élelmiszerlánc felügyelete közötti különbséget.

A felügyelet során az élelmiszerbiztonság mellett számos más szakterület szempontjait is figyelembe kell venni.

1. ábra Az élelmiszerlánc-felügyelet szakterületei

A fenti szakterületeken folyó hatósági tevékenység élelmiszerlánc mentén történő összefűzése megteremti annak lehetőségét, hogy a hatóság egységes szabályozás alapján, átlátható módon, egységes felügyeleti tevékenységet folytasson.

Az élelmiszerláncba történő összevonás a költséghatékonyságra való törekvés mellett az eredményességet is elősegíti, mivel az átfogó felügyelet lehetővé teszi a mélyebb összefüggések feltárását, valamint a felmerülő problémák egész élelmiszerláncban történő egységes kezelését.

ITNET

Az Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv

Az európai uniós jogszabályok 2007-től kezdődően minden tagállam részére kötelezővé teszik egy 3-5 évre szóló integrált többéves nemzeti ellenőrzési terv (ITNET) készítését.

Ennek célja a növény-egészségügyi, állategészségügyi, állatvédelmi, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó tagállami ellenőrzések hatékony végrehajtásának biztosítása.

Az első alkalommal 2006-ban össze-állított, hazai többéves terv a 2007 – 2009 közötti időszakra készült. Az abban rögzített feladatok végrehajtásáért eredetileg három hatóság volt felelős, azonban a későbbiekben a hatósági tevékenységek közötti átfedések megszüntetése érdekében a kormányzat az élelmiszerek biztonságával, minőségével kapcsolatos ellenőrzések jelentős részét egy szervezet, az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv feladatává tette.

A kedvező tapasztalatok rámutattak arra, hogy az élelmiszer- és takarmánylánc (a továbbiakban: élelmiszerlánc) szemléletet nem csak a hatósági szervezet, hanem a többéves terv tekintetében is célszerű alkalmazni.

Ugyan az európai uniós jogszabályok csak az élelmiszerlánc bizonyos aspektusait (élelmiszer-biztonság, takarmánybiztonság, állategészségügy, állatvédelem, növényegészségügy egyes területeit) helyezik a többéves terv hatálya alá, azonban hazánk esetében indokoltnak látszik azt a teljes élelmiszerlánc felügyeletére kiterjeszteni.

Az első ITNET hatálya 2009-ig terjedt, így emiatt, valamint az intézményi változások és kormányzati döntések következtében szükségessé vált az ITNET módosítása.

2008-ban az a döntés született, hogy a hatóság élelmiszerlánc felügyeletre vonatkozó hosszú távú céljait az új ITNET-ben kell meg-fogalmazni. Ez ugyan együtt jár a többéves terv hatályának kiszélesítésével, azonban előnye, hogy nem kellett az ITNET mellett egy stratégiai anyagot is készíteni, s ezeket egymással folyamatosan naprakésszé tenni.

Mivel a jelentősebb szervezeti átalakítások, valamint koncepcióváltások általában a választásokat követően, legnagyobb részük az azt követő év elejével lépnek érvénybe, ezért az ITNET-et a kormányzási 4 éves ciklusokhoz illesztettük olyan módon, hogy az új terv mindig a választásokat követő év elejével lépjen hatályba.

Így a jelenlegi többéves terv 2010-től 2014-ig hatályos, ennek az ötéves időtartamnak a céljait és prioritásait fekteti le.

CÉLRENDSZER

Az ITNET mint stratégiai dokumentum az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek fejlesztését öt területre és azon belül további célterületekre bontja, melyek a következők:

Megfelelő szabályozás

- integrált, ellentmondásmentes, egyértelmű jogszabályi környezet kialakítása, egységes nómenklatúrával;
- szakmai joganyag egységes kiadása, elérhetősége;
- egységes és rendezett utasítások, valamint az adminisztratív környezet fejlesztése (pl. egységesített iratminták);
- egyértelmű, a szervezeti felépítést tükröző feladatleosztás;

Megfelelő technikai háttér

- informatikai alrendszerek fejlesztése, használhatóságuk növelése;
- a jogi keretek figyelembe vételével könnyítés az adminisztrációs terheken (pl. jelentések vonatkozásában);
- mind a területen, mind a központban mobil munkavégzés lehetőségének biztosítása;
- ügyfelek számára elektronikus ügyintézés lehetősége;

Jól felkészült szakemberek

- egységes szakmai továbbképzési rendszer kialakítása;
- e-learning rendszer kiépítése;
- belső információáramlás hatékonyabbá tétele, információhoz való könnyebb hozzáférés elősegítése;
- az élelmiszerlánc szakterületeit érintő egyetemi, főiskolai képzésben való aktív részvétel;
- feladatok által támasztott igénynek megfelelő munkaerő alkalmazása;
- célzott vezetőképzés;

Hatékony munkaszervezés

- egységes és közvetlen utasítási lánc;
- átlátható és kiszámítható tervezési rendszer működtetése;
- a kiemelt – ITNET-ben rögzített – célokra humán-erőforrás biztosítása;
- hatóságokkal való együttműködés fejlesztése;
- éves fejlesztési terv készítése;
- összehangolt éves operatív ellenőrzési és monitoring terv kialakítása;
- éves képzési program összeállítása;
- éves felülvizsgálati program készítése;

Korszerű módszerek

- szakmai, jogi, pénzügyi, informatikai, kommunikációs stratégia-alkotás;
- kockázat alapú tervezési modell és moduláris rendszerű, kockázatbecslésen alapuló monitoring tervezés minél szélesebb körű bevezetése, alkalmazása (2013 végéig);
- szakmai és civil szervezetek bevonása az ellenőrzésekbe;
- adatelemzést széleskörűen támogató integrált adatgyűjtési rendszer;
- minőségirányítási rendszer bevezetése;
- fogyasztók, vállalkozók képzése, tájékoztatása;
- folyamatos (nem csak élelmiszerlánc eseményhez köthető) média jelenlét;
- szerepünk nemzetközi kapcsolatokban történő erősítése, illetve EU elnökségre való szakmai felkészülés.

A fent meghatározott fejlesztési területek, célok teljesítésének menetrendjét, valamint emellett az alaptevékenységet jelentő feladatok (pl. szakterületi ellenőrzések, minta-vételek stb.) ellátását az adott év költségvetési adottságainak figyelembe vételével évente tervezni szükséges.

Ahogy az látható, az ITNET-ben foglalt célok elsősorban operatív célok, ezek mellett azonban szükség van szakmai stratégiai célok meghatározására is. A 2011. év során elindítottunk egy stratégiai tervezési folyamatot, amely az újonnan kialakítandó Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia megalkotásának is része. Az Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia és azzal együtt az ITNET módosított célrendszere várhatóan 2012-ben készül el.

ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI TERV

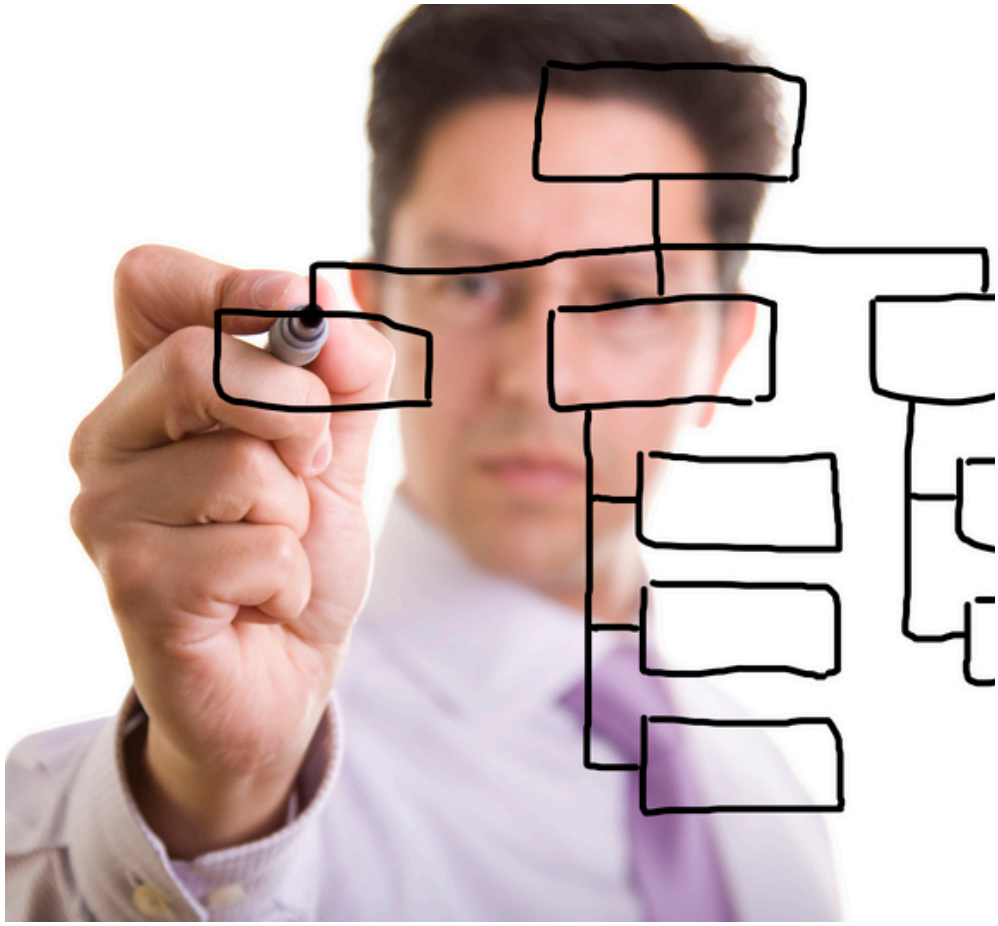
Ennek megfelelően minden évben elkészül az Élelmiszerlánc-felügyeleti terv, melynek elemei:

1. Fejlesztési terv: a hosszút távú célok alapján meghatározott éves (féléves, ne-gyedéves) fejlesztési célokat, feladatokat tartalmazza;
2. Ellenőrzési és monitoring terv: a helyszínen végrehajtandó ellenőrzéseket és mintavételeket tartalmazza;
3. Képzési terv: az adott évre tervezett képzéseket tartalmazza;
4. Felülvizsgálati terv: az adott évre tervezett, élelmiszerláncra vonatkozó auditokat és belső ellenőrzéseket tartalmazza.

VÁLTOZÁSOK

2011-ben az ITNET-ben a legfontosabb változtatás a szervezeti-intézményi változások nyomonkövetése és átvétele volt, valamint a kockázat alapú ellenőrzések kiterjesztésében léptünk előre.

Szervezeti felépítés, szervezeti változások

Egységes szervezettel az élelmiszerlánc-biztonságért

A 2011-es év sok változást hozott Szolgálatunk működésében, melyek közül a legjelentősebb az intézményi struktúra változása volt. Míg 2010-ben, az új Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv megszületése, valamint az új Kormányzat felállása után jelentős szervezeti változások zajlottak le az élelmiszerlánc felügyeletében, ez elsősorban központi szinten zajlott; a 2011-es év viszont a területi szervek életében hozott változásokat.

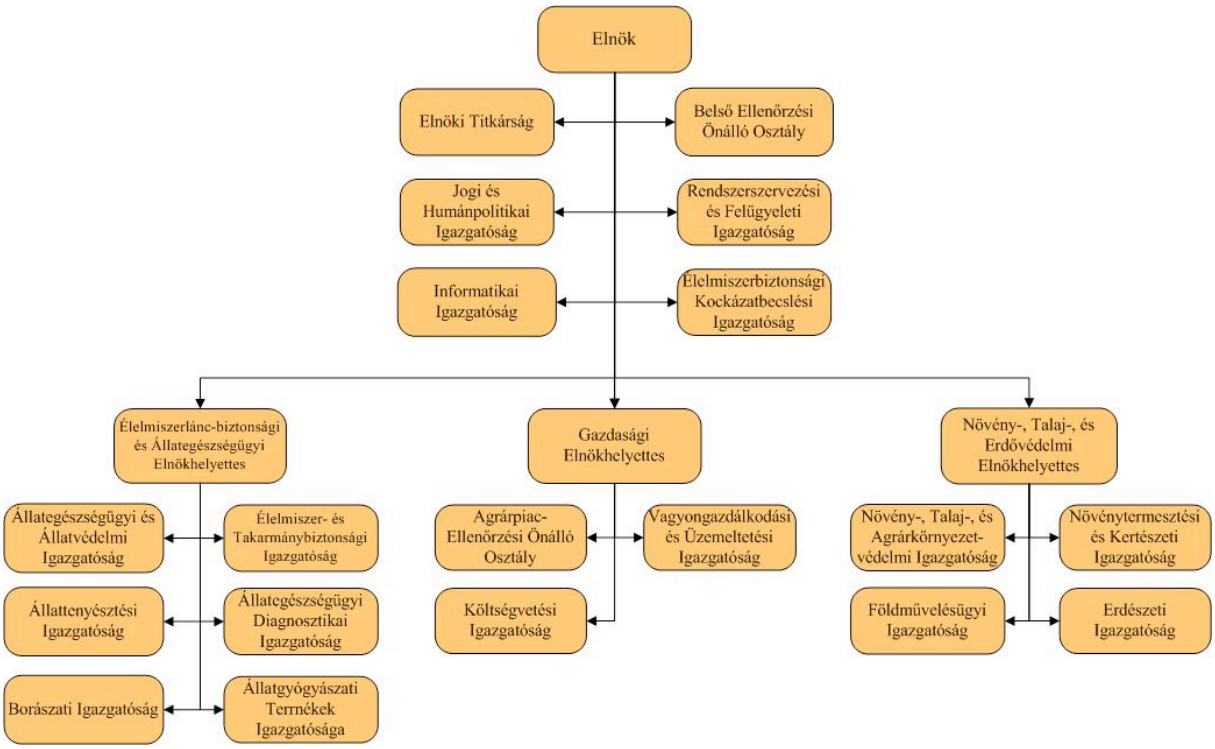
Jelenleg a Vidékfejlesztési Minisztériumon (VM) belül az élelmiszerlánc-felügyeletért és agrárigazgatásért felelős államtitkár felügyelete alatt álló Élelmiszerlánc-felügyeleti és Élelmiszerlánc-elemzési Főosztály irányítja és felügyeli a VM-hez tartozó a növény- és talajvédelemmel, növényegészségüggyel, növényi termék ellenőrzéssel, takarmányokkal, állategészségüggyel, állatvédelemmel, állatgyógyászati készítményekkel, állat- és növényegészségügyi határellenőrzéssel, élelmiszerekkel kapcsolatos szakmai hatósági és laboratóriumi feladatellátást.

A hatósági feladatok elvégzését a NÉBIH és a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei biztosítják.

A VM az élelmiszerlánc ellenőrzéséhez kapcsolódó egyes tudományos feladatokat a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatalon (MÉBIH) keresztül látta el, a MÉBIH 2012. március 15-én beolvadt a NÉBIH-be.

A területi szerveink a fővárosi és megyei kormányhivatalok önálló igazgatóságaiként működnek tovább, a területi szervek által működtetett laboratóriumok a NÉBIH országos laboratórium hálózatának lettek részei.

A VM és a NÉBIH között egyenes utasítási rendszer működik, a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium alá tartoznak, felettük a NÉBIH szakmai irányítói jogkört gyakorol. Az intézményi struktúra változása komoly kihívások elé állította és állítja a Szolgálatot.

2. ábra A NÉBIH szervezeti felépítése

A NÉBIH – a társhatóságokkal együttműködve – nagyszámú operatív feladat elvégzését irányítja az élelmiszerlánc-felügyelet területén, ezen felül a NÉBIH egyes szervezeti egységei nemzeti referencia és egyéb hatósági laboratóriumi feladatokat is ellátnak. 2012. március 15-től a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal és a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal egyesült, és Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalként látja el a központi élelmiszerlánc-felügyeleti feladatokat.

A 882/2004/EK rendelet hatálya az alábbi szervezeti egységek tevékenységére terjed ki.

AZ ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI ÉS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI ELNÖK-HELYETTESSÉG

Az Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság (ÉTbI) látja el a takarmányellenőrzéssel, élelmiszerbiztonsággal, -higiéniával és -minőséggel kapcsolatos központi feladatokat; a hatáskörébe tartozó ügyek vonatkozásában a beérkező RASFF riasztások kezelését és továbbítását.

Az Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság (ÁÁI) látja el a járványügyi, állatvédelmi, az országos állategészségügyi információs rendszerrel kapcsolatos informatikai, valamint az állatok, állati eredetű termékek és melléktermékek szállításával és kereskedelmével kapcsolatos központi feladatokat.

Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság (ÁDI) látja el az állategészségügyi diagnosztikai feladatokat.

Az Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága (ÁTI) látja el az állatgyógyászati készítmények forgalomba hozatalával, gyártásával és forgalmazásának engedélyezésével és ellenőrzésével kapcsolatos központi feladatokat.

A Borászati Igazgatóság (BI) látja el a borminősítéssel és -ellenőrzéssel kapcsolatos központi igazgatási feladatokat.

A NÖVÉNY-, TALAJ- ÉS ERDŐVÉDELMI ELNÖKHELYETTESSÉG

A Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság (NTAI) látja el az elsődleges növényi termelés (agrárkörnyezet-védelem, talajvédelem, növényvédelem, növényegészségügy,) és a növényi termék ellenőrzés élelmiszerlánc-biztonsággal, valamint a zöldség-gyümölcs minőségellenőrzéssel, növényi károsító diagnosztikával, az engedélyköteles növény- és talajkezelő szerek engedélyezésével összefüggő központi szakigazgatási, hatósági és laboratóriumi feladatokat. Az Igazgatóság ezen felül ellátja a hatáskörébe tartozó ügyek vonatkozásában a beérkező RASFF riasztások kezelését és továbbítását.

ÖNÁLLÓ, KÖZVETLENÜL AZ ELNÖK ALÁ TARTOZÓ SZERVEZETI EGYSÉGEK

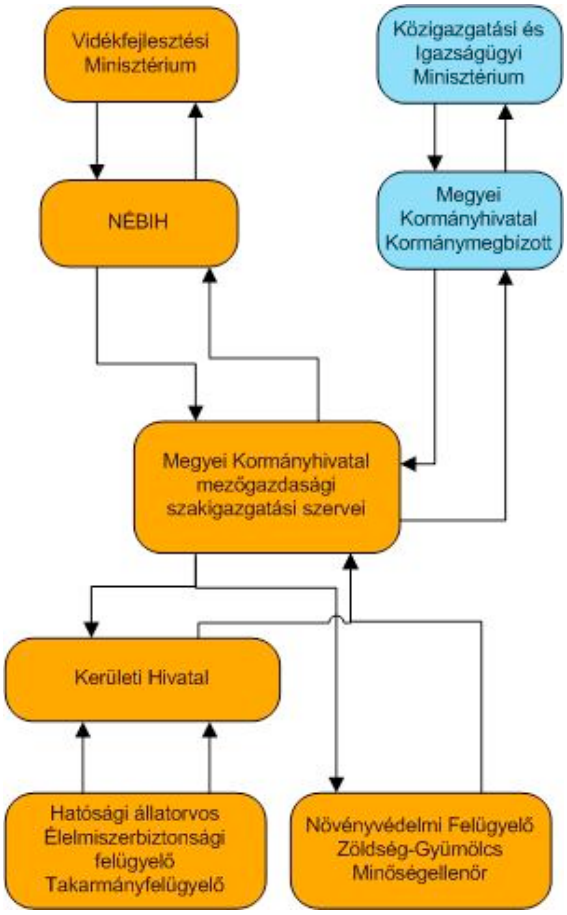
A Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság (ReFI) felelős a tevékenység ellenőrzés és termék ellenőrzés tervezéséért, az ITNET naprakészen tartásáért, valamint audit vizsgálatokat végez, és koordinálja a szakterületi ellenőrzéseket.

A tudományos kockázatbecslési feladatokat 2012. márciusától a MÉBIH helyett a NÉBIH Élelmiszerlánc-kockázatbecslési Igazgatósága (ÉKI) végzi, amely független, közvetlenül az elnök alá tartozó igazgatóságként működik

A NÉBIH működésének és feladatellátásának jogszabályi alapja, valamint a 2011-ben módosult főbb jogszabályok listája meg-található az 1. mellékletben.

A MEGYEI KORMÁNYHIVATALOK MEZŐGAZDASÁGI SZAKIGAZGATÁSI SZERVEI

2011. január 1-től a területi illetékes hatóság szerepét a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei látják el a *3. ábrán* látható irányítási rendszerben.

3. ábra NÉBIH utasítási és jelentési lánc

A megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága látja el a területi elsődleges termeléssel és a növényi termék ellenőrzéssel kapcsolatos, növényvédelmi, növényegészségügyi, talajvédelmi, zöldség-gyümölcs, dísznövény, szaporítóanyag és komló minőség-ellenőrzési hatósági, valamint az ökológiai gazdálkodás növény- és talajvédelmi vonatkozású ellenőrzési feladatait és egyéb állami szakfeladatokat.

A megyei kormányhivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága (ÉbÁI) látja el az élelmiszerlánc felügyeletének keretében az állat-egészségügyi, állatvédelmi, takarmány-higiéniával, takarmányok biztonságával és minőségével, élelmiszer-higiéniával, az élelmiszerek biztonságával, minőségével, a borászati termékek ellenőrzésével, az állatgyógyászati termékekkel kapcsolatos irányítási és szervezési feladatokat.

A megyei ÉBÁI-k ezeken kívül ellátják a must, bor, borpárlat és egyéb borgazdasági termékek előállításával, kezelésével kapcsolatos területi állami és hatósági feladatokat is.

JOGOSULT ÁLLATORVOSOK

A jogosult állatorvos (contracted official veterinarian) a kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságával közszolgálati jogviszonyban nem álló, jogszabályban meghatározott állami és hatósági feladat ellátására – az illetékes igazgatóság igazgató főállatorvosa által – feljogosított magánállatorvos. A jogosult állatorvosi rendszert a a jogosult állatorvos hatásköréről és a működésével kapcsolatos részletes szabályokról szóló 113/2006. (V. 12.) Korm. rendelet szabályozza.

LABORATÓRIUMOK

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv feladatellátása keretében Nemzeti Referencia Laboratóriumokat (NRL) és hatósági laboratóriumokat működtet. Az NRL-ek és a hatósági laboratóriumok felsorolása a 2. mellékletben található.

A laboratóriumok hatósági ellenőrzések során vett minták elemzésének végzésére történő – a 882/2004/EK rendelet 12. cikke szerinti – kijelölése alapvetően a NÉBIH hatályos Szervezeti és Működési Szabályzatában (SzMSz) történik, a laboratóriumi feladat-ellátás részletes szabályozása elnökhelyettesi utasításokon keresztül valósul meg.

Nemzeti Referencia Laboratóriumok (NRL)

Az országos főállatorvos a miniszter által átruházott hatáskörben jelöli ki a Nemzeti Referencia Laboratóriumokat, az NRL-ek listája, a szükséges adatok megadásával elküldésre kerül az Európai Unió Bizottsága (DG SANCO) és az EU Referencia Laboratóriumok (EU-RL vagy CRL) felé.

AZ NRL-ek fő feladatai a hatósági laboratóriumok tevékenységének koordinálása, a laboratóriumok közötti összehasonlító vizsgálatok szervezése, értékelése, információk disszeminálása, szakmai segítségnyújtás a hatóság és a hatósági laboratóriumok számára.

A Nemzeti Referencia Laboratóriumok a hatósági laboratóriumok tevékenységi területén összehasonlító vizsgálatokat szerveznek, évente kiadott terv alapján. A hatósági laboratóriumok részvétele az NRL-ek által szervezett körvizsgálatokban, valamint az NRL-ek részvétele az EU-RL-ek (CRL-ek) által szervezett körvizsgálatokban kötelező.
A körvizsgálati témák meghatározása az NRL-ek vezetőinek feladata, akik a korábbi évek körvizsgálatai, azok eredménye, a hatósági laboratóriumok tevékenységi köre, a laboratóriumi belső ellenőrzések tapasztalata alapján alakítják ki az adott év körvizsgálati tematikáját.

A Nemzeti Referencia Laboratóriumok listáját a 3. melléklet tartalmazza.

Kockázat alapú ellenőrzés

Kockázat alapú ellenőrzéssel az átlátható és hatékony munkáért

Az élelmiszerlánc-felügyelet szerveinek működésében világszerte megfigyelhető a hangsúly eltolódása a kockázatelemzésen alapuló, a közegészségügyi, élelmiszerlánc-biztonsági célokra összpontosító rendszer felé, mivel alapvetően a kockázat alapú megközelítés egy jóval hatékonyabb, hosszú távon olcsóbb (ezekből kifolyólag így költséghatékonyabb) és átláthatóbb felügyeletet tesz lehetővé.

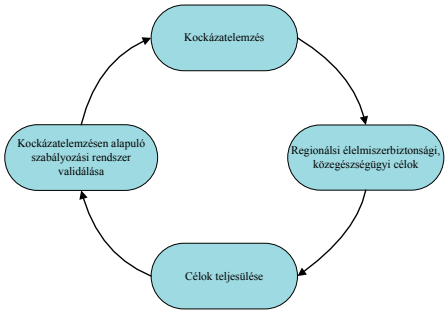
A kockázat alapú megközelítés lényege, hogy az élelmiszerláncot érintő veszélyeket hatásuk, gyakoriságuk (valószínűségük), valamint egyéb szempontok alapján elemezzük, és a kockázatkezelési tevékenységeket hangsúlyosan a magas kockázatú csoportokra összpontosítjuk.

A kockázat alapú prioritásképzés jogosságát és költséghatékonyságát az is adja, hogy az egyes szakterületek, felügyeleti tevékenységek közti súlyozáshoz szolgálnak szakmai támpontul, így lehetővé válik az erőforrások szakmai, kockázat alapú elosztása.

A nem kockázat alapú rendszerek esetében is megtörténik az erőforrások elosztása, azonban mivel ez nem szakmai, dokumentált, kockázati alapon történik, így az ilyen rendszer egyrészt nem transzparens, másrészt nem is hatékony módja az erőforrások elosztásának.

Az ITNET a kockázat alapú ellenőrzést központi szervező elvként állítja be, hozzájárulva az átlátható és hatékony munkavégzést eléréséhez.

A többéves élelmiszerlánc-ellenőrzési ciklusban a stratégiai célok reális meghatározásához elengedhetetlen a kockázatelemző rendszer működése; egyúttal a célok teljesülésének visszaellenőrzése, monitorozása, validálása értékes információt szolgáltat a kockázatelemző rendszereknek (*4. ábra*).

4. ábra Kockázat alapú ellenőrzési ciklus

A kockázatelemzés elemei információt szolgáltatnak a prioritás-képzéshez, valamint segítenek a reális célok kitűzésében is. A célok teljesülését folyamatosan nyomon követve (ellenőrzési és monitoring tervek), az eredményeket elemezve a célok teljesítése dokumentálható, ezen kívül az ellenőrzési és monitoring rendszerek a kockázatkezelői tevékenységek hatékonyságának mérésére is alkalmasak, valamint a következő kockázat-becslési ciklushoz szolgálnak értékes adatokkal.

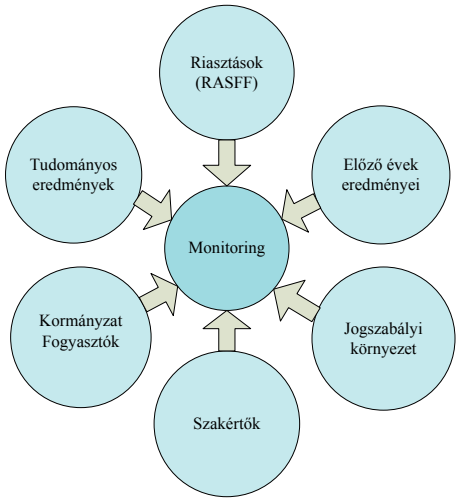
A 2010-14. évi ITNET megalkotásának idő-pontjában a kockázat alapú tervezés fent vázolt, és lentebb kifejtett alapelvei nem érvényesülnek az élelmiszerlánc teljes hosszában, csak az élelmiszer- és takarmánybiztonság, valamint az állategészségügy területén, azonban 2013 végéig lehetővé válik bevezetésük az élelmiszerlánc-felügyelet minden területén.

KOCKÁZAT ALAPÚ TERVEZÉS

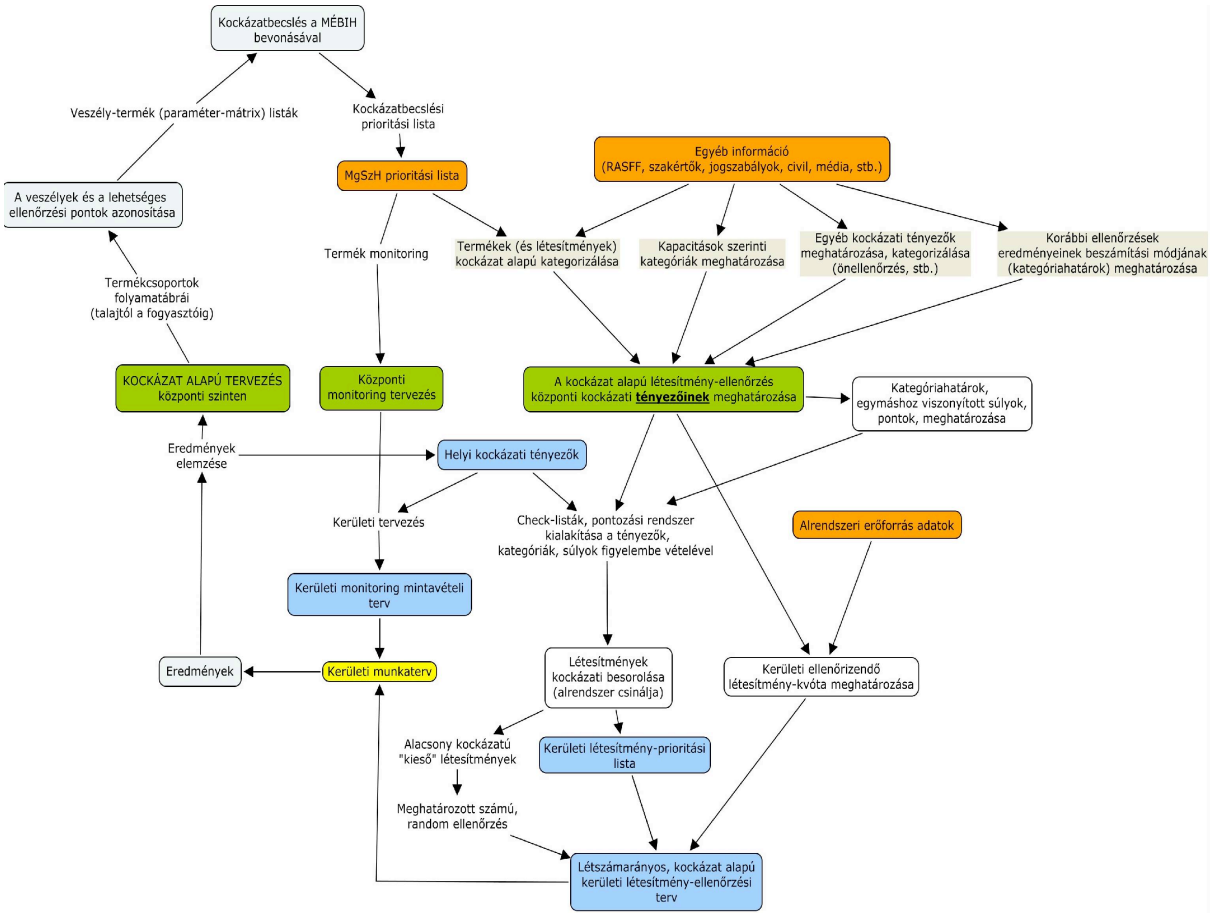
A kockázat alapú ellenőrzési és mintavételi tervezés folyamatát, a tervezés központi és területi szintjeit mutatja a *6. ábra*. A kockázat alapú tervezés során a létesítmény-ellenőrzés és a termék-ellenőrzés tervezése egymásba fonódik, lehetőséget adva a kétfajta felügyeleti cselekmény összekapcsolására.

A kockázat alapú tervezés alapvetően két szinten zajlik: központi és területi szintű kockázat alapú tervezést különböztethetünk meg. A központi szint feladata általánosságban a kockázat alapú tervezési rendszer kidolgozása, működtetése, felügyelete, a különböző kockázati tényezők, azok súlyozásának, a számolási algoritmusoknak a felügyelete. A területi szint feladata ezzel szemben pedig a saját szakmai és ellenőrzési tapasztalat segítségével optimalizálni a rendszer működését, azaz az általuk gyűjtött adatokkal és a csak helyi szinten keletkező információkkal segítve a hatékony tervezést és felügyeletet.

A monitoring tervezés jórészt központi szinten zajlik, a felhasznált információforrásokat az *5. ábra* szemlélteti.

5. ábra A monitoring-tervezés információ-forrásai

6. ábra Kockázat alapú tervezés

A tervezési általános folyamat a mátrix (termék) – paraméter (vizsgált összetevő, ágens) kombinációk kockázatbecslésével kezdődik, melynek eredménye egy kockázatbecslői prioritáslista, melyből egyéb tényezők figyelembe vételével (politikai, gazdasági kockázatok, lakossági kockázatészlelés, rendelkezésre álló kockázatkezelői eszközök, stb.) kockázatkezelői prioritáslista készül.

Az így meghatározott mátrix – paraméter – mintaszám kombinációk és prioritások jelentik a monitoring mintavételi terv alapját, egyszersmind bemeneti adatként szolgálnak a létesítmények kockázatbecsléséhez is, hiszen a gyártott/forgalmazott termékek fontos kockázati szempontok.

A központi tervezési részt követi a területi tervezés, ahol a központilag meghatározott megyére és hónapra bontott mintavételi terv, valamint az ellenőrizendő létesítmények további tervezése, ütemezése zajlik.

Az itt vázolt, moduláris rendszerű kockázatbecslésen alapuló tervezést folyamatosan terjesztjük ki az élelmiszerlánc-felügyelet többi, a későbbiekben ismertetett területén releváns veszélycsoportra, 2013 végéig.

MONITORING MINTAVÉTELEK – TERMÉKELLENŐRZÉSEK

A kockázat alapú ellenőrzés alapvetően két ellenőrzés-típust használ: a létesítmény-ellenőrzés (folyamatellenőrzés) és a monitoring mintavételek (termékellenőrzés) egymásba fonódó rendszerét.

MONITORING MINTAVÉTELI PRIORITÁSOK MEGHATÁROZÁSA

Monitoring alatt értünk minden tervezett mintavételi és vizsgálati rendszert. Míg a létesítmény-ellenőrzés esetén a tevékenységek túlnyomó többségét a szelektív stratégiával (kockázati alapon) kiválasztott létesítmények ellenőrzései jelentik, a monitoringok esetén jóval több objektív (véletlenszerű, felmérő) terv készül. Ennek oka, hogy a hazai és nemzetközi (EFSA) kockázatbecslésekhez véletlenszerű mintavételekből származó adatok szükségesek, így a termékellenőrzések egy köre ezt az igény szolgálja ki.

Ennek megfelelően igen fontos elkülöníteni az objektív és szelektív mintavételi terveket, hiszen az eltérő célok és eltérő tervezés miatt ezek adatai nem kezelhetők egyben, ezek nem összevethetők.

A monitoring rendszerek eredményei az alábbi területeken kerülnek felhasználásra:

- Összevetés a meghatározott élelmiszerlánc-biztonsági, közegészségügyi célkitűzésekkel
- Felvilágosítás az élelmiszerlánc aktuális helyzetéről
- Adatszolgáltatás a hazai és nemzetközi kockázatbecslési rendszerek működéséhez
- Új veszélyek feltárása
- A hatósági ellenőrzések céljainak meghatározása
- A hangsúlyos / veszélyes / ellenőrizendő területek felmérése
- A hatósági kockázatkezelő tevékenység eredményességének, hatékony-ágának felmérése, ellenőrzése
- Kockázatkezelési módszerek felülvizsgálata, módosítása
- Információ a források kockázat alapú elosztásához.

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNY-VIZSGÁLATI MONITORING TERV

A mátrix (termék) – paraméter (veszély) kombinációk meghatározása a korábban leírt módon történik.

A végeredményként létrejövő prioritáslista és az adott évben rendelkezésre álló erőforrások alapján történik az éves országos monitoring mintavételi terv összeállítása. Az összeállítás során követett alapelvek:

HAZAI TERMÉKEK MINTÁZÁSA

A magyar termékek ellenőrzését maguknál a gyártóknál kell megtenni. Ebbe a folyamatba a mintavételnek is bele kell tartoznia. Olyan paraméterek vizsgálatára kerül sor, mint jelölés, kórokozók előfordulása, csomagolás ellenőrzése, zárt termékek esetén szennyező anyagok kimutatása (környezeti, technológiai eredetűek egyaránt). A részletes tervek megvalósítása során tehát főszabályként a hazai termékeket a gyártónál kell mintázni.

A forgalmazásban hazai termékek vizsgálatára csak olyan paraméterek tekintetében kerülhet sor, amelyek a gyártás után történt folyamatokat, hibákat vizsgálják. Ok lehet egy termék forgalmazásban történő ellenőrzésére, ha a forgalmazás folyamatában a termékek mikrobiológiai állapota változhat (pl. csomagolatlan vagy előrecsomagolt, de hűtést igénylő élelmiszer) vagy a forgalmazás során új veszélyforrás azonosítható (pl. előre csomagolt húskészítmény kereskedelmi előreszeletelése)

Külföldi termékek mintázása

A külföldi termékek közé ebben a tervben mind a tagországokban gyártott vagy belép-tetett, így szabadon forgalomba hozható termékeket, mind a harmadik országból Magyarországon először a Közösség terüle-tére lépő, szűkebb értelemben vett import termékeket értjük.

Ezeket a termékeket a hazai termékek vizsgálatának analógiájára az élelmiszerlánc első hazai szereplőjénél, a "forrásnál", azaz az első hazai forgalmazónál kell megvizsgálni, kivéve, ha a forgalmazás során történt változások képezik a vizsgálat célját. A mintakiosztás területi eloszlását a nagy elosztó-központok elhelyezkedése, valamint a megyei lakosságszám befolyásolják.

Abban az esetben, amikor egyes termékek forgalmazása jellemzően nem hazai nagykereskedelmi raktár közbeiktatásával történik (pl. határmenti területek), ezen termékek ellenőrzése a végső fogyasztó részére értékesítő kiskereskedelemben történik.

Elosztás a területi szervek között; havi bontás

A terv továbbontása megyékre és hónapokra szintén a központi szinten történik az alábbi tényezők figyelembe vételével:

- megyei gyártási, forgalmazási adatok;
- megyei lakosságszám;
- szezonalitás a mátrix vonatkozásában (szezonális termékek);
- szezonalitás a paraméter vonatkozásában (pl. mikrobiológiai minták egy részének nyárra való összpontosítása);
- laboroptimalizálási tényezők (laboratóriumi hatékonysági szempontból minimális egyszerre feldolgozandó minta-számok figyelembe vétele);

A terv végleges formája megyénként és hónapokra bontva tartalmazza a leveendő mintákat. A további tervezés megyei szinten zajlik, mivel a területi szervek rendelkeznek a legtöbb információval a mintavétel helyszíne-ként szolgáló létesítményekkel kapcsolatban (szubszidiaritás elve).

Járványügyi monitoring terv

A Járványügyi Monitoring Terv jórészt jogszabályi előírásokon alapulóan készül, minden témakörben eltérő megközelítés és kockázati szempontok érvényesülnek.

A Járványügyi Monitoring Terv 2011-ben az alábbi területeket foglalta magában:

- TSE monitoring terv
- Aujeszky-betegség elleni országos mentesítési terv
- Bluetongue monitoring program
- Brucella melitensis monitoring program
- Klasszikus sertéspestis monitoring program
- Magas patogenitású madárinfluenza monitoring program
- Salmonella gyérítési program
- Rókák orális veszettség-immunizálási programja
- Egyéb fertőző állatbetegségek ellenőrzési programja

NÖVÉNY- ÉS TALAJVÉDELMI ÉVES MONITORING TERV

A Növény- és Talajvédelmi Éves Monitoring Terv négy különböző szakterületi monitoring tervet foglal magában.

NÖVÉNYVÉDŐSZER-MARADÉK MONITORING TERV

A terv a növényi alapú feldolgozott és feldolgozatlan növényi termékek növényvédőszer-maradékok laboratóriumi vizsgálatát célozza.

Az élelmiszer-biztonság megteremtéséhez, a káros anyag expozíció figyelemmel kíséréséhez úgy szükséges kialakítani a növényvédőszer-maradék vizsgálatok számát, hogy az adott ország termelési struktúráját és fogyasztási szokását, a lehető legjobb mértékben lefedje.

A termelő egységek területe, gépeinek műszaki színvonala, a technológiai fegyelem szintje, a kereskedőláncok törvényben rögzített felelőssége és a kötelezettségek gyakorlati megvalósítása alapvetően befolyásolja a termények biztonságos felhasználását.

A szermaradék vizsgálatoknak a célja az, hogy megfelelő információt adjon a növényvédő szerek előírásszerű felhasználásáról és a fogyasztókat érő növényvédőszer-maradék expozícióról, és ezzel segítse az engedélyező-, ellenőrző-hatóságok megalapozott döntését.
A növénytermesztéssel összefüggő növényvédőszer-maradék vizsgálati feladatok, kiterjednek a hatósági: friss zöldség-, gyümölcs esetében az export, import, termőhelyi és piaci, a növényi alapú feldolgozott élelmiszerek, a bébiétel, -ital, valamint a környezetvédelmi felszíni víz vizsgálatokra.

- Termőhelyi vizsgálatok: hazai termelők ellenőrzése a termelés helyén, ismerve a permetezési napló alapján az alkalmazott növényvédő szeres kezelést.
- Hazai piaci vizsgálatok: hazai eredetű, ismeretlen kezelésű termékek ellenőrzése
- Import vizsgálatok: elsősorban a harmadik országokból származó termékek ellenőrzése a határállomásokon.
- Piaci import vizsgálatok: nem hazai eredetű (uniós tagállamból, harmadik országból származó) termékek ellenőrzése elosztó-, és logisztikai központokban, a piaci elárusító helyeken.

- Export vizsgálatok: magyar termelők megkeresésére export termékek vizsgálata.
- Növényi alapú feldolgozott élelmiszerek vizsgálata: a kereskedelmi forgalomban – lisztféleségek, gyümölcsitalok, gabonapelyhek, bébiétel-, italok – ellenőrzése.

A mintavételezést a növényvédelmi felügyelők és a zöldség-, gyümölcs minőségellenőrök végzik.

Nitrit-nitrát monitoring terv

valamint

Nehézfém monitoring terv

A regionális talajvédelmi laboratóriumok egységes módszertannal elemzik a zöldség-növények és növényi termékek nehézfém és nitrit – nitrát tartalmát hatósági mintákból.

A nehézfém szennyezettség vizsgálatokat, illetve nitrát-, nitrit szennyezőanyagok vizsgálatát a növényvédőszer-maradék vizsgálatokra mintavételezett mintákból végzik a laboratóriumok.

Talajvédelmi monitoring terv

A Talajvédelmi Információs és Monitoring Rendszer (TIM) kidolgozása és üzemeltetése a VM egyik fontos ágazati feladata. A TIM koncepcióját és rendszertervét a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Intézet irányításával szakértői bizottság dolgozta ki 1991-ben. A tényleges észlelés 1992-ben kezdődött.

A TIM az ország egész területére kiterjed, művelési ágak, tulajdonjog és egyéb szempontok szerinti korlátozások nélkül. A TIM lehetőséget nyújt a természeti erőforrások többi elemeire (légkör, vízkészletek, növényzet, biológiai erőforrások, stb.) vonatkozóan meglévő, vagy a közeljövőben kidolgozásra kerülő információs és monitoring rendszerekkel történő összehangolt interaktív kapcsolat megteremtésére.

Az országos mérőhálózat 1236 pontot foglal magában. A mérési pontokat természetföldrajzi egységenként jelölték ki helyismerettel rendelkező talajtani szakemberek, és helyét 1:100000 méretarányú térképen tüntették fel.

A pontokat kisebb természetföldrajzi egységek reprezentatív területein jelölték ki. Ezért reálisan és természethűen jellemzik az ország talajviszonyait, ezáltal lehetőséget adva a talajállapot jellemzésére és az abban bekövetkező változások regisztrálására. A pontok kijelölésének alapvető követelménye a reprezentativitás volt, vagyis az, hogy a mérési pontnak hűen kell jellemeznie az általa reprezentált természetföldrajzi egységet vagy legalábbis annak túlnyomó részét. A mérési követelményének szigorú betartása mellett előnybe részesítették azokat a területeket:

- ahol szabadföldi tartamkísérletek vannak, így azok kísérleti eredményei hozzárendelhetők;
- amelyekre vonatkozóan régebbi adatok álltak rendelkezésre (korábbi talajtérkép, talajértékeléshez feltárt szelvény), így a talaj állapotváltozására vonatkozó adatsor időben meghosszabbítható, a múlt felé kiterjeszthető, s lehetőség van az azóta bekövetkezett változások okfeltáró elemzésére is;
- ahol a természeti környezet egyéb elemeire vonatkozóan is folynak mérések (meteorológiai állomás, talajvízszint-észlelő kút vagy kútcsoport, hidrológiai megfigyelő állomás, földtani mélyfúrás, stb.), ezáltal mód nyílik a talajtani változások és a talajföldrajzi

viszonyok közötti összefüggések szabatos elemzésére, modellezésére, illetve a kidolgozott modellek tesztelésére.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI HATÁRÁLLOMÁSI MINTAVÉTELI TERV

Az ÁÁI és ÉTbI közös mintavételi eljárásrendet adott ki az állategészségügyi határállomásokon (BIP) történő mintavételezésre.

Az Állategészségügyi Határállomási Mintavételi Tervben a különböző árucsoportok kockázati besorolása központilag elvégzésre került, a kockázati besorolás mellett a terv része egy „döntési fa" is, mely segít annak eldöntésében, hogy mikor szükséges mintavételezést végezni.

BORÁSZATI MONITORING TERV

A borászati kockázatelemzési modell-tervezet jellemzője, hogy egy ún. eseményeket követő rendszer.
A prioritásokat mindig a borpiac határozza meg. Évi 2000-3000 helyszíni és/vagy adminisztratív ellenőrzésre kerül sor. Ehhez kapcsolódik a közel 10˙000 db forgalomba hozatal előtti vizsgálat. Az ellenőrzés módja lehet célirányos (amennyiben van indok), illetve szúrópróbaszerű. A borászati hatóság a másodlagos élelmiszer-ellenőrzés rendszerében is részt vesz (beérkező borok lejelentése utáni ellenőrzés és jelentések).

A Borászati Monitoring Terv négyfajta termék-ellenőrzési célt tartalmaz:

1. A nagyáruház láncok borkereskedelmének ellenőrzése
   A nagyáruház láncok borkereskedelmét kiemelten kezeljük, mivel ezekben a kereskedelmi egységekben széles a választék, a kínálat lefedi az egész hazai bortermelést, és az export tételek értékesítésének jelentős része is itt történik.
2. Az előző évek hamisításai alapján végzendő ellenőrzések
   Az előző évek hamisított tételeiből készített adatbázisunk jól mutatja, hogy a cukrozással, vizezéssel, savazással hamisított tételeket (cukor cefréket), célszerű külön kezelni a glicerin hozzáadásával, vagy szintetikus színanyag hozzáadásával készített tételektől.

3. Szezonálisan nyitva tartó kereskedelmi egységek ellenőrzése
   A szezonálisan nyitva tartó kereskedelmi egységeket különleges veszélyforrásnak tekintjük, a legtöbb közülük csak az év egy bizonyos szakaszában üzemel, leginkább kirándulóhelyeken, vízpartok mellett és egyéb pihenőhelyeken. Az ellenőrzések helyszínének meghatározásánál a lakosság pihenési szokásait vettük figyelembe.
4. Az Európai Unió által előírt ellenőrzések
   Az Európai Unió által előírt ellenőrzések A Wine DB keretében kidolgozott autentikus mintavételi terv szerint Hazánknak az analitikai adatbank részére évente 50 db mintát kell vennie.

KIEMELT ELLENŐRZÉSEK TERVE

A társhatósági együttműködési megállapodás alapján közös hatósági ellenőrzések kerülnek megszervezésre, amelynek főbb célterületeit és az ellenőrzési intervallumokat a kiemelt ellenőrzési terv tartalmazza.

Az ország egész területére kiterjedő akciók során – az éves ellenőrzési tervben meghatározottakon túl – az ellenőrzést végző hatóságok kiemelten vizsgálják az egyes időszakokhoz, ünnepkörökhöz kötődő sajátosságokat, meghatározott ellenőrzési célterületeket.

LÉTESÍTMÉNYELLENŐRZÉS – FOLYAMATELLENŐRZÉS

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI, ÁLLATVÉDELMI, ÉLELMISZER ÉS TAKARMÁNY LÉTESÍTMÉNY-ELLENŐRZÉSI TERV

2011-ben került kidolgozásra, majd 2012-től alkalmazásra a kockázat alapú ellenőrzések tervezésének új rendszere, melynek során az ellenőrizendő tevékenységek (létesítmények) köre egy közös központi és területi kockázatbecslés alapján alakul ki. Az egyes létesítmények több jellemző alapján kerülnek kockázatbecslésre, így:

- létesítmény alapbesorolása:
  - általános létesítménytípus,
  - állatfaj,
  - hasznosítási irány,
  - tartási mód,
  - stb.
- forgalmi adatok:
  - szankciók,
  - bejelentett állatbetegségek, élelmiszer-lánc események,
  - kapacitásadatok, termelési adatok
- korábbi ellenőrzések eredményei
- utolsó ellenőrzés óta eltelt idő

Mint látható, az egyes létesítmények elemzési szempontjai, kockázati szempontjai eltérhetnek, az alkalmazott check-listától függően. A létesítménytípusok kockázatának meghatározásához igen fontos bemeneti adat a mátrix-paraméter kombinációk prioritáslistája. A létesítmények kockázati profilonként kerülnek elemzésre, így egy

több tevékenységgel rendelkező létesítmény többször szerepelhet a listán.

Az adott évi erőforrások, feltételek alapján meghatározásra kerül egy pontérték (ellenőrzési ponthatár), ami felett a létesítmények ellenőrzésre kell, hogy kerüljenek.

Az alacsony kockázatú (mindig a prioritási lista alján lévő) létesítmények közül minden évben véletlenszerűen kerül kijelölésre meghatározott számú létesítmény, melyek szintén bekerülnek az ellenőrizendő létesítmények közé. Így biztosítható az alacsony kockázatú létesítmények ellenőrzési körbe vonása, valamint az ellenőrzési gyakoriság kiszámíthatóságának csökkentése.

A NÉBIH szerepe a tervezésben a szempontok, súlyok, algoritmusok, stb. rendszerének kialakítása, működtetése, felülvizsgálata. A területi szervek feladata az ellenőrzési tevékenységgel, a check-listák kitöltésével a kockázatbecslés segítése.
A kockázat alapú ellenőrzések mellett lehetőség van speciális objektív vagy szelektív létesítmény-ellenőrzések tervezésére is (pl. egy szektor valamennyi létesítményének felmérő ellenőrzése; egy kiválasztott magas kockázatú terület kampányjellegű, kockázat alapú ellenőrzése). Ezeket a speciális terveket a központi hatóság határozza meg, és rendeli el a területi szervek felé.

KÖLCSÖNÖS MEGFELELTETÉS (KM) ELLENŐRZÉSI TERV

A Kölcsönös Megfeleltetés (KM) ellenőrzési rendszere szerinti tervezés során a mintakiválasztást a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal végzi. Az ellenőrzésre kiválasztott ügyfelek körét 20-25 %-os véletlenszerű és 75-80 %-os kockázatbecslésen alapuló mintavételi módszerek alapján határozzák meg.

A mintaátadásra a 2007. évi XVII. törvény 19.§ (3) bekezdése szerinti, a NÉBIH és az MVH között létrejött megállapodásban meghatározott időpontig kerül sor, az előzetes mintaátadás esetében a támogatási kérelmek beadása előtt, a végleges mintaátadás esetében a támogatási kérelmek beadása után kerül sor. A kiválasztott minta a megállapodás szerinti adattartalommal és formátumban kerül az élelmiszerlánc-felügyeleti szervhez.

A kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (JFGK-k) közül a NÉBIH által ellenőrzendő JFGK-k az alábbi csoportokba sorolhatók.

A 2011. évben ellenőrzött követelménycsomagok által lefedett szakmai tartalmak:

- a felszín alatti vizek szennyezés elleni védelme (JFGK 2); a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása (JFGK 3); a mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezés elleni védelem (JFGK 4);
- sertések azonosítása és nyilvántartása (JFGK 6);
- szarvasmarhák azonosítása és nyilván-tartása (JFGK 7);
- juh- és kecskefélék azonosítása és nyilvántartása (JFGK 8)
- növényvédő szerek engedélyezésének, forgalomba hozatalának és használatának általános követelményei (JFGK 9);
- hormonhasználat követelményei az állat-tenyésztésben (JFGK 10);
- élelmiszerbiztonság, takarmánybiztonság követelményei (JFGK 11);
- bizonyos fertőző állatbetegségek megelőzésének és bejelentésének követelményei (JFGK 12-15).

A 2013-ban bevezetendő követelménycsomagok által lefedett szakmai tartalmak:

- a hat hónapnál fiatalabb szarvasmarha-félékre (borjakra) vonatkozó állatjóléti előírások (JFGK 16);
- állatjóléti előírások sertések védelme érdekében (JFGK 17);
- állatjóléti előírások a gazdasági haszonállatok védelme érdekében (JFGK 18).

A kockázatelemzési módszereken alapuló, valamint a véletlenszerű kiválasztás eredményének függvényében egy adott ellenőrzési évben egy gazdálkodónál több JFGK csoport ellenőrzésére is sor kerülhet.

A helyszíni ellenőrzésre kiválasztott gazdálkodók minimális aránya JFGK-nként változó, a bevezetett követelmények esetén:

- JFGK 2-3-4, JFGK 6 valamint JFGK 9-15 esetén 1 %;
- JFGK 7 és 8 esetén 3 %.

Az MVH szükség esetén az Uniós előírások szerinti (a pótkiválasztás elkerülése érdekében legfeljebb 10%-os mértékű) rátaemelést alkalmazhat.

Az ellenőrzések végrehajtását követően a jogerős ellenőrzési eredményeket a NÉBIH ellenőrzési jelentés formájában juttatja el az MVH-nak. Az ellenőrzési jelentést a 2007. évi XVII. törvény 19. § (3) bekezdése szerinti, a NÉBIH és az MVH között létrejött megállapodásban előzetesen meghatározott adattartalommal és struktúrában adja át az NÉBIH az MVH részére. A kölcsönös megfeleltetés ellenőrzések eredményeinek jogkövetkezményeiről (pl. az esetleges szankciók kiszabásáról) a jelentés-átadást követően az MVH dönt.

NÖVÉNY-, TALAJ- ÉS AGRÁRKÖRNYEZET-VÉDELMI ÉVES FELADATTERV

A növény- és talajvédelmi szervezet élelmiszerlánc-biztonsági feladatait feladatterv alapján látja el.

A növény- és talajvédelmi hatóság elsődleges célja a vonatkozó jogszabályokban meghatározott hatósági feladatok ellátásának keretében: a növénytermelés növény-egészségügyi, növényvédelmi és talajvédelmi biztonságának biztosítása, az ország növény-egészségügyi státuszának fenntartása, a növényi károsítók bekerülésének megelőzésével (prevenció), előfordulásuk csökkentésével a mezőgazdaság és a vidéki gazdaság támogatása, a zöldség-gyümölcs piacszabályozás elemeként a zöldségek és gyümölcsök minőségének biztosítása, az élelmiszer-biztonság és a fenntartható fejlődés követelményeinek meg-felelő növénytermesztési gyakorlat megvalósításának elősegítése a veszélyes környezeti hatások lehető legkisebb szintre való csökkentésével, a fogyasztók és a környezet védelme, valamint az ország mezőgazdasági és élelmiszeripari piacképességének növelése.

A megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai éves monitoring keretében végzik a növények, növényi termékek növényvédőszer-maradék tartalmának hatósági ellenőrzését, zárlati (karantén) és veszélyes mezőgazdasági károsítók előfordulását derítik fel, a veszélyes, potenciálisan nagy kártételt okozó károsítók előfordulását előrejelzik és nyilvánosságra hozzák.

A növényvédő szerek forgalmazását, szakszerű használatát és minőségét ellenőrzik, növényvédőszer hatásvizsgálatot végeznek engedélyezés vagy fejlesztés (okirat-kiterjesztés) alatt álló növényvédő szerekkel, talajvédelmi hatósági engedélyeket (melioráció, „zöldmezős" beruházás, ültetvénytelepítés, talajjavítás, szennyvízkezelés, stb.) adnak ki, a kölcsönös megfeleltetés bizonyos jogszabályban foglalt követelményeit, valamint az agrár-környezetgazdálkodási minimumkövetelményeket hatáskörrel rendelkező hatóságként ellenőrzik.

A szakterületekhez kapcsolódó jogszabálysértés esetén elsőfokú hatóságként eljárnak az ügyek kivizsgálásában, a felelősség és az ehhez kapcsolódó jogkövetkezmény megállapításában. Ezen felül az agrár-környezet-gazdálkodási támogatási jogcímhez kapcsolódóan szakértő ellenőrökként részt vesznek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal ellenőrzéseiben.

A NÉBIH NTAI másodfokú hatóságként jár el a megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai által indított növény- és talajvédelmi, valamint az agrárkörnyezet-gazdálkodási minimumkövetelmények ellenőrzéseire vonatkozó hatósági ügyek ellen benyújtott ügyféli fellebbezésnél, koordinálja az egységes hatósági eljárások lefolytatását, valamint a növényvédő szer hatásvizsgálatokat, illetve a karantén felderítéseket.

Mindezeken felül módszereket fejleszt, illetve adaptál a potenciálisan megjelenő új károsítók kimutatására, valamint a veszélyes károsítók elleni hatásos és hatékony védelemhez.

Az Európai Uniós növényvédőszer felülvizsgálat során kiesett hatóanyagok és készítmények pótlására főként a kis termelési felülettel, de nagy termelési és fogyasztói értékkel rendelkező kultúrák (ún. kiskultúrák) védelmére készítményeket és módszereket adaptál, új növényvédelmi technológiát hagy jóvá (engedélyez).

A biológiai hatásvizsgálatok koordinálása mellett a független vizsgáló intézmények GEP (Good Experimental Practice – Jó kísérleti gyakorlat) minősítését és felülvizsgálatát, ellenőrzését szintén a NÉBIH szóban forgó igazgatósága látja el.

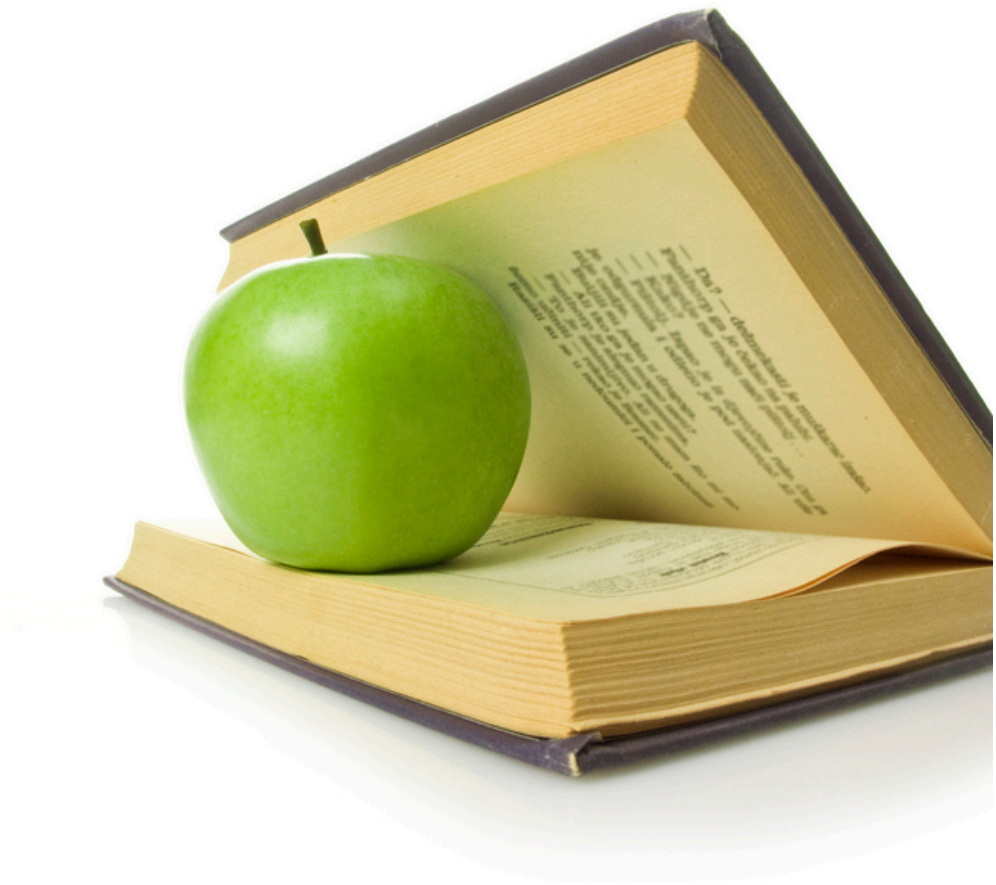
BORÁSZATI ELLENŐRZÉSI TERV

A Borászati Ellenőrzési Terv végrehajtása során területi felügyelőink a pincekönyv szerint a pincében lévő borkészletet, a szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkezett melléktermékek kivonását, a borok eredetét igazoló származási bizonyítványokat, vagy kiadott forgalomba hozatali engedélyeket, illetve a forgalomba hozatali járulék befizetéseket is ellenőrzik.

A borászati üzemek által forgalmazott mennyiségeket figyelembe véve alakítottuk ki az ellenőrzési tervet. Az éves forgalomnak több, mint a fele 24 borászati üzemtől származik, melyeket évente legalább 2 alkalommal ellenőrzünk. A legkisebb borászati üzemnél is 5 évente legalább egyszer átfogó ellenőrzés történik.

Képzés

Képzett szakemberekkel a professzionális munkáért

A NÉBIH-nek mint hatóságnak a legfőbb átfogó célja a minél tökéletesebb élelmiszerlánc-felügyelet kialakítása, amely képes garantálni az alapvető célok – úgymint az emberi egészség, a nemzetgazdaság, az állatok védelme – teljesülését. Ez a feladata igen sokrétű és összetett, melyeknek elvégzése magas szakmai ismereteket, tapasztalatokat igényel.

A hatósági ellenőrzési munkát állatorvosi, orvosi, élelmiszer-mérnök, takarmánymérnök, közegészségügyi felügyelői, növényvédelmi szakirányú végzettséggel rendelkező agrár-, kertészmérnök, vegyész vagy ezzel egyenértékű felsőfokú képzettségű személyzet végzi el.

A Hivatal jövőképe, hogy ezekben munkakörben olyan munkatársak dolgozzanak, akiknek a készségei, képességei és tudása eléri a szükséges és elégséges szintet, ezzel is hozzájárulva a Hivatal eredményes feladat-ellátásához, illetve az ügyfelek elégedettségéhez.

A NÉBIH ezért éves tervek alapján képzéseket szervez, különös tekintettel a 882/2004/EK rendelet II. melléklet I. fejezetében meghatározott területekre.

A tervek összeállításáért és a képzések szervezéséért, értékeléséért alapvetően a NÉBIH felel, de a megyei kormányhivatalok ezen felül önálló továbbképzéseket is szerveznek a felmerülő problémák és igények alapján.

A képzések összeállítása során a vegyes képzési formát részesítjük előnyben: az élő képzés ("train the trainer" rendszerben) mellett e-Learning rendszerben (minden, adott területen dolgozó szakember részére) történik oktatás.

Így az élő képzés főleg elméleti és gyakorlati témakörökből, konferenciákból, valamint szükség szerint több szimulációs gyakorlatból épül fel. Esetenként konferencia kerül megrendezésre, a vállalkozókkal együtt, szakmai tájékoztatási céllal (pl. vállalkozók tájékoztatása a HACCP-vel kapcsolatban, illetve a hatósági elvárásokról).

A képzési igények felmérése alapján e-Learning rendszerben történik távoktatás, minden, az adott szakterülettel foglalkozó munkatárs részére.

KÉPZÉSI IGÉNYEK FELMÉRÉSE

A képzési tervek összeállításánál, a képzési igények felmérésénél az alábbi információk, elvek kerülnek figyelembe vételre:

- EU által meghatározott prioritások, FVO ajánlások;
- VM, valamint a NÉBIH igazgatóságai által meghatározott prioritások;
- auditokból származó információk;
- megyei szervezetektől érkező igények;
- kerületi hivataloktól érkező igények (Kerületi Tanácsadó Testület);
- alkalmi társhatósági képzésekre történő felkérések, valamint különféle Együttműködési Megállapodásokból következő rendszeres keresztképzési igények;
- e-Learning tesztek eredményeinek kiértékeléséből származó kritikus pontok, fejlesztendő kompetenciák;
- megelégedettségi kérdőív kiértékelésének eredményei.

E-LEARNING

A hagyományos képzési formák (előképzés, útmutatók, körlevelek, konferenciák stb.) mellett, azokra épülve szükség volt egy olyan távoktatási rendszer (e-Learning keretrendszer) megvalósítására, mely széleskörű, multimédiás alapokon nyugvó megoldást biztosít a NÉBIH és a kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek valamennyi – az ország különböző pontján dolgozó, különböző területeket ellátó – munkatársa számára.

A NÉBIH a Moodle keretrendszert alkalmazza. Ez egy nyílt forráskódú, internetes (web 2.0-ás) felhasználói felülettel rendelkező e-Learning keretrendszer. A NÉBIH távoktatási rendszere elérhető az alábbi oldalon: http://edu.nebih.gov.hu/moodle/
A rendszer bevezetését egy próbaképzés előzte meg.

Az oktatások, gyakorlatok tervezése vegyes típusú, komplex képzési tervet eredményez, amelyben a teljesen elméleti, esetleg iskola-rendszerű képzésektől a szimulációs gyakorlatokig minden megtalálható. Az e-Learning súlya azonban egyre nő ebben a rendszerben, hiszen gazdaságossága, a szakértők tudásának jobb kihasználása, a hallgatók tanulási lehetőségeinek rugalmassága jótékonyan hatnak az országban szétszórtan élő, munkaidejüket külső tényezőktől függve

töltő, eltérő végzettségű (orvos, állatorvos, vegyészmérnök, biológus stb.) kollégák lelkesedésére.

Az e-Learning képzések szervezése 3 jól elkülöníthető szakaszban történt:

A *képzések indítása* feltételezi, hogy vannak kijelölt kurzusaink, engedélyezett tananyagok, kiválasztott hallgatók. Ezek ismeretében az informatikai háttér felállítható (adott oktatási felület kialakítható, a hallgatók hozzáférése és az adatvédelem biztosítható). Ez az informatikusok illetve a távoktatási szolgáltatók feladata. Indítás előtt szükséges még a tananyagokat összegyűjteni, azokat internetre tölthető formába hozni, engedélyeztetni, és feltölteni a távoktatási felületre. Az utolsó lépés a kurzusindító levél elküldése minden hallgatónak, vezetőiknek és a tanároknak.

A *képzés* folyamán a legfontosabb feladat a képzés menedzserei számára a haladás személyenkénti ellenőrzése, a lemaradók értesítése, aktivizálása. Ekkor kell a vizsgákat is előkészíteni: a vezetői döntés alapján a vizsga típusának megfelelően összeállítani a vizsgadokumentumait (kérdések, tesztek stb.). A képzés során előfordulhat a tananyagok módosítása is, amennyiben a kurzusok anyaga, a tananyag felépítése, rendszere nem illeszkedik a hallgatói elvárásokhoz.

Végül a *kurzusok zárása* a vizsgáztatással, a látogatási és vizsgabizonyítványok kiállításával, valamint a hallgatói elégedettség mérésével zárul. Ez utóbbi nagyon fontos ahhoz, hogy mind az adott kurzus fejlesztése, mind magának a képzés metódusának, a technikai feltételeknek, a kiválasztás módjának a javítása folyamatos legyen.

KÜLSŐ KÉPZÉSEK

A NÉBIH dolgozóinak lehetősége nyílik külső képzéseken való részvételre is. Ezek közül két kiemelten támogatott képzési lehetőség áll a szakemberek előtt.

A Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kara többféle posztgraduális képzést indít járványügy, igazgatástan, élelmiszer-higiénia szakterületeken. Az élelmiszer-higiénikus szakállatorvosi képzést szinte valamennyi megyei élelmiszer-higiénikus és élelmiszer-higiéniai kirendeltség vezető elvégezte.
A hazai agráregyetemek (Debrecen, Gödöllő, Keszthely, Mosonmagyaróvár) által szervezett növény- és talajvédelmi posztgraduális képzések is kiemelten támogatott képzési lehetőségek.

A VM és NÉBIH szakemberei részt vesznek, vettek a „Better Training for Safer Food" elnevezésű, bizottsági szervezésű továbbképzéseken, valamint egyéb nemzetközi szinten meghirdetett továbbképzéseken. A megszerzett ismereteket továbbadják az évenként megszervezett nemzeti továbbképzési program keretein belüli („train the trainer"), majd a megyei továbbképzések keretén belül az ismeretek minden hatósági személyhez eljuthatnak. A továbbképzések elméleti és gyakorlati jellegűek.

Trendek, tapasztalatok 2011

2011. évi tapasztalatok a korábbi évek fényében

A NÉBIH 2011-ben végzett felügyeleti munkájának későbbi fejezeteiben bemutatásra kerülő részletes szakmai elemzése mellett ismertetjük a tevékenységünk eredményeinek, az ellenőrzéseink során tapasztaltaknak a korábbi évekhez hasonlított összefoglaló elemzését is.

Nehéz általánosságban, az élelmiszerlánc teljes hosszát lefedően röviden összefoglalni az elmúlt év eredményeit, hiszen a felügyelt szektorok, az ellenőrzések jogi háttere, a vállalkozók terhei, jogkövetése, a hatósággal való együttműködése szakterületenként eltérő.

Így az ellenőrzések eredményeinek korábbi évekhez viszonyított elemzését az alábbiakban szakterületenként közöljük.

A szöveges összefoglalás mellett bemutatjuk a 2011. év élelmiszerlánc-felügyeleti tevékenységeinek számszerű statisztikai adatait is, táblázatos formában, melyek magyarázata, kifejtése a részletes szakterületi fejezetekben történik.

Szakterület	Ellenőrzések száma			Nem megfelelések száma		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Talajvédelem	2 186	2 431	2 269	n.a.	n.a.	54
Növényegészségügy	47 632	55 125	42 035	195	211	181
Növényvédelem	24 279	23 254	17 551	6 953	6 335	4 290
Zöldség-gyümölcs	40 476	39 935	34 013	1 024	827	618
Állatgyógyászati termék	78	105	244	78***	105***	244***
Állategészségügy	7 261*	13 492	9 005	1 880*	1 407	1 627
Állatvédelem	169 625	146 273	124 028	3 057	2 869	1 986
Állati eredetű melléktermék	n.a.	793**	1 349	n.a.	35	33
Takarmány	2 924	2 049	1 864	350	139	83
Élelmiszer előállítás	14 412	12 975	18 203	n. a.	n. a.	1 024
Élelmiszer forgalmazás	28 110	27 206	28 758	n. a.	n. a.	2 903
Vendéglátás	24 573	25 343	25 002	n. a.	n. a.	2 585
Borászat	5 772	4 843	4 328	1 625	1 014	1 007
Összesen	**367 328**	**353 824**	**308 649**	**15 162**	**12 942**	**16 635**

* Az adat 2009 év április-december időszakra vonatkozik.
** A 2010. évi jelentésben nem szereplő adat
*** Valamilyen fokú nem megfelelést (ha máshol nem, akkor a műveleti eljárások szintjén) minden ellenőrzés feltárt

1. *táblázat* Ellenőrzések és nem megfelelések száma szakterületenként, 2009-2011.

TALAJVÉDELEM

A 2010-es évhez képest némileg csökkent az intézkedések és szankciók száma, azonban a kiszabott bírságok összege meghaladja a 2010. évi számot. Ez arra enged következtetni, hogy bár kevesebb jogszabályellenes esetet regisztráltak a hatóságok, de súlyosabbak a kötelezettség-szegések (például nagyobb területet érintettek).

Az intézkedések arányában hangsúlyos szerepet kap a talajvédelmi jogszabályi követelmények megszegése, talajvédelmi hatósági előírások be nem tartása, kis mértékben pedig a nitrát rendeletekkel kapcsolatos előírások megsértése miatti és az engedélyköteles termésnövelő anyagok, EK-műtrágyákkal kapcsolatos intézkedések irányadók.

NÖVÉNYEGÉSZSÉGÜGY

Az ellenőrzések 13 alkalommal derítettek föl olyan hiányosságot, amelyet bírsággal kellett szankcionálni. A jellemző hiányosságok: engedély nélküli forgalmazás, növényútlevél köteles termékeknél a növényútlevél hiánya, áruburgonya forgalmazásánál a regisztrációs szám hiánya, a zárlati határozatban előírt technológia betartásának megsértése. Az export ellenőrzések száma 35%-kal csökkent, mert célországaink egy része, a balkáni államok átvették az Unió növény-egészségügyi szabályozását, amely szerint a vizsgálatköteles termékek köre szűkebb. Hazai termék importáló ország általi visszautasítása egy esetben történt.

Az import tételek száma 15 %-kal, a visszautasítások száma közel 20 %-kal csökkent. A szaporítóanyag termeléssel és forgalmazással kapcsolatos (belső) ellenőrzések száma 15 %-kal nőtt, a nem-megfelelőségek aránya hasonló mértékben csökkent. A kiszabott bírságok száma közel 30 %-kal, összértéke mintegy 17 %-kal csökkent. A bírság kiszabása és a tevékenység korlátozása között nincs összefüggés a növény-egészségügyi vizsgálatoknál. A tevékenységi korlátozások száma elenyésző mértékben csökkent az előző évihez képest.

A helyszíni vizsgálat a növény-egészségügyi szakterületen nem a tételekre, hanem az ellenőrzött gazdálkodási szereplőkre (termelő, forgalmazó) vonatkozik. A nem megfelelt „tételek" száma is azoknak számát tükrözi, akik tevékenységével szemben valamely növény-egészségügyi kifogás felmerült, számuk 40 %-os növekedést mutat. A laboratóriumi vizsgálatok száma igen kis mértékben csökkent, de a fertőzött minták száma 27 %-kal nőtt.

NÖVÉNYVÉDELEM

A növényvédő szer felhasználás ellenőrzések során tapasztalt hiányosságok gyakorisága 0,5%-ról 1,77%-ra növekedett, legtöbb gond a permetezési naplók vezetésével (30 eset) volt és a tavalyi évhez képest a növényvédő szer nem engedélyokirat szerinti felhasználásával is több probléma volt. A 2011-es évben a panasz/kár bejelentés alapján történt ellenőrzéseknél arányait tekintve kevesebb esetben talált valamilyen szabálytalanságot az eljáró hatóság. (2010-ben 148 ellenőrzésből 32 szabálytalanság, 2011-ben 196 ellenőrzésből 33 szabálytalanság). A bejelentések általában növényvédő szer elsodródása miatt érkeztek, melyek kivizsgálása a hatóság feladatai közé tartozik. A bejelentők területén terméskiesés, súlyosabb esetben növénypusztulás is bekövetkezhet. A növényvédő szer elsodródásának oka lehet, hogy a termelő a kijuttatáskor nem veszi figyelembe az előírásokat, így a szélsebességet, a védőtávolságokat, az előírt esetekben sem használja a cseppnehezítő készítményeket, stb. A méhek pusztulását a méhekre kifejezetten veszélyes/kockázatos szerek használata, vagy a mérsékelten veszélyes/kockázatos szerek nem megfelelő használata okozza. A halak és vizek védelmében előírt biztonsági sávok betartásával a halpusztulások száma csökkenthető lenne.

A hivatalból végzett ellenőrzéseknél a leggyakrabban észlelt szabálytalanság a nem megfelelően vezetett nyilvántartás, pl. permetezési napló, raktárkönyv stb. hiánya vagy nem naprakész vezetése. Növényvédő szer kereskedelem ellenőrzése során 30%-ról 6 %-ra esett vissza a feltárt hiányosságok aránya, amely annak tudható be, hogy az elmúlt évben kisebb tételeket érintő szabálysértéseket állapítottak meg a növényvédelmi felügyelők. A jellemző

hiányosságok a nem megfelelő címke vagy csomagolás, lejárt szavatossági idő, nem megfelelően vezetett nyilvántartás voltak.
Az agrár-környezetgazdálkodás ellenőrzése során az előző évben tapasztalt alacsony arányszámú nem megfelelés tovább csökkent, 2010 évben nem találtak hiányosságot az ellenőrök.
A parlagfű elleni védekezés keretében az előző évhez képest 25%-kal kisebb területen rendeltek el közérdekű védekezést, azonban növényvédelmi bírsággal érintett terület aránya csupán 15%-kal csökkent 2010-hez képest. Vagyis 2011-ben kevesebb parlagfűvel fertőzött terület bemérésére került sor, ugyanakkor arányaiban nagyobb volt a kultúrnövénnyel borított parlagfüves földrészletek száma, amelyen a közérdekű védekezés nem rendelhető el.

Szakterület	Figyelmeztetés			Bírságok száma			Tevékenység felfüggesztése, korlátozása		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Talajvédelem	81	74	25	264	237	211	9	16	24
Növényegészségügy	n. a.	n. a.		10	18	13	60	84	81
Növényvédelem	n. a.	n. a.		6 187	4 968	4 406	276	471	144
Zöldség-gyümölcs	105	114		919	713	578	0	0	0
Állatgyógyászati termék	6	15	6	24	17	14	95	56	31
Állategészségügy	858*	809	460	27*	442	60	1	41	17
Állatvédelem	n. a.	n. a.	32	22	30	22	n. a.	n. a.	n. a.
Állati eredetű melléktermék	n. a.	36	28	n. a.	4	5	n. a.	1	2
Takarmány	245	60	48	98	68	35	4 529 ***	3 696 ***	7
Élelmiszer előállítás	844**	350	484	755	658	540			56
Élelmiszer forgalmazás	2 164**	1 093	1 417	2 148	1 547	1 486			212
Vendéglátás	1 926**	978	1 477	2 016	1 606	1 108			204
Borászat				504	67	27	18	7	7
Összesen	**6 229**	**3 529**	**3 977**	**12 974**	**10 375**	**8 505**	**4 988**	**4 372**	**785**

*Az adat 2009 év április-december időszakra vonatkozik.
** Helyszíni figyelem felhívás és figyelmeztetés végzés formában.
*** Tevékenység korlátozása és más, nem bírság szankciók együttes száma.

2. táblázat Szankciók száma szakterületenként, 2009-2011.

NÖVÉNYI TERMÉK ELLENŐRZÉS

2011-ben 34013 ellenőrzés történt, ami kb. 5 ezer ellenőrzéssel kevesebb, mint 2010-ben. Az ellenőrzések csökkenésének egyik oka, hogy az import ellenőrzések száma csökkent, annak következtében, hogy Bulgária az EU külső határán erősítette ellenőrzési tevékenységét. Az élelmiszerlánc ellenőrzési bírságok több, mint felével csökkentek, azonban ennek oka nem a jogszabály követő magatartás, hanem pl. a kilométer korlátozások miatt az ellenőrök kevesebbe ellenőrzést végeztek és jellemzően a bírságolt tételek nagysága is kisebb volt.

ÁLLATGYÓGYÁSZATI TERMÉKEK

A jogszabálysértéssel kapcsolatos ügyek száma az előző évhez képest közel 35%-kal csökkent.
Az előző évhez képest az ellenőrzött minták száma 49%-kal az elvégzett vizsgálatok száma 44%-kal nőtt, a nem megfelelőségek aránya jelentősen nem változott

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY

Kedvező tapasztalat, hogy a figyelmeztetések legtöbb esetben elérték céljukat, mivel a vállalkozók a figyelmeztetés hatására határidőre és teljes körűen kijavították, illetve pótolták a hiányosságokat.
Általános trendként megállapítható, hogy az évek során visszatérő módon, rendszeresen ellenőrzött egységek esetében fejlődés tapasztalható.
Súlyosabb, az élelmiszerláncot és a járványügyet nagyobb mértékben veszélyeztető hiányosságok esetén (pl. járványvédelmi, állatvédelmi jogszabályok megszegése, állati eredetű melléktermék megsemmisítésével kapcsolatos hiányosságok) főleg figyelmeztetést, illetve pénzügyi szankciókat (élelmiszerlánc-felügyeleti bírság) alkalmaztak.

Összességében elmondható, hogy az ügyfelek jogkövető magatartása javult. A nem megfelelések nagyobb része a dokumentáció naprakész vezetésének hiányából adódott (pl. látogatási napló hiánya, állomány-nyilvántartás nem megfelelő vezetése, teleplátogatási napló hiánya, írásban dokumentált oktatások hiánya). Több helyen az épületek, berendezések anyagi okokra visszavezethető elavultsága, rossz állapota is jellemző hiányosság volt. Viszont javulás volt tapasztalható a műszaki berendezések ellenőrzési naplójának vezetésében, a takarmányok tárolásának körülményeiben.

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYBIZTONSÁG

A lakossági közérdekű bejelentések száma országosan emelkedik, de azok nagy része megalapozatlan, általában valamilyen személyes sérelemmel függ össze. Sok az ismeretlen, vagy a névtelen bejelentő is.

Az ellenőrzések során a leggyakoribb hibák a HACCP rendszer nem megfelelősége, személyi higiénia és egészségügyi dokumentáció hiányosságai és a strukturális nem megfelelőség voltak.

A termékvizsgálatok kapcsán, elemezve a jelentősebb hiba-okokat, a leggyakoribb hiba az érzékszervi nem megfelelőség volt, ezt követte a lejárt fogyaszthatósági idővel vagy lejárt minőség-megőrzési idővel forgalmazás jogsértés; a harmadik helyen pedig a minőségi kifogások állnak.
A tömeges méretű – azaz egyidejűleg 30 főt meghaladó – ételfertőzés események száma kissé emelkedett a 2010. évihez viszonyítva.

BORÁSZATI TERMÉKEK

Az előző évhez eredményeivel összevetve az ellenőrzések száma kis mértékben csökkent, a feltárt nem megfelelőségek aránya kissé nőtt. A bírságok száma közel 60%-kal csökkent, amely azt jelzi, hogy a feltárt hiányosságok kisebb súlyúak voltak.

Szakterület	Helyszínen vizsgált tétel		Nem megfelelt tétel		Laborban vizsgált tétel		Nem megfelelt tétel	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Talajvédelem	n.a.	n.a.	8	8	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Növényegészségügy	2 660	2 444	45	65	13 163	12 476	430	546
Növényvédelem	24 193	30 099	1 568	146	3 424	2 846	29	7
Zöldség-gyümölcs	39 935	34 013	827	618	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Állatgyógyászati termék	n. a.	n. a.	48	43	626	932	22	26
Állategészségügy	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	731 165	776 300	110 011	n.a.
Takarmány	n. a.	5 679	n. a.	77	2 788	2 724	130	139
Élelmiszer	103 753	115 878	4 144	5 654*	69 845	59 326	5 072	5 654*
Borászat	1 305	1 710	549	340	3 538	3 517	465	470
Összesen	**171 846**	**189 823**	**7 189**	**6 951***	**824 549**	**858 121**	**	**

* Élelmiszerek esetében a helyszínen és laboratóriumban vizsgált tételekről csak összevont adat áll rendelkezésre

** Az eltérő adattartalom miatt az eredmények nem összehasonlíthatók.

3. táblázat Vizsgált tételek és nem megfelelések száma szakterületenként, 2010-2011.

Talajvédelem

2011. évi tapasztalatok a talajvédelem területén

A természeti erők és az emberi be-avatkozások a talajt igen sokrétűen veszélyeztethetik annak fizikai, kémiai és biológiai károsodását idézhetik elő. A talajvédelem célja tehát e káros folyamatok megelőzése, illetve mérséklése, továbbá a már bekövetkezett károk elhárítása. A mezőgazdaság tulajdoni- és termelési viszonyainak megváltozása szükségessé teszi a helyzetnek megfelelően az állam, a földtulajdonos, a földhasználó, vala-mint a beruházó és üzemeltető talaj-védelmi feladatainak és kötelezettségeinek meghatározását és betartásának ellenőrzését.
Az élelmiszer-biztonság és az élelmi-szerlánc alapját a termőtalaj védelme és hasznosítása, illetve a termőtalajon történő minőségi- és versenyképes mezőgazdasági árutermelés képezi. A megfelelő minőségű talajállapot meg-tartásában, elérésében valamint a termőtalajt károsító tényezők (erózió, defláció, szikesedés, árvíz, belvíz, felszíni és felszínalatti vizek védelme, stb.) elleni megelőzésében, továbbá a talaj szennyezés megszüntetésében a talajvédelemnek kiemelkedően fontos szerepe van.

Mivel a talajt érő természeti és emberi eredetű káros hatások jelentős részének elhárítása a földhasználó erejét meghaladja, a termőföld termékeny-ségének és minőségének megőrzésére irányuló tevékenységet állami szerepvállalás nélkül nem látható el.

Az államnak a talajt károsító tényezők ellen intézkedési tervet kell kidolgoznia, valamint létre kell hoznia a mérő, ellenőrző és megfigyelő rendszereket, mindemellett gondoskodnia kell a talajvédő gazdálkodást ösztönző támogatási rendszer kialakításáról és működtetéséről.

A talajvédelem állami szerepkörét 2011-ben a NÉBIH jogelődje, az MgSzH és a megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai látták el. Az elsőfokú talajvédelmi hatósági feladatokat a megyei NTI-k, a másodfokú talajvédelmi hatósági feladatok a NÉBIH (MgSZH) Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatósága (NTAI) végezte, talajvédelmi felügyelők közreműködésével.

A talajvédelmi hatóság jogszabályban meghatározott esetekben engedélyezi az egyes, termőföldön megvalósuló tevékenységeket, illetve szakhatóságként közreműködik a termőföldet érintő beruházások engedélyezésében. A talajvédelmi felügyelők ellenőrzik a jogszabályban és engedélyekben foglalt talajvédelmi követelmények betartását.

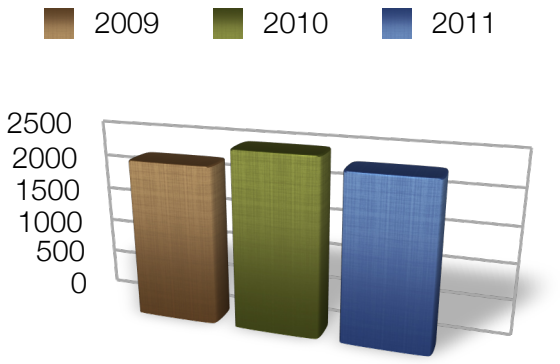
ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A talajvédelmi hatósági engedélyekben, szakhatósági állásfoglalásokban foglalt előírások, továbbá a jogszabályi kötelezettségek betartásának ellenőrzése ad hoc jelleggel zajlanak. Ennek legfőbb oka a talajvédelmi felügyelők leterheltsége, illetve a tárgyi lehetőségek korlátozottsága. Ezeket az ellenőrzéseket nevezhetjük egyfajta kockázatbecslésnek is, amely során a talajvédelmi felügyelő az engedélyek, tevékenységek, ügyfelek ismeretében dönti el, hol folytassa le az ellenőrzéseket.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

Amennyiben a talajvédelmi jogszabálysértést tapasztal, úgy mindenképpen köteles a hatályos jogszabályok szerint eljárni, intézkedést kezdeményezni, szankcionálni, ezért a jogszabálysértések száma megegyezik ezek számával.

Általánosságban megállapítható, hogy a 2010-es évhez képest némileg csökkent az intézkedések és szankciók száma, azonban a kiszabott bírságok összege meghaladja a 2010. évi számot. Ez arra enged következtetni, hogy bár kevesebb jogszabályellenes esetet regisztráltak a hatóságok, de súlyosabbak a kötelezettség-szegések (például nagyobb területet érintettek).
Az előző évhez képest kevesebb bírság-kiszabás adódhat a talajvédelmi hatósági ellenőrzések számának az elmúlt években történt nagymértékű csökkenéséből is (2006-ban még 7129 db ellenőrzést folytatott le a talajvédelmi hatóság szemben a 2011. évi 2269 db ellenőrzéssel), és a szabálytalanságok felderítésének hiányából.

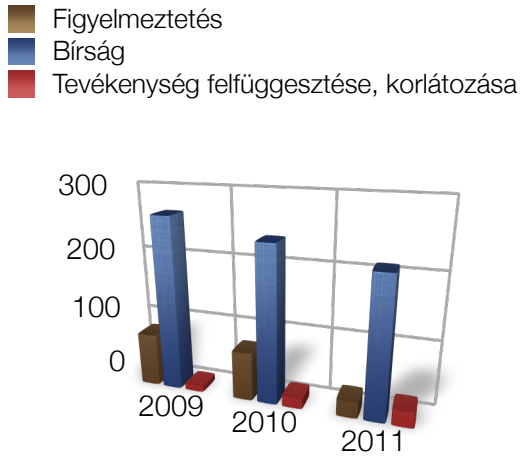

7. ábra Talajvédelmi ellenőrzések száma, 2009-2011.

Az intézkedések arányában hangsúlyos szerepet kap a talajvédelmi jogszabályi követelmények megszegése, talajvédelmi hatósági előírások be nem tartása, kis mértékben pedig a nitrát rendeletekkel kapcsolatos előírások megsértése miatti és az engedélyköteles termésnövelő anyagok, EK-műtrágyákkal kapcsolatos intézkedések irányadók.

ELLENŐRZÉSEK SORÁN TAPASZTALT TRENDEK

A jogszabálysértések jellege az elmúlt két évben nem változott, legtöbb esetben a talajvédelmi kötelezettségeket - főként a jogszabályban foglalt kötelezettségeket és nem az engedélyekben foglalt talajvédelmi előírásokat - nem tartották be, kis mértékben a nitrát direktívából adódó jogszabálysértéseket követtek el, illetve a termésnövelő anyagok, EK-műtrágyák ellenőrzésénél csak elenyésző esetben találtak kötelezettségszegést.

8. ábra Talajvédelmi szankciók száma, 2009-2011.

Egy-két kirívó, sorozatosan ugyanazt a jogsértést elkövető eseten kívül általánosságban elmondható, hogy a talajvédelmi ellenőrzések eredménye az utóbbi pár évben közel azonos, a felszólításoknak az ügyfelek eleget tesznek.

2011-ben 2269 ellenőrzés során 219 esetben nem felelt meg valamely talajvédelmi előírásnak az ellenőrzés tárgya, amely további intézkedést vont maga után.

KÉPZÉS

A területi szervek igyekeznek eleget tenni a törvényi előírásnak megfelelően a gazdálkodók felé nyújtandó tájékoztatási kötelezettségüknek, amely a talajvédő termőföld használattal, jogszabályi kötelezettségeikkel kapcsolatos.

A központi igazgatóság rendszeresen tart továbbképzéseket a területi szervek talajvédelmi felügyelői részére a helyes joggyakorlatról, a talajvédelem egyes szakkérdéseiről (például erózió elleni védekezések, talajvédelmi műszaki létesítmények, komplex melioráció menete, talajjavítás esetei, a humuszmentéssel kapcsolatos kérdések, talajvédelmi tervek tartalmi követelményei, stb.).

AZ IGAZGATÓSÁG ÉVES MUNKÁJA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A 2011 január elsejével létrehozott megyei kormányhivatalok növény- és talajvédelmi igazgatóságainak irányítását a kormányhivatalok, illetve a KIM, míg szakmai irányításukat a NÉBIH látja el. Ennek okán az egységes szakmai iránymutatás nehézkessé vált.

Növényegészségügy

2011. évi tapasztalatok a növényegészségügy területén

A növény-egészségügyi szakterület elsődleges feladata a zárlati (karantén) és egyéb új, nem honos, de nagy gazdasági veszteséggel járó károsítók bekerülésének, megtelepedésének és terjedésének meggátlása egyrészt a vizsgálatköteles export, import, valamint a hazai termelés és EU-n belüli forgalmazás növényegészségügyi ellenőrzésével, másrészt a karantén vonatkozású károsítókra irányuló felderítések végzésével.

Felmérve a tagállami és hazai kötelezettségeket és a szakterület adottságait, az elmúlt években egy olyan egységes rendszert dolgoztunk ki, amelyre alapozható egy költségtakarékos és hatékony növényegészségügyi felügyeleti tevékenység. A rendszer kialakításánál elsődleges szempont volt a finanszírozási korlátok figyelembe vételével a szakmai munka eredményességének és presztízsének megőrzése.

ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A növényegészségügyi vizsgálati kötelezettség alapvetően, jogszabályokban meghatározott módon, az ellenőrzés alá tartozó termékek (pl. szaporítóanyagok) és azok előállítóinak, nagykereskedelmi forgalmazóinak teljes körére (100 %-ára) vonatkozik. A vizsgálatköteles termékek körébe azok a növények, növényi termékek és egyéb anyagok (pl. fa-csomagolóanyag) tartoznak, amelyek termelése és forgalmazása jelentős növényegészségügyi kockázattal járhat, mert a hozzájuk kapcsolódó zárlati és nemhonos, új károsítók nagy gazdasági és/vagy környezeti kárt okozhatnak.

A nem vizsgálatköteles termékek ellenőrzésére növényegészségügyi felderítési rendszert működtetünk. Ennek keretében a nagyobb veszélyt jelentő károsítók jelenlétének ellenőrzésére alkalmazzuk a károsító-specifikus felderítést. A növénytermelési és forgalmazási tevékenység növény-egészségügyi megfelelőségének ellenőrzésére működtetjük a kiegészítő felderítést (hálóterv alapú, célirányos, szúrópróba szerű).

A kiszállási költségek csökkentése érdekében 2011-ben el kezdtük kidolgozni a kockázat alapú felderítéseket, összehangoltuk az egy időben elvégezhető feladatokat a különböző károsítók felderítési helyszínét és időpontját figyelembe véve.

A növényegészségügyi tevékenységet végzők és az ellenőrzések adatait az országos AIR adatbázis tartalmazza, amelynek működtetése folyamatos.

Kidolgoztuk a felderítéseket és a károsító specifikus vizsgálatokat magába foglaló növényegészségügyi ellenőrzési tervet.

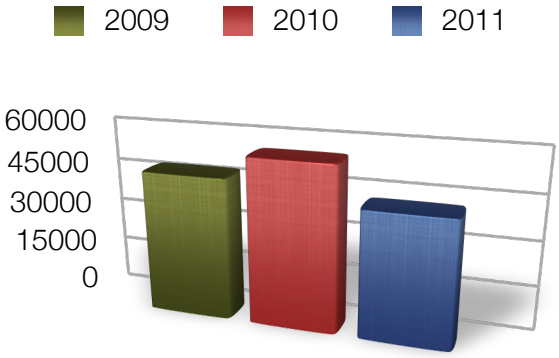
A terv részei:

- az ellenőrzések rendszerezett hivatkozási listája (KOTTA)
- az Integrált Károsító specifikus Ellenőrzési Adatlapok (IKEA)

A terv bevezetését 2012-re terveztük.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

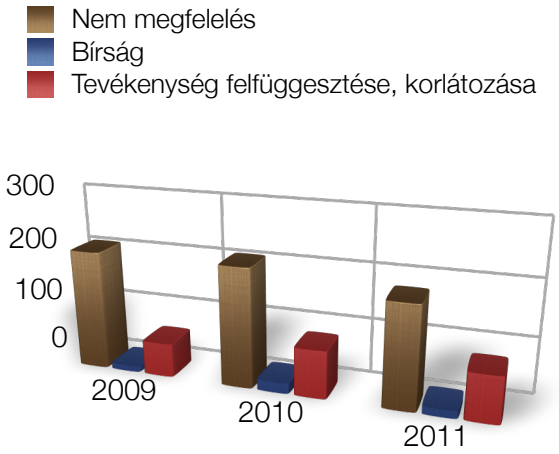
A feladattervben meghatározottak végrehajtása a témák számát tekintve teljesen vagy időarányosan megtörtént, de egyes feladatok ellátása során az ellenőrzött helyszínek számát növelni kellene az Európai Unió egységes piacának tényéből származó növényegészségügyi kockázatok csökkentése érdekében. A költségvetési korlátok miatt a Magyarországra más tagállamból behozott termékeknél a nagyobb mértékű kiegészítő felderítéseket nem sikerült teljes mértékben megvalósítani.

9. ábra Növényegészségügyi ellenőrzések száma, 2009-2011.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

A növényegészségügyi jelentőségű károsítók terjedésének jellegéből adódóan a káresemény nem feltétlenül kötődik a termelő vagy forgalmazó jogsértéséhez. A meghozott intézkedések a károsító felszámolását és terjedésének megakadályozását szolgálják. Ezért a zárlat alá helyezett, azaz felhasználásában korlátozott termékre és/vagy területre további, kiegészítő zárlati intézkedéseket hoz a hatóság. Szankcionálásra akkor kerül sor, ha a gazdasági szereplő nem tartja be a jogszabályban és az elrendelt határozat(ok)ban rögzített kötelezettségeit. Ezt a különbséget tükrözi a hozott zárlati intézkedések és a jogszabálysértések száma között 2011-ben is tapasztalt különbség.

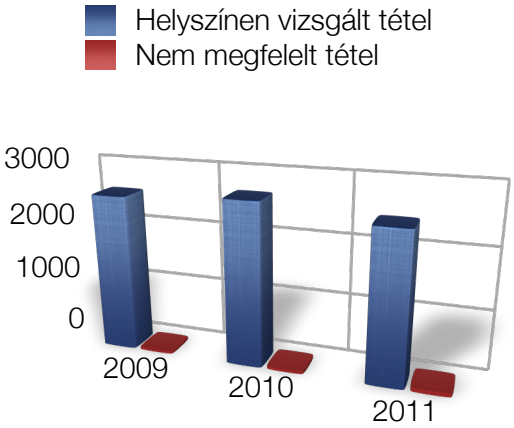

10. ábra Növényegészségügyi szankciók száma, 2009-2011.

Növényvédelmi bírság 13 alkalommal került kiszabásra. A bírságolás okai: nem szabályszerű hőkezelés, áruburgonya forgalmazásánál a regisztrációs szám hiánya, a zárlati határozatban előírt technológia betartásának megsértése.

TRENDEK

A növény-egészségügyi szakterületen előforduló jogszabálysértések közvetlenül nem veszélyeztetik az emberi és állati egészséget. Gazdaságilag azonban veszélyeztetik a mezőgazdasági termelést, mivel olyan károsítók megtelepedését és terjedését segíthetik elő, amelyek ellen nem vagy csak nagyon nagy költséggel lehet védekezni. A magyar jogszabályok előírják, hogy zárlati károsító új helyen történő előfordulása esetén a termelőt részleges (70-90%-os) kártalanításban kell részesíteni. A 2011. évben sem tapasztaltuk a jogszabálysértések halmozódását.

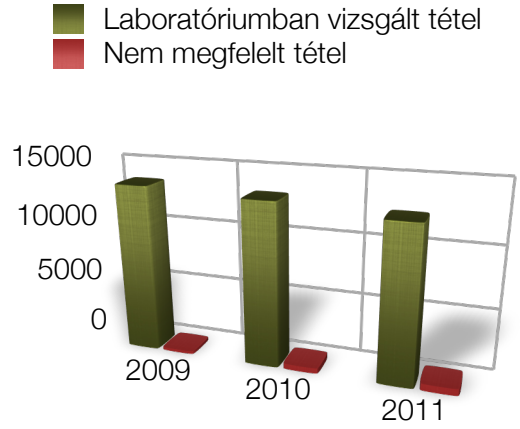

11. ábra Helyszíni növényegészségügyi vizsgálatok száma, 2009-2011.

HELYSZÍNI ELLENŐRZÉST NEM IGÉNYLŐ VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

A növény-egészségügyi szakterületre jellemző, hogy a hatósági vizsgálatoknál minden esetben történik helyszíni ellenőrzés is. A laboratóriumi vizsgálatok ezt egészítik ki azzal, hogy részben megerősítik vagy cáfolják a vizuális ellenőrzések eredményét, illetve a látens fertőzések kimutatására csak ezek alkalmasak. A társhatóságok felkérésére helyszíni ellenőrzés nélkül is történhet mintavétel, de ekkor az intézkedést a

vonatkozó jogszabályban kijelölt hatóság hozza, ilyen eset 2011-ben nem történt.

12. ábra Laboratóriumi növényegészségügyi vizsgálatok száma, 2009-2010.

ELLENŐRZÉSI EREDMÉNYEK ÖSSZEVETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

Az export ellenőrzések száma közel 30%-ban csökkent, 1 esetben történt visszautasítás az importáló országok részéről.
Az import ellenőrzések száma kismértékben, a visszautasítások száma pedig kismértékben csökkent.

A szaporítóanyag termeléssel és forgalmazással kapcsolatos (belső) ellenőrzések száma 15 % -kal nőtt, a nem-megfelelőségek aránya több mint 10%-kal csökkent. A kiszabott bírságok száma kismértékben csökkent és értéke összességében nőtt. A bírság kiszabása és a tevékenység korlátozása között nincs összefüggés a növényegészségügyi szakterületen. A tevékenységi korlátozások száma összességében 5%-kal lett nagyobb az előző évihez képest.

A helyszíni vizsgálat a növény-egészségügyi szakterületen nem a tételekre, hanem az ellenőrzött gazdálkodási szereplőkre vonatkozik. A nem megfelelt „tételek" száma is azoknak számát tükrözi, akik tevékenységével szemben valamely növény-egészségügyi kifogás felmerült, számuk 20 %-os növekedést mutat. A laboratóriumi vizsgálatok száma csökkent, de a fertőzött minták száma több mint 25%-al nőtt.

KÉPZÉS

Az igazgatóság a szakterületi dolgozóknak a következő témákban tartott képzéseket:

- Aktuális kérdések a Növény- és Talajvédelmi szakterület tevékenységében.
- A növény-egészségügyi szakterületet érintő jogszabályi változtatásokkal, szaporítóanyag ellenőrzésekkel, valamint egyéb növény-egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos feladatok.
- Az AIR oktatások értékelése, az alkalmazás bevezetése.
- A növény-egészségügyi hatósági ellenőrzési rendszer fejlesztésének helyzete.

A képzéseken a teljes növényvédelmi felügyelői állomány (225 fő) részt vett.

AZ IGAZGATÓSÁG ÉVES MUNKÁJA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A megyei Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságok (NTI-k) 2011. január 1-jén a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium alá tartozó Kormányhivatalok részévé váltak. A pénzügyi támogatás és a szakmai koordináció elválásával sok esetben nehézkes volt a Kormányhivatal vezetése és az NTI-k prioritásainak összeegyeztetése a források felhasználásában. A fentiek miatt nagyobb az esélye a nem honos károsítók Magyarországra történő bekerülésének.

Növényvédelem

2011. évi tapasztalatok a növényvédelem területén

A növényvédelmi hatósági tevékenység célja az élelmiszerlánc felügyelete során az, hogy a növényvédő szerek és a termésnövelő anyagok forgalmazásának, illetve felhasználásának ellenőrzésén keresztül felderítse azokat a szabálytalanságokat, amelyek az emberi egészséget és a környezetet veszélyeztethetik.

A hatóság azon az elven jár el, hogy ha már a kereskedelemben kiszűri a fogyasztókra veszélyt jelentő termékeket (például visszavont engedélyű, lejárt szavatosságú növényvédő szerek, hamisított termékek stb.), akkor azok már el sem juthatnak a gazdálkodókhoz, tehát felhasználni sem tudják a fogyasztói kockázattal rendelkező termékeket a mezőgazda-sági termelés során.

A növényvédő szerek kis- és nagykereskedelmi forgalmazását 2011-ben a NÉBIH koordinálásával a megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai ellenőrizték.

A növényvédőszer-kereskedelemmel foglalkozó kis- és nagykereskedelmi egységek biztonságos működéséhez további biztosítékot jelent, hogy a hatóság szakhatósági állásfoglalás keretében adja meg hozzájárulását ahhoz, hogy a bolt a jogszabályokban meghatározott követelmények szerint működjön.

Az élelmiszerláncban „a termőföldtől az asztalig” elv alapján történik a hatósági ellenőrzések kivitelezése. Ezen elv mentén a hatóság kiemelt figyelmet fordít a növényvédő szerek és termésnövelő anyagok felhasználásának ellenőrzésére a gazdálkodóknál.

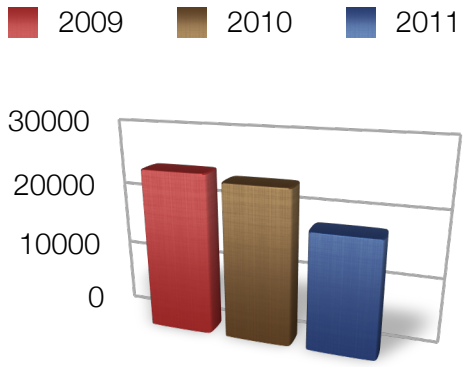
ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A 2011-es évben a megyei kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságai (továbbiakban megyei NTI) növényvédelmi felügyelői a NÉBIH által kiadott éves feladatterv alapján növényvédelmi hatósági tevékenység keretében ellenőrizték a növényvédő szer kiszerelőket, a növényvédő szert forgalmazó kis- és nagykereskedelmi egységeket, valamint növényvédő szerek felhasználásával kapcsolatos ellenőrzéseket végeztek a növényi terméket előállító elsődleges termelőknél. Az élelmiszer termelés során az egyik legkockázatosabbnak ítélt tevékenység a növényvédő szer felhasználás, ezért a hatóság 2011-ben is ellenőrizte a termelőket, főként a jogszabályoknak megfelelő peszticid használatot, valamint a feldolgozatlan növényi termékekben a növényvédő szer maradékot.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

Éves ellenőrzési ütemtervben konkrét és meghatározott ellenőrzési számok nem, csupán a korábbi évekhez viszonyított irányszámok kerültek kiadásra.
A hivatalból indított kockázatbecslésen alapuló hazai növényvédő szer felhasználók ellenőrzéseinek száma azonban nem éri el azt az EU által megkövetelt szintet ami szükséges lenne, hogy betöltse az állami szabályozásban megkívánt optimális ellenőrzési mértéket.

Az ellenőrzések számának jelentős megnövelése ellen hat a szigorú költségtakarékosság, illetve a növényvédelmi felügyelők jelentős leterheltsége, tekintve, hogy valamennyi felügyelő más állandó és szezonális feladatokat is ellát egyidejűleg. Azonban majdnem minden I. és II. forgalmi kategóriába sorolt növényvédő szert forgalmazó és kiszerelő egységek ellenőrzésére sor került.

13. ábra Növényvédelmi ellenőrzések száma, 2009-2011.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK FELHASZNÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

A hatósági ellenőrzések során egy felhasználónál a hatóság emberei több mindent is ellenőriznek. Bármilyen szabálytalanságot észlelnek, azt jegyzőkönyvben rögzítik, és elindítják az eljárást. A kevésbé súlyos szabálytalanságoknál az eljáró hatóságnak lehetősége van, hogy csak figyelmeztetésben részesítse a szabálytalanul eljárt felhasználót. Azonban olyan esetekben, amelyek az ember vagy állat egészségét veszélyeztetik komolyabb intézkedéseket hoznak (pl.: a veszélyesnek ítélt tételek forgalmi korlátozás alá kerülnek), a súlyosabb, vagy ismételt szabálytalanságot elkövető felhasználóval szemben minden esetben növényvédelmi bírságot is szab ki a megyei NTI, melynek mértéke 2011-ben elérte a 5,3 millió forintot.

	Ellenőrzések száma	Szabálytalanság száma	Intézkedések száma
Leggyakrabban előforduló szabálytalanságok a felhasználás során	**3320**	**59**	**38**
Nem engedélyezett növényvédő szer használata:	992	3	2
Engedélyköteles termék nem megfelelő használata:	986	6	5
Biztonságtechnika és egészségügyi előírások megsértése (pl.: nem megfelelő védőeszköz használata, vagy hiánya)	759	2	3
Engedélyköteles termék felhasználás dokumentálásának hiánya (pl.: nem megfelelően vezetett permetezési napló)	1760	30	19
Engedéllyel nem rendelkező személy által végzett növényvédő szeres kezelés:	759	3	3
A szakirányító jelenlétének hiánya	680	1	1
Növényvédő szer tárolásának ellenőrzése:	713	6	0
Növényvédő szer kijuttatásának ellenőrzése	841	8	4
Permetezőgép alkalmasságának vizsgálata:	**767**	**2**	**0**
Panasz, kár bejelentések kivizsgálása:	**196**	**33**	**31**
Növényvédő szer légi kijuttatásának ellenőrzése:	44	9	9
Növényvédő szer földi géppel való kijuttatásának ellenőrzése:	152	24	22
Hal, méh és vadállatok pusztulásának kivizsgálása, melyet valószínűsíthetően növényvédő szer okozott:	70	6	4

4. táblázat Növényvédelmi ellenőrzések, szabálytalanságok és intézkedések száma szakterületenként, 2011.

2010-ben és 2011-ben is kockázatelemzési módszerek figyelembe vételével végezték a növényvédő szer felhasználóknál az ellenőrzéseket a növényvédelmi felügyelők. Kockázatot növelő tényezőként került figyelembe vételre az, ha:

- nagyüzemi (>100 ha) a gazdaság
- korábban már talált problémát a hatóság
- nincs szakirányító
- bérpermetezést csináltat a termelő, mert nincs saját gépe
- rossz, elavult, öreg gépekkel rendelkezik a termelő
- termelő nem rendelkezik megfelelő szakismerettel
- légi növényvédelemi védekezés
- a mezőgazdasági terület lakott terület, illetve zárt kert közelében található.

2010-ben 942 növényvédelmi gépet ellenőriztek a megyei NTI-k, amely során nem találtak szabálytalanságot, ezért nem történt bírság kiszabása. 2011-ben 767 esetben végeztek ellenőrzéseket, és 2 esetben találtak valamilyen enyhébb szabálytalanságot, ezen esetekben nem volt indokolt növényvédelmi bírság kiszabása.

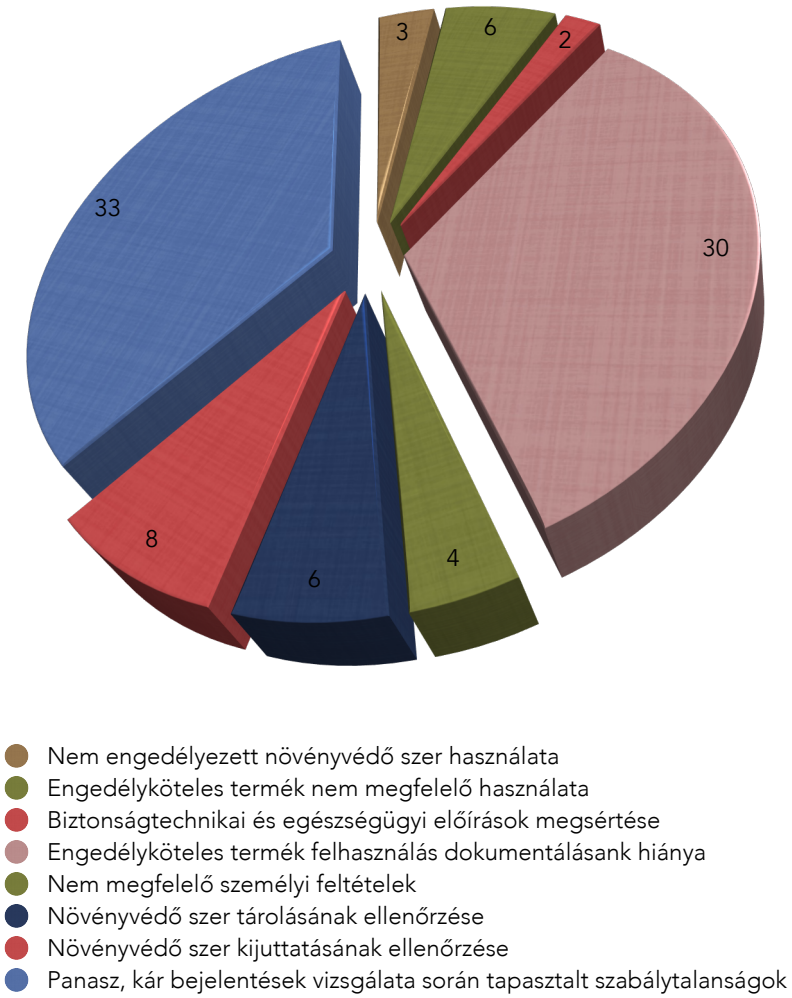
2010-ben a növényvédelmi felügyelők a növényvédő szert felhasználóknál 3911 ellenőrzést végeztek, 20 szabálytalanságot találtak, legtöbb gond a permetezési naplók, illetve egyéb nyilvántartások vezetésével (6 eset), a személyi feltételekkel 4 esetben volt probléma. A növényvédő szerek nem megfelelő felhasználásával a hivatalból induló eljárások során csupán 2 esetben fordult elő szabálytalanság, azonban a bejelentések számának folytán végzett hatósági ellenőrzések során talált szabálytalanságok száma elérte a 32-t. Növényvédő szer felhasználóknál összesen 7,5 millió forint növényvédelmi bírság kiszabására került sor.

2011-ben a termelőknél végzett ellenőrzések száma valamelyest csökkent, összesen 3320 esetben ellenőrizték a termelői raktárakat és az engedélyköteles termékek felhasználását, az ide vonatkozó jogszabályok betartását a termelőhelyen illetve telephelyen.
Az elmúlt évhez képest nőtt a szabálytalanságok száma, mivel 59 esetben találtak valamilyen szabálytalanságot. 2010-hez hasonlóan legtöbb gond a permetezési naplók és egyéb nyilvántartások vezetésével (30 eset) volt, azonban a tavalyi évtől eltérően a növényvédő szer tárolásával kapcsolatban 6 esetben találtak szabálytalanságot – 2010-ben nem volt gond a tárolással.

A bejelentések száma is megnövekedett az előző évhez képest, mivel a növényvédelmi felügyelők 196 esetben vettek fel jegyzőkönyvet panasz/kár bejelentése miatt, amelyből 33 esetben találtak szabálytalanságot. A hivatalból és bejelentés alapján végzett ellenőrzések során összesen 59 esetben találtak az engedélyköteles termékek felhasználásával kapcsolatos szabálytalanságot (mint például növényvédelmi szakirányító nem volt a helyszínen, növényorvosi vény hiánya, engedélyokiratnak nem megfelelő növényvédő szer felhasználás, nem megfelelő technológia alkalmazása miatti elsodródás, méhpusztulás stb.). A szabálytalanságokért összesen 5,3 millió forint növényvédelmi bírságot és 150 ezer forintot meghaladó eljárási/szabálysértési bírságot szabtak ki a Megyei NTI-k.

A 2011-ben tehát valamennyivel (591-el) kevesebb ellenőrzést végeztek, ennek ellenére az észlelt szabálytalanságok száma emelkedett. Míg 2010-ben az ellenőrzések 0,5 %-ánál, 2011-ben az ellenőrzéseknek 1,77%-ánál talált szabálytalanságot a hatóság.

A 2011-es évben a panasz/kár bejelentés alapján történt ellenőrzéseknél arányait tekintve kevesebb esetben talált valamilyen szabálytalanságot az eljáró hatóság. (2010-ben 148 ellenőrzésből 32 szabálytalanság, míg 2011-ben 196 ellenőrzésből 33 szabálytalanság).
A bejelentések általában növényvédő szer elsodródása miatt érkeztek, melyek kivizsgálása a hatóság feladatai közé tartozik. A bejelentők területén terméskiesés, súlyosabb esetben növénypusztulás is bekövetkezhet. A növényvédő szer elsodródásának oka lehet, hogy a termelő a kijuttatáskor nem veszi figyelembe az előírásokat, így a szélsebességet, a védőtávolságokat, az előírt esetekben sem használja a cseppnehezítő készítményeket stb. A méhek pusztulását a méhekre kifejezetten veszélyes/kockázatos szerek használata, vagy a mérsékelten veszélyes/kockázatos szerek nem megfelelő használata okozza. A halak és vizek védelmében előírt biztonsági sávok betartásával a halpusztulások elkerülhetőek lennének.

14. ábra Növényvédő szer felhasználás ellenőrzése során tapasztalt szabálytalanságok száma, 2011

A hivatalból végzett ellenőrzéseknél a leggyakrabban észlelt szabálytalanság a nem megfelelően vezetett nyilvántartás, pl. permetezési napló, raktárkönyv stb. hiánya vagy nem naprakész vezetése.

Ugyan a növényvédő szer engedélyokirattól eltérő felhasználása is veszélyes lehet (pl. az engedélyezett dózisnál nagyobb dózis), az összes szabálytalanság közül a legveszélyesebb a növényvédő szer elsodródása, hiszen ha nem érkezik bejelentés a hatósághoz, akkor nem derül ki a szennyezés ténye, így a betakarított termék kereskedelmi forgalomba is kerülhet.

A fent említett veszélyek csökkentése érdekében és a növényvédő szer felhasználás szabálytalanságainak kiszűrésére a hatóság nem csak ellenőrzéseket végez a termelőnél, hanem növényvédőszer-maradék vizsgálatának céljából növényi mintát is vesz.

NÖVÉNYVÉDŐ SZER KISZERELŐ CÉGEK ELLENŐRZÉSE

2010-ben a megyei NTI növényvédelmi hatósági tevékenysége körében 10 növényvédő szer kiszerelő céget ellenőrzött 30 alkalommal, a megvizsgált növényvédő szerek és termésnövelő anyagok közül különböző okok miatt (címke, csomagolás, egyéb) összesen 3 esetben talált szabálytalanságot, azonban csak egy esetben került sor növényvédelmi bírság kiszabására növényvédő szerrel

kapcsolatos nem megfelelőség miatt (50 ezer Ft értékben).

2011-ben a megyei NTI növényvédelmi hatósági tevékenysége körében 22 esetben ellenőrizte a növényvédő szer kiszerelő cégeket és összesen 2 esetben talált szabálytalanságot, azonban növényvédő szerrel kapcsolatos nem megfelelőség miatt, növényvédelmi bírság kiszabására nem került sor. Nem megfelelő címkével ellátott termésnövelő anyag esetében 50 ezer Forint bírságot szabott ki a megyei NTI.

NÖVÉNYVÉDŐ SZER KIS- ÉS NAGYKERESKEDŐK ELLENŐRZÉSE

Kockázatelemzési módszerek figyelembe vételével végezték a kereskedők ellenőrzését is a növényvédelmi felügyelők, bár a legtöbb megyei NTI éves ellenőrzései során az illetékességi területén található kereskedelmi egységek szinte mindegyikét leellenőrizte:
Kiskereskedelmi egységek esetén az ellenőrzés számot csökkentő tényező:

- Kevesebb I. kategóriás szert árulnak
- Sok a kis kiszerelés, ami nem megbontható

Ellenőrzés számot növelő tényező:

- Előző évi problémás esetek
- Szakismeret hiánya inkább előfordul, mint a nagykerekben
- Felhasználókkal áll közvetlen kapcsolatban

Nagykereskedelmi egységek esetén nagy növényvédő szer forgalom lebonyolítása és raktárral is rendelkezik.

A megyei NTI 2010-ben a növényvédő szer kis- és nagykereskedőknél 5919 vizsgálatot végezett, ahol összesen 1778 szabálytalanságot talált. A legtöbb hiba a növényvédő szerek, termésnövelő anyagok nyilvántartásával kapcsolatban volt, azonban sok esetben volt probléma a kereskedők által forgalmazott termékekkel kapcsolatban (mint pl.: a nem megfelelő címke vagy csomagolás, lejárt szavatossági idő) (összesen 1778 esetben. Valamennyi kereskedelmi egységre kiszabott növényvédelmi bírság elérte a 31,2 millió forintot, továbbá 44 esetben szabtak ki helyszíni bírságot közel 1 millió forint értékben. 2011-ben a megyei felügyelők összesen 1771 kis- és nagykereskedelmi egységnél tartottak ellenőrzéseket engedélyköteles termék forgalmazásának ellenőrzése céljából és 4041 jegyzőkönyv került kiállításra a növényvédő szerek, termésnövelő anyagok, forgalmazás, raktározás, szállítás, minőség-ellenőrzés, szakhatósági állásfoglalás ellenőrzéséről.

Ezen ellenőrzések során 253 esetben találtak valamilyen szabálytalanságot a kereskedők által forgalmazott termékekkel kapcsolatban (pl.: a nem megfelelő címke vagy csomagolás, lejárt szavatossági idő), illetve a forgalmazásra vonatkozó előírások megsértése (pl. nem megfelelően vezetett nyilvántartás, engedély nélküli értékesítés) miatt. A felmerült szabálytalanságok folytán összesen 25,1 millió Ft növényvédelmi bírság került kiszabására, míg helyszíni bírságot, összesen 3 esetben 16 ezer Ft értékben szabtak ki.

2011-ben 1878-cal kevesebb jegyzőkönyvet vett fel a hatóság, és 1525-tel kevesebb szabálytalanságot talált, ezzel arányosan kevesebb bírság került kiszabásra. A szabálytalanságok számában látható csökkenés annak tudható be, hogy a forgalmazott tételek között 2011-ben sokkal kevesebb volt a nem megfelelő (úgy, mint a nem megfelelő címkéjű, csomagolású, lejárt felhasználhatósági idejű) termék. Tehát Az elmúlt évben kisebb tételeket érintő szabálysértéseket állapítottak meg a növényvédelmi felügyelők.

A szakterület kiemelt feladata a növényvédő szer hamisítás és illegális kereskedelem elleni küzdelem. Növényvédőszer-hamisítás, illegális behozatal kapcsán a növényvédő szerek minőségi paramétereinek meghatározására minden évben az aktuális feladattervben meghatározott számú mintát kell venni növényvédő szerekből. 2010-ben 963 engedélyköteles termékből történt meg a mintavétel, a laboratóriumi vizsgálat 29 esetben mutatott ki valamilyen eltérést. 2011-ben 1263 tétel megmintázására került sor, azonban a vizsgálatok nem mutattak ki eltéréseket, vagyis a megmintázott növényvédő szerek megfelelő minőségűek voltak.

EGYÉB ELLENŐRZÉSEK

A növényvédelmi felügyelők a nyári időszakban részt vettek a, szezonálisan megszervezett kiemelt ellenőrzésekben, valamint a kölcsönös megfeleltetés (KM) növényvédelmi előírásaival kapcsolatos ellenőrzésekben is. A 2242 KM ellenőrzés során csupán egy esetben találtak szabálytalanságot az ellenőrzést végző növényvédelmi felügyelők.

PARLAGFŰ ELLENŐRZÉSE

2010-ben külterület esetében a megyei igazgatóságaink 5450 ha-on, 5240 alkalommal rendelték el a parlagfű elleni közérdekű védekezést. Növényvédelmi bírság kiszabására 4228 alkalommal került sor, 7173 ha területre, a bírság összege 210,6 millió Ft volt.

Belterületen csak növényvédelmi bírság kiszabására van jogköre a megyei igazgatóságoknak. A helyszíni ellenőrzéseket a jegyzők végezték, vagy a Megyei NTI végzett saját felderítést, illetve közösen lefolytatott ellenőrzésekre is sor került.

Belterületi ingatlanokon indított parlagfű-mentesítési kötelezettség elmulasztása miatt indított eljárások során 2010-ben összesen 31,8 millió Ft növényvédelmi bírság kiszabására került sor.

Az előző évekhez hasonlóan 2011-es évben is kiemelt feladatként végezték a Megyei NTI-k a parlagfű-mentesítést, melynek eredményeképpen a földhivatal részéről átadott jegyzőkönyvekre a Megyei Igazgatóságok külterületen 3899 esetben (összesen 4062 hektárra) rendeltek el közérdekű védekezést, azonban az esetek több mint 90%-ában az ügyfelek maguk elvégezték a parlagfű-mentesítést. A védekezési kötelezettség betartásának ellenőrzése érdekében a felügyelők 6918 esetben végeztek helyszíni szemlét.

A parlagfű fertőzés miatt külterületen összesen 3456 alkalommal szabtak ki növényvédelmi bírságot a felügyelők (6077 hektárra), amely 167,46 millió forintot tett ki.

Belterületen összesen 609 helyrajzi számot érintően került sor növényvédelmi bírság kiszabására, amely 61,1 millió forintot jelent.

NÖVÉNYVÉDŐSZER-MARADÉK VIZSGÁLATA

Az élelmiszer-biztonságot befolyásoló fő veszélyforrások közül a társadalmi tudatban elsők között szerepelnek a növényvédőszer-maradékok. A növényvédő szerek a jövőben is meghatározó szerepet fognak játszani a világ egyre növekvő népességének alapvető nyers élelmiszerekkel történő ellátásában.

A zöldségek és gyümölcsök védelmére nagyszámú növényvédő szer áll rendelkezésre. A növényi termékek növényvédőszer-maradék tartalmának

hatósági ellenőrzése egy jól megtervezett éves monitoring terv alapján történik, melynek célja az élelmiszerláncban a lehetséges kockázati tényezők számának felderítése és csökkentése tekintettel a lakosság egészséges és biztonságos élelmiszerrel való ellátására.

Az ellenőrzés alá vont kultúraféleségek kiválasztása, vizsgálata a magyar fogyasztási szokások, az ország termelési struktúrája, a kockázatbecslési és kockázatelemzési adatok, illetve az előző évek vizsgálati tapasztalatai figyelembe vételével történik.

A hazai vizsgálati minták mintavétele betakarításkor a termőhelyen, a piaci elárusító helyeken, a nem hazai, illetve az import tételek mintavétele pedig a határállomásokon és a nagykereskedelmi láncok logisztikai központjaiban történik.

A mintavételezések kiterjednek friss zöldség-, gyümölcs esetében az export, import, termőhelyi és piaci kultúrákra.

A laboratóriumok a vizsgálati eredményeket minden esetben az érvényes Uniós szermaradék határérték előírásokkal vetik egybe, és döntéseiket a termény forgalomba hozhatóságára ennek megfelelően hozzák meg. Amennyiben a szermaradék tartalom az engedélyezett értéknél magasabb, a termény forgalomba nem hozható, a termelő és forgalmazó ellen hatósági, államigazgatási eljárás indul, és élelmiszer-ellenőrzési, illetve növényvédelmi bírság szabható ki.

Az elmúlt években a vizsgát kultúraféleségek száma 53 és 69 között változott, amely minták legnagyobb hányadát a zöldségfélék tették ki. A legnagyobb számban vizsgált hazai kultúrák; fejes saláta, retek, uborka, paprika, paradicsom, alma, kajszibarack, meggy, körte, import termékek esetében a citrom, csemegeszőlő, grapefruit, körte, mandarin, narancs, paprika, paradicsom, szamóca.

Az alkalmazott szűrővizsgálati programmal, mintegy 200 - 250 különböző növényvédő szer hatóanyag- és bomlás termékeinek vizsgálata történik meg.

A HAZAI ÉS NEM HAZAI (IMPORT) TERMÉKEK VIZSGÁLATAI

A friss zöldség-, gyümölcs esetében az export, import, termőhelyi és piaci kultúrákra vonatkozó vizsgálati számokat az *5. táblázat* foglalja össze 2002-től kezdődően.

Az engedélyezett határérték célja a forgalomba kerülő élelmiszerek növényvédőszer-maradék tartalmának a termés védelméhez szükséges minimális szinten tartása és a felesleges felhasználás vagy magasabb dózis alkalmazásának a korlátozása. A forgalomba kerülő termékeknek meg kell felelni a határérték-előírásoknak.

Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy az engedélyezett határérték nincs közvetlen kapcsolatban a szer toxicitásával.
2011-ben 2846 db hatósági – 1710 db hazai és 1136 db nem hazai eredetű friss zöldség-, gyümölcs és gabona, illetve 260 db környezeti - minta analízisét végezte el a hálózat a mintavételi program keretében. A vizsgálatok száma, az elmúlt évek növekvő tendenciájának megfelelően, meghaladta a 600.000-t.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
HAZAI TERMÉKEK VIZSGÁLT MINTASZÁMAI (DB)	2081	1933	2045	2069	1836	1589	1754	1715	1673	1710
HAZAI TERMÉKEK ESETÉN SZERMARADÉKOT NEM TARTALMAZÓ MINTASZÁM (%)	60,2	61,6	57,6	62,4	58,1	67,5	53,4	65,0	53,0	54,0
IMPORT TERMÉKEK VIZSGÁLATI SZÁMAI (DB)	1484	1671	781	1624	1420	1511	1359	1026	1255	1136
IMPORT TERMÉKEK ESETÉN SZERMARADÉKOT NEM TARTALMAZÓ MINTASZÁM (%)	44,2	44,8	47	37,9	27,1	40,8	34,4	46,0	35,0	40,0

5. táblázat Az elmúlt évek hazai és import termékeinek növényvédőszer-maradék vizsgálati számai (2002-2011.)

A vizsgálat típusa szerinti megoszlásban az ellenőrzések kiterjedtek a termőhelyekre, piacokra, logisztikai központokra, határállomásokra, valamint az agrár-környezet gazdálkodási-, illetve az iskolagyümölcs programban részt vevő termelők ellenőrzésére is.

Az összesen vizsgált hatósági minták 51,8 %-a nem tartalmazott szermaradékot kimutatható mennyiségben. Határérték feletti mennyiségben mért szermaradék tartalom miatt a minták 0,2 %-a minősült kifogásoltnak - 7 db (5 db hazai eredetű, fejes saláta, retek, szilva, uborka és 2 db nem hazai eredetű kultúra mandarin, paradicsom). Köszönhetően a jól megtervezett, célzott ellenőrzéseknek, a megengedett határértéket túllépő kifogásolt termékek száma jelentősen csökkent az elmúlt évekhez képest – 2008 (50 db); 2009 (24 db); 2010 (29 db) - ugyanakkor a szermaradékot nem kifogásolt mennyiségben tartalmazó növényi termékek aránya még mindig magas – 48%. Nagyobb esetszámban határérték feletti, illetve kimutatható, de nem kifogásolható mennyiségben szermaradékot tartalmazó kultúrák közül megemlíthetjük az alma, csemegeszőlő, körte, szamóca gyümölcs- és fejes saláta, paradicsom, paprika, uborka zöldségféléket.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a határértéket meghaladó minták száma a nemzetközi szinten elfogadott arányt mutatja, ugyanakkor a szermaradékot nem kifogásolt mennyiségben tartalmazó mintaszám továbbra is igen magas.

A szermaradékot tartalmazó nem hazai eredetű minták aránya magasabb volt a hazai arányhoz képest. Ennek oka valószínűleg a származási országok éghajlati viszonyaira, illetve a hosszabb szállítási távolságokra vezethető vissza, amelynek következtében a védekezéshez erőteljesebb növényvédő szer felhasználásra van szükség.

Ha bármely ellenőrzött termék szermaradék tartalmával kapcsolatban a hazai vagy uniós ellenőrzések határérték-túllépési problémát jeleznek, akkor emelt mintaszámmal végzett célirányos vizsgálatokra van szükség. 2005-ben a marokkói paprika, 2006-ban

pedig a csemegeszőlő jelentett olyan problémakört, amely kiemelt célvizsgálatot tett szükségessé. Tekintettel a bor- és csemegeszőlő termékekben magasabb százalékban előforduló szermaradékokra, 2011-ben felmérő jelleggel hazai bortermékeket is vizsgált a laboratóriumi hálózat.

A laboratóriumhálózat, 300 minta vizsgálatával aktívan részt vett az agrár-környezetgazdálkodási kötelezettségvállalások teljesítésének, valamint 7 minta vizsgálatával az iskolagyümölcs program keretében végzett termékek ellenőrzésében. Hatóanyag lebomlás és szermaradék-eloszlás vizsgálatok – ún. szerkísérletek – végeznek a növényvédő szer készítmények engedélyezését megelőzően, melyek elősegítik a hazai engedélyezési folyamatot, illetve több milliós bevételt jelentenek a hatóságnak.

A növényvédőszer-maradék határérték előírásoknak nem megfelelő élelmiszer forgalomba hozatala miatt 2010-ben 12,6 millió Ft növényvédelmi- és 101,1 millió Ft élelmiszer-ellenőrzési bírság került kiszabásra. Ugyanezen előírások megsértéséért 2011-ben 6,05 millió Ft növényvédelmi- és 50 ezer Ft élelmiszer-ellenőrzési bírság került kiszabásra.

A terményeink növényvédő szer szennyezettsége nem a laboratóriumban, hanem a termőhelyen dől el. Éppen ezért a megoldást is itt kell keresni. Ebben a folyamatban nem lehet megkerülni a termelő fokozott felelősségét. Ezért az előírásoknak minden eszközzel érvényt kell szerezni.

AKG ELLENŐRZÉSEK

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés előírásainak betartására vonatkozó ellenőrzések közül (MVH által delegált feladat) a megyei növény- és talajvédelmi igazgatóságok (NTI) felügyelői 732 db ellenőrzésen vettek részt. Ebből 136 gazdálkodónál 297 növényi mintát vettek a programokba bevitt területeken tiltott növényvédő szerek felhasználásának ellenőrzése céljából.

KÉPZÉS

A központi igazgatóság a szakmai állománynak a következő témákban tartott képzéseket:

- Aktuális kérdések a Növény- és Talaj-védelmi szakterület tevékenységében
- A növényvédelmi szakterületet érintő jogszabályi változtatásokkal, a parlagfű elleni védekezéssel kapcsolatos feladatok
- A növényvédelmi ellenőrzésekkel kapcsolatos egyéb aktuális kérdések

A képzéseken a teljes növényvédelmi felügyelői állomány (228 fő) részt vett.

Növényi termék ellenőrzés

2011. évi tapasztalatok a növényi termék ellenőrzés területén

A Zöldség-Gyümölcs Minőségellenőrzési Szolgálat fokozatos kialakítását követően jelenleg ellátja a friss zöldség és gyümölcs termékek, a banán, a komló és igény szerint a vágott virág és élő dísznövények minőség-ellenőrzési feladatait.

A korábbi feladatok logikusan egészültek ki a 2011-ben még hatályban lévő, bizonyos élelmiszerek aflatoxinnal való szennyeződésének kockázata miatti különleges feltételekről szóló 4/2008. (I. 12.) FVM rendeletben meghatározott termékek import ellenőrzésével, amely száraz és szárított gyümölcsökre pl. földimogyoró, füge, pisztácia stb. vonatkozott. (Később e rendeletet hatályon kívül helyezte a 141/2011. (XII. 23.) VM rendelet.)

Ezen kívül a Szolgálat az iskolagyümölcs programhoz kapcsolódóan az iskolásoknak szánt gyümölcsök mind minőségi, mind élelmiszerbiztonsági szempontból történő folyamatosan ellenőrzését is ellátja.

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A növényi termék ellenőrzés több fő területet fed le:

- Az Európai Unió közös piaci eszközeként zöldség-gyümölcs és komló minőség-ellenőrzés,
- Bizonyos nem állati eredetű termékek fokozott import ellenőrzése,
- Földrajzi eredet megjelölés oltalma alatt álló zöldség-gyümölcs termékek,

A jogi hátteret az alábbi jogszabályok adják:

- a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről („az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet" szóló 1234/2007/EK rendelet
- és az 1234/2007/EK tanácsi rendeletnek a gyümölcs- és zöldség-, valamint a feldolgozott gyümölcs- és feldolgozott zöldség-ágazatra alkalmazandó részletes szabályainak a megállapításáról szóló a BIZOTTSÁG 543/2011/EU végrehajtási rendelete
- ENSZ/EGB szabványok
- OECD Útmutatók
- az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény, valamint
- a gyümölcs és zöldség ellenőrzéséről szóló 82/2004. (V. 11.) FVM rendelet tartalmazza.

A zöldség-gyümölcs minőség-ellenőrzés esetén:
Az export és import ellenőrzések 100%-ban kötelezőek, csak korlátozottan tervezhetők.
A belföldi ellenőrzések kockázatbecslés alapján történnek. A forgalmazókat öt kategóriába soroljuk nagyság és forgalom alapján (A, B, C, D, E, K, ő). A forgalmazási kategóriához az alábbi ellenőrzési gyakoriságok vannak rendelve:

A- nagykereskedő: negyedévente ellenőrizendő
B- hipermarket: negyedévente ellenőrizendő
C- központi raktárral rendelkező szupermarket: félévente
D- zöldség-gyümölcs szakbolt: évente
E- egyéb zöldség-gyümölcsöt is forgalmazó élelmiszerbolt: másfél évente
K- kistermelő: kétévente
ő- őstermelő: kétévente

Nem állati eredetű termékek fokozott import ellenőrzése az importőrök bejelentése alapján történik, az EU a termékek listáját az EU negyedévente felülvizsgálja, nem tervezhető.
Földrajzi eredet megjelölés oltalma alatt álló zöldség-gyümölcs termékek ellenőrzése kidolgozás alatt áll.

ÉVES ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

Az ellenőrzési tervben kiadott számok teljes mértékben támaszodnak az előző év során végrehajtott ellenőrzések számadataira, attól általában 10% mértékben térnek el pozitív irányban. Az elmélet ellenőrzési gyakoriságot humánerőforrás okok miatt a megyék nem tudják teljesíteni. Például Pest megyében több, mint tízezer zöldség-gyümölcs forgalmazó van (az ország többi részén van ugyanennyi) és az elméleti ellenőrzési gyakoriság 15-20 ezer ellenőrzést jelentene. A fővárosban és Pest megyében jelenleg 2 fő zöldség-gyümölcs ellenőr végez vizsgálatokat. Ezért egyes megyékben az elméleti ellenőrzési gyakoriság elérheti a gyakorlati ellenőrzési gyakoriságot.

AZ ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

2011-ben 34 013 ellenőrzés történt, ami kb. 5 ezer ellenőrzéssel kevesebb, mint 2010-ben. Az ellenőrzések csökkenésének egyik oka, hogy az import ellenőrzések száma csökkent, annak következtében, hogy Bulgária az EU külső határán erősítette ellenőrzési tevékenységét. Az élelmiszerlánc ellenőrzési bírságok több, mint felével csökkentek, azonban ennek oka nem a jogszabály követő magatartás, hanem pl. a kilométer korlátozások miatt az ellenőrök kevesebbe ellenőrzést végeztek és jellemzően a bírságolt tételek nagysága is kisebb volt.

A jogszabály sértések során jellemző trend, hogy sok a jelöletlen, igazolatlan eredetű áru, ami egyértelműen a feketekereskedelem jelenlétét igazolja.

AZ ELLENŐRZÉSI EREDMÉNYEK ÖSSZEVETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

Bár a bírságok száma és a bírság bevétel csökkent, az ellenőrzések során a nyomonkövetés és az áru eredetének igazolása kiemelt hangsúlyt kapott. A zöldség-gyümölcs áru eredetének igazolása nem csak zöldség-gyümölcs ellenőrzési problémát vet fel, hanem számviteli, adózási fegyelem megsértését is, ez ügyben a NAV-val folyamatosan egyeztetés folyik.

KÉPZÉS

Éves képzési terv kerül összeállításra, amely minden évben tartalmazza valamennyi ellenőr 2-3 napos képzését. A képzés írásbeli számonkéréssel és képzési igényfelméréssel zárul. 2011-ben két alkalommal összesen 160 ellenőr képzésére került sor.

Állatgyógyászati termékek

2011. évi tapasztalatok az állatgyógyászati termékek ellenőrzése területén

A NÉBIH Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága (ÁTI) az állatgyógyászati készítményekkel és egyéb, az állategészségügyben alkalmazott termékekkel kapcsolatos engedélyező, nyilvántartó és ellenőrző hatósági tevékenységet folytat a hatályos hazai és európai jogszabályok és az Európai Unió gyógyszerügyi hatóságaira vonatkozó szakmai ajánlások alapján.

Az ÁTI jogszabályokban rögzített alapfeladata az állatgyógyászati készítmények forgalomba hozatalának, előállításának és forgalmazásának engedélyezése, valamint a termékek előállításának, forgalmazásának és minőségének hatósági felügyelete.

ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

GYÓGYSZERGYÁRTÁS ÉS -FORGALMAZÁS ENGEDÉLYEZÉSE ÉS ELLENŐRZÉSE; GMP INSPEKCIÓK

Az ÁTI a Helyes Gyógyszergyártási Gyakorlat követelményeinek való megfelelés esetén adja ki a gyártásengedélyeket. Gyártóhelyi engedélyezési eljárások száma 2011-ben 29 volt, az engedélyezett gyártóhelyek száma pedig 36 (2010-ben 35).

A gyógyszergyártás engedélyezési eljáráshoz kötődő ellenőrzések száma a beadott kérelmek függvénye. A gyógyszergyártás engedélyezési eljáráshoz nem kötődő ellenőrzéseket az ÁTI a PIC/S kockázatbecslési útmutató alapján tervezett éves inspekciós terve alapján végzi. Az ellenőrzések gyakorisága a gyártott gyógyszerformáktól és a talált hiányosságok súlyosságától függ (6 – 12 – 24 hónap).

GMP inspekciók száma 2011-ben 28 (2010-ben 16), az engedély 2 esetben részleges felfüggesztésre került.

GMP Igazolás kiállítása: 20 (2010-ben 14).

Törzskönyvi eljáráshoz kapcsolódó gyártóhelyi szakvélemények száma: 10 (2010-ben 14).

GYÓGYSZER-NAGYKERESKEDELMI TEVÉKENYSÉG ELLENŐRZÉSE ÉS ELLENŐRZÉSE; GDP INSPEKCIÓK

Az engedélyek a helyszíni ellenőrzések eredményei alapján, a Helyes Nagykereskedelmi Gyakorlat követelményeinek teljesítése esetén kerülnek kiadásra. Az engedélyezett nagykereskedők száma 2011-ben 76 (2010-ben 58). Alaki hibás forgalmazási engedély 273 gyártási tételre lett kiadva.

A nagykereskedelmi engedélyezési eljáráshoz kötődő ellenőrzés a beadott kérelmek függvénye. A nagykereskedelmi engedélyezési eljáráshoz nem kötődő ellenőrzések során 2 évente minden nagykereskedő ellenőrzésre kerül. Az ÁTI az ellenőrzéseket éves inspekciós terv alapján végzi.

GDP inspekcióra 2011-ben összesen 55 esetben került sor (2010-ben 41).
Általános, engedélyezési eljáráshoz nem kötődő inspekciók száma: 44 (2010-ben 30)
Engedélyezési eljáráshoz kapcsolódó inspekciók száma: 11 (2010-ben 11)

PIACFELÜGYELET

Az állatgyógyászati készítmények minőségének a piacfelügyeleti ellenőrzés keretében történő ellenőrzéséhez a mintát a megyei kormányhivatalok az ÁTI – az EDQM/EMA kockázatbecslési módszer szempontrendszerének és eljárásrendjének megfelelően összeállított és kiadott – éves mintavételi terve alapján veszik. Az ellenőrzés koordinálása, a készítmények vizsgálata, az eredmények kiértékelése és a szükséges intézkedések meghozatala az ÁTI feladata. A 2011 évben a hazai piacfelügyeleti eljárások során 9 forgalmazó/gyártó került ellenőrzésre. Az érintett megyék száma 3.

A centrális és a kölcsönös elismerési és decentralizált eljárásokban engedélyezett készítmények az európai közösség egész területére kiterjedő egységes piacfelügyeleti ellenőrzéseit a tagállamok az EMA éves mintavételi és vizsgálati tervei alapján végzik, az eljárások koordinátora az EDQM. A szükséges intézkedések meghozatala a kölcsönös elismerési és decentralizált eljárásban engedélyezett készítmények esetén a tagállami feladat, központi eljárással törzskönyvezett készítmények esetén az EMA hatásköre.

Centrálisan engedélyezett készítmények piacfelügyeleti eljárása során az ÁTI 2011-ben 4 vizsgálati projektben és 1 mintavételi projektben vett részt. Az kölcsönös elismerési és decentralizált eljárásokban engedélyezett készítmények piacfelügyeleti eljárása keretében az ÁTI 2011-ben 7 termék ellenőrzési eljárásában működött közre.

A NEM PIACFELÜGYELET KERETÉBEN BEÉRKEZŐ OLTÓANYAGMINTÁK CSOMAGOLÓANYAGÁNAK ÉS HASZNÁLATI UTASÍTÁSÁNAK VIZSGÁLATA

Az ÁTI 2011-ben 88 készítmény csomagolóanyagának és használati utasításának ellenőrizését végezte el, 3 gyártási tétel ellenőrzésére a termék folyékony nitrogénben való tárolása miatt nem került sor.

OLTÓANYAGOK TÉTELES FELSZABADÍTÁSA

A 128/2009. (X. 6.) FVM rendelet értelmében az immunológiai állatgyógyászati készítmények minden egyes gyártási tételének forgalomba hozatala előtt azt az ÁTI-nak be kell jelenteni, az ÁTI a rendeletben előírt vizsgálatokat elvégzi. Az oltóanyagok hazai és uniós tételes felszabadítását az ÁTI a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően a termék minőségi tanúsítványa alapján (OBPR rendszer), vagy laboratóriumi ellenőrző vizsgálata alapján (OCABR rendszer) végzi. A behozatalra bejelentett vakcinák száma 2011-ben 905 (2010-ben 921). A vizsgálatok számát csökkentheti, ha az adott tételhez más hatóság által kiállított vizsgálati eredményt mellékelnek, ill. növelheti, amennyiben vizsgálatokat a gyártó/engedélyes felkérése alapján a magyar hatóság OMCL laboratóriuma végzi el.

MEGYEI IGAZGATÓSÁGOK GYÓGYSZER-FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGÉNEK ELLENŐRZÉSE ÉS KOORDINÁCIÓJA

2011. január 1. és december 31. között az ÁTI 15 szakterületi ellenőrzést folytatott le. (2010-ben 19). Az ellenőrzés területe az „élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése" valamint a „megyei gyógyszerfelügyelők kerületi állatorvosok feletti felügyeleti tevékenysége hatékonyságának ellenőrzése" volt.

Az év során az ÁTI ellenőrzési kampányt szervezett és hajtott végre az állatgyógyászati készítménynek nem minősülő állatgyógyászati termékek és a szabadon forgalmazható állatgyógyászati készítmények ellenőrzésére. Az ellenőrök számára részletes útmutató készült. A kampányban az ÉTbI is közreműködött. Két kiemelt országos/nemzetközi ügy kivizsgálása során (ZnO, Garuda) az ÁTI az ÉTbI és a megyei kormányhivatalok közreműködésével járt el.

JOGSZABÁLYSÉRTÉSEK

A jogszabálysértési ügyek felderítésére és kivizsgálására az ÁTI-ba érkező bejelentések nyomán, illetve a helyszíni ellenőrzések vagy inspekciók alkalmával feltárt olyan tények/nem megfelelőségek esetén kerül sor, melyek eljárás indítását vonják maguk után. Az elrendelt intézkedések végrehajtását az ÁTI ellenőrizi.

A jogszabálysértéssel kapcsolatos ügyek száma 2011-ben 30 (2010-ben 46), rendőrségi ügyek száma 2 volt. A szám nem tartalmazza a ZnO- és Garuda-ügyek kivizsgálása kapcsán koordinált megyei/kerületi eljárásokat. A jogszabálysértési ügyek kivizsgálása során az ÁTI 22 (2010-ben 20) nem tervezett kiszállást/helyszíni ellenőrzést, a ZnO-ügy kivizsgálása kapcsán 8 helyszíni ellenőrzést hajtott végre.

ÁLLATGYÓGYÁSZATI KÉSZÍTMÉNYEK BIZTONSÁGA, GYORS RIASZTÁSI RENDSZER (RAPID ALERT SYSTEM) MŰKÖDTETÉSE

2011-ben az ÁTI 117 (2010-ben 73) minőségi hiba bejelentést fogadott és két Rapid Alert eljárást indított. A beérkező jelentések közül 15 (2010-ben 13) vonatkozott állatgyógyászati készítményre, ezek kivizsgálása megtörtént.

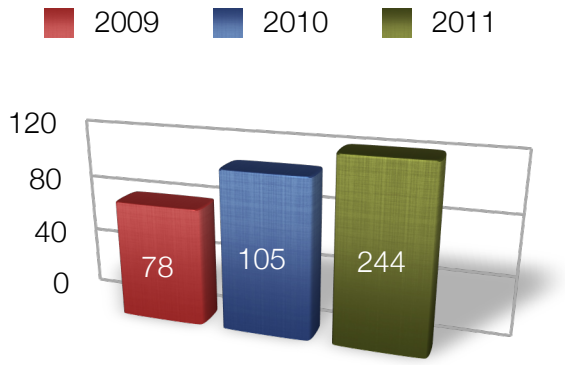
PHARMACOVIGILANCE (GYÓGYSZER-MELLÉKHATÁS FIGYELŐ) RENDSZER MŰKÖDTETÉSE; PHV RAS

A hazai pharmacovigiliance RAS bejelentések száma 2011-ben 25 (2010-ben 24) volt. A 25 esetből 7 bejelentés állatgyógyászati gyógyszerkészítményre, 18 bejelentés állatgyógyászati oltóanyagra vonatkozott. A készítmények alkalmazását követően 2 esetben nem súlyos mellékhatásokat, 17 esetben súlyos mellékhatásokat jelentettek, 4 esetben a készítmény hatékonyságának hiányát feltételezték. A bejelentések elemezése és az alkalmazott készítmény és a tapasztalt tünetek közötti ok-okozati összefüggés kivizsgálását az ÁTI elvégezte, az adatokat az európai pharmacovigilance információs adatfeldolgozó hálózatban (Eudravigilance rendszer) rögzítette.

A 2011 évi pharmacovigilance inspekciós tervnek megfelelően a 9 kockázatbecslés alapján kiválasztott engedélyes pharmacovigilance inspekciója történt meg.

Az engedélyesek által benyújtott rendszeres gyógyszerbiztonsági jelentések (PSUR) száma 2011-ben 651 (72 centrális, 327 MRP/DCP, 111 nemzeti eljárásban törzskönyvezett készítményre vonatkozóan). Az elkészült PSUR szakvélemények száma 164 (2010: 123) (közülük 8 MRP/DCP eljárásban törzskönyvezett készítményé, 15 PSUR work sharing).

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

15. ábra Állatgyógyászati termékekkel kapcsolatos ellenőrzések száma, 2009-2011.

2011 ÉVI GMP INSPEKCIÓS TERV

A 2011-re tervezett 23 GMP inspekció közül mindegyik megvalósult. Év közben a gyógyszergyártás engedélyezési eljárásokhoz kapcsolódóan az ÁTI további 4 nem tervezett GMP inspekciót hajtott végre, valamint egy centrális engedélyezési eljáráshoz (European Medicines Agency) kapcsolódó nemzetközi felülvizsgálatban vett részt.

2011 ÉVI GDP INSPEKCIÓS TERV

A 2011-es inspekciós tervben 59 nagykereskedő általános, engedélyezési eljáráshoz nem kötődő GDP inspekciója tervezett, ebből 44 valósult meg. Két inspekcióra az érintett cég nagykereskedelmi engedélyének év közbeni visszavonása miatt nem került sor. Tizenhárom cég inspekciója az előre nem tervezhető jogszabálysértési ügyek azonnali kivizsgálásához kapcsolódó nagyszámú helyszíni ellenőrzések (30 rendkívüli GDP ellenőrzés) következtében átütemezésre került 2012-re.

2011 ÉVI PIACFELÜGYELETI ELLENŐRZÉSI TERV

A piacfelügyeleti tervben érintett 4 megyéből 3 megyében került sor mintavételre. A mintavételi tervben szereplő 18 forgalmazó közül 9 került teljes vagy részleges ellenőrzésre. Az éves ellenőrzési tervben meghatározott állatgyógyászati készítmények közül 32 % került ellenőrzésre. Egy megye az éves tervben előírt mintavételt nem hajtotta végre, hét termék ellenőrzésére a behozatal hiányában nem történt meg, hét oltóanyag vizsgálatára pénzügyi fedezet hiányában nem került sor. Az ÁTI az EU közösségi piacellenőrzési tervben meghatározott ellenőrzési eljárásokat lefolytatta, a Magyarországra vonatkozó mintavételi és vizsgálati feladatokat végrehajtotta.

A NEM PIACFELÜGYELET KERETÉBEN BEÉRKEZŐ OLTÓANYAGMINTÁK CSOMAGOLÓANYAGÁNAK ÉS HASZNÁLATI UTASÍTÁSÁNAK AZ ELLENŐRZÉSE

2011-ben a nem piacfelügyelet keretében beérkező oltóanyagminták csomagolóanyagának és használati utasításának ellenőrzése 97%-ban megvalósult. Három gyártási tétel ellenőrzése a termék folyékony nitrogénben való tárolása miatt meghiúsult. Három készítmény esetén kisebb nem megfelelőség miatt a készítmények alaki hibás engedélyezési eljárást követően kerülhettek forgalomba.

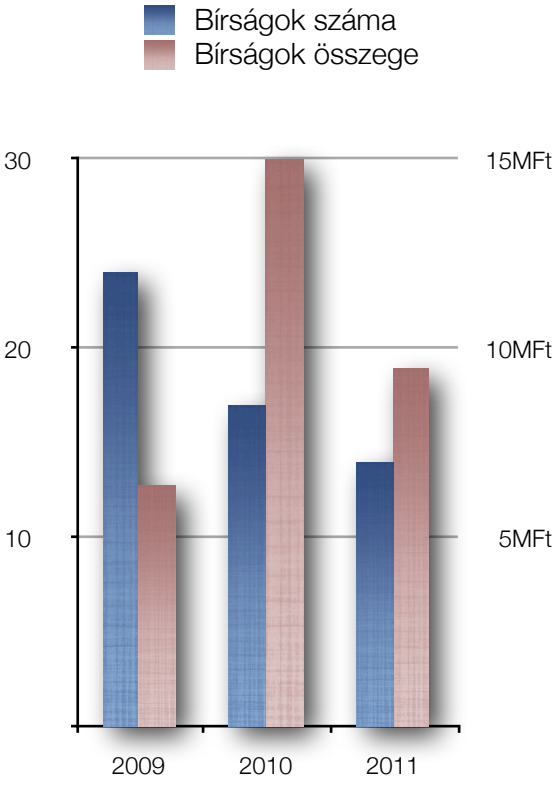
MEGYEI IGAZGATÓSÁGOK GYÓGYSZER-FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGÉNEK ELLENŐRZÉSE ÉS KOORDINÁCIÓJA

Az „élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése” témában a tervezett 19 ellenőrzésből 10 valósult meg.

A „megyei gyógyszerfelügyelők kerületi állatorvosok feletti felügyeleti tevékenysége hatékonyságának ellenőrzése” témakörben a gyógyszerforgalmazásban, felhasználásban leginkább érintett megyékben tervezett 5 ellenőrzés mindegyike megvalósult. Az ellenőrzések tapasztalatai alapján a megyék egy részében a felügyelet és tájékoztatás teljes körű, míg más megyékben a felügyelet keretében csupán hivatalvizsgálatot végeznek, melynek igen kis részterülete a gyógyszerfelügyeleti tevékenység ellenőrzése.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

A jogszabálysértéssel kapcsolatos ügyek száma az előző évhez képest közel 35%-kal csökkent. A 2011-ben 30 szabálysértési ügyben indult eljárás; 14 esetben élelmiszerlánc-felügyeleti bírság kiszabására került sor, 6 esetben az ügyfél határozatban figyelmeztetésben részesült. A kiszabott bírságok összértéke 9.480.000 Ft. Nyolc esetben tevékenység korlátozás elrendelésére került sor (több terméket érintő). Az ÁTI egy rendőrségi eljárásban, mint kirendelt szakértő vett részt. A Neo-Te-Sol belsőleges por hamisítása kapcsán az engedélyes rendőrségi feljelentést tett.

16. ábra Állatgyógyászati termékekkel kapcsolatos bírságok száma és összege, 2009-2011.

A leggyakoribb szabálytalanságok az alábbiak voltak:

- a gyógyszergyártás szabályainak különböző fokú megsértése;
- a készítmények nem az engedélyezett csomagolóanyag szöveggel, használati utasítással való forgalmazása.

A legsúlyosabb szabálytalanságok az alábbiak voltak:

- gyógyszerhamisítás;
- törzskönyvben nem engedélyezett vizsgálati módszer alkalmazása;
- átcsomagolt tételt nem a meghatalmazott személy szabadította fel forgalmazásra;
- vakcina nem a gyógyszergyártási engedélyben meghatározott üzemben való gyártása;
- hatóságot félrevezető, vakcina gyártásra vonatkozó igazoláskérelmek benyújtása;
- gombafertőzött vivőanyag gyógypremix gyártásához való felhasználása;
- állatgyógyászati készítmény nem engedélyezett telephelyről való forgalmazása;
- forgalomba hozatali engedély nélküli vakcina forgalmazása.

A szabálytalanságok jellegével kapcsolatban általános trend nem fogalmazható meg, azonban megállapítható, hogy az előző évhez képest a bonthatóság szabályainak megsértésével kapcsolatos esetek száma csökkent, ugyanakkor a gyártással kapcsolatos szabálysértések száma nőtt.

ÁLLATGYÓGYÁSZATI KÉSZÍTMÉNYEK LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATA

Az állatgyógyászati készítmények minőségének ellenőrzése során az ÁTI 2011-ben 932 termék laboratóriumi vizsgálatát végezte el (törzskönyvi minták vizsgálata, piacfelügyeleti vizsgálatok, pharmacovigilianve esetekhez kapcsolódó vizsgálatok, minőségi hiba kivizsgálása, gyártásengedélyezési eljáráshoz kapcsolódó vizsgálatok, oltóanyagok tételes felszabadító vizsgálatai, gyakorlati kipróbáláshoz kapcsolódó vizsgálatok). Az elvégzett vizsgálatok száma 6109, a nem megfelelőség száma 26 volt.
Az előző évhez képest az ellenőrzött minták száma 49%-al az elvégzett vizsgálatok száma 44%-al nőtt, a nem megfelelőségek aránya jelentősen nem változott. Az ÁTI laboratóriumai mint az EU Hivatalos Gyógyszerellenőrző Laboratóriumai az EMA és EDQM által szervezett és koordinált uniós piacfelügyeleti gyógyszer- és vakcina-ellenőrzési program keretében 208 állatgyógyászati készítmény vizsgálatát végezte el. Az EDQM PhEur referencia anyag-bank program keretében a laboratóriumok 6 vizsgálati projektben vettek részt.

ÁLLATGYÓGYÁSZATI GYÓGYSZER-KÉSZÍTMÉNYEK ÉS OLTÓANYAGOK NEMZETI ÉS KÖZÖSSÉGI TÖRZSKÖNYVEZÉSI ELJÁRÁSA ÉS FORGALOMBA HOZATALÁNAK-, VALAMINT AZ ÁLLAT-EGÉSZSÉGÜGYI BIOCIDOK, GYÓGYHATÁSÚ KÉSZÍTMÉNYEK, ÁPOLÓSZEREK ÉS SEGÉDANYAGOK, VÉRKÉSZÍTMÉNYEK ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁSAI

A törzskönyvezési/engedélyezési eljárások részét képezi a termék törzskönyvi dokumentációjának elbírálása, értékelő jelentés készítése, a regisztrációs minta és alapanyagok laboratóriumi vizsgálata és a törzskönyvi vizsgálati módszerek ellenőrzése, valamint az állatgyógyászati készítmények törzskönyvének vezetése.

Az állatgyógyászati termékek értékeléséhez és engedélyezéséhez kapcsolódó eljárások összes száma (új készítmény törzskönyvezése, megújítás, módosítás, törlés, elutasítás) 2011-ben 2584. A 2011-ben törzskönyvezett új állatgyógyászati készítmények száma 101. A készítmények 84%-a közösségi eljárással (MRP, DCP) lett engedélyezve. (2010-ben 68%). Az engedélyezett új állatgyógyászati biocid termékek száma 12, az engedélyezett új gyógyhatású készítmények és ápolószerek száma 215. Vérkészítményekre vonatkozó kérelem 2011-ben nem érkezett. Az állatgyógyászati készítmények (gyógyszer és oltóanyagok) törzskönyvezésével kapcsolatos értékelő jelentések és határozatok száma 2011-ben 1464, 31%-al több mint 2010-ben.

A közösségi engedélyezési eljárások száma 498, az eljárásokban az ÁTI 10 esetben referens tagországi feladatokat látott el, és 1 centrális eljárásban co-rapporteur-ként vett részt. A centrális eljárásokhoz kapcsolódó fordítás-ellenőrzések száma 57.

Az állategészségügyi biocidok engedélyezéséhez kapcsolódó eljárások száma 73 (2010-ben 29), a gyógyhatású készítmények, ápolószerek engedélyezéséhez kapcsolódó eljárások száma 383 (2010-ben 92).

Egyéb eljárások: nyilvántartásba vétel, eseti behozatali engedély, gyakorlati kipróbálási engedély, állategészségügyi szakvélemény, hatósági igazolások (Free Sale Certificate, Veterinary Certificate, Animal Health Certificate, Certificate on Registration, egyéb) kiadása: 606 (2010-ben 583).

JÁRVÁNYÜGYI FELADATOK

Az ÁTI feladatkörét képezi az állami járványvédelmi készletben lévő immunbiológiai készítmények beszerzésében való részvétel, a készítmények kezelése, ellenőrzése és szüksége esetén eljuttatása a felhasználókhoz. Az ÁTI részt vesz a rókák veszettség elleni vakcinázásának szervezésében, az akciók előkészítésében, a vakcinák repülőgépes kiszórásának felügyeletében; és a végrehajtás ellenőrzésében.

KÉPZÉS

Az Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága által tartott képzések és tájékoztatások témaköre és a résztvevők száma

- Magyar Állatorvosi Kamara Gyógyszerforgalmazók és Gyógyszergyártók Tagozati ülése: az ÁTI képviselője beszámolt az ellenőrzések tapasztalatairól és válaszolt a résztvevők kérdéseire. Résztvevők száma: 50 fő.
- Információs Nap az ügyfelek részére (2011. szeptember 13 és október 19). Résztvevők száma meghaladta a 120 főt. A tájékoztatás témája:
  - A 2011. október-novemberi ellenőrzési kampány
  - A szakterületet érintő jogszabályokkal kapcsolatos ismeretek (ÁROP).
  - A szakterületet érintő „ EU guideline”-ok
- Országos Gyógyszer-felügyeleti Értekezlet: 2011. szeptember 15-én. Értekezlet témája:
  - állatgyógyászati készítménynek nem minősülő állatgyógyászati termékek és a szabadon forgalmazható állatgyógyászati készítmények ellenőrzési kampánya
  - oktatás; ÁROP tanagyag
  - kábítószerek, előadó Cserényi József rendőr alezredes
- NÉBIH e-learning programhoz kapcsolódóan két jogszabály (128/2009. (X. 6.) FVM rendelet, 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet) oktatási tananyagának és vizsgaanyagának elkészítette (ÁROP). Az oktatásban több mint 100 hatósági állatorvos vett részt.
- Magyarországi Gyógyszertörzskönyvezők Társasága Állatgyógyászati szekció megalakulása, 4 ülés szervezése, vezetése, előadások tartása (április 3, június 8, szeptember 14, november 30), 1 konferencia (okt 12.); Résztvevők: a magyar hatóság és a gyógyszeripar képviselői, alkalmanként 20-25 fő.
- EU soros elnökséggel kapcsolatos szakterületi feladatok: négy ülés szervezésében, szakmai programjának összeállításában, lebonyolításában és az ülések vezetésében való részvétel, előadások tartása. Résztvevők: EU társhatóságok képviselői.
- Európai Bizottság felkérésére 3 napos GMP tréning tartása külföldi társhatóság részére

AZ IGAZGATÓSÁG ÉVES MUNKÁJA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

Az államigazgatást érintő pénzügyi kormányzati döntések az amúgy is túlterhelt Igazgatóság feladatellátását tovább nehezítette. Az év során megvalósult informatikai fejlesztések:

- Állatgyógyászati szerek alrendszer adatbázisainak továbbfejlesztése; biocidok és gyógyhatású készítmények adatainak feltöltése
- NÉBIH honlap Biocidok és Gyógyhatású készítmények közérdekű adatai *Állatgyógyászati szerek alrendszer* Készítmény adatbázisából történő automatikus frissítésének megvalósítása

Állategészségügy, állatvédelem

2011. évi tapasztalatok az állategészségügy, állatvédelem területén

Az Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság feladatait egyetlen mondatba összefoglalva azt mondhatjuk, hogy ellátja a járványüggyel, az állatvédelemmel, az országon, illetve az EU-n belüli, valamint a harmadik országokba irányuló állat és szaporítóanyag szállításokkal kapcsolatos, továbbá az előbb említett területekhez szorosan kapcsolódó informatikai feladatokat.

Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság laboratóriumai Budapesten országos, Debrecenben és Kaposváron területi illetékességgel végeznek vizsgálatokat. Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság 17 betegség, illetve a parazitózisok esetében tölti be a nemzeti referencia laboratórium feladatait.

ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

2011-ben az ellenőrzések nagyobb része a nemzeti ellenőrzési tervben foglalt kockázatelemzés (különösen magas kockázatú, magas kockázatú, átlagos kockázatú, alacsony kockázatú) alapján előzetesen összeállított tervnek megfelelően került elvégzésre. Az ellenőrzések kisebb hányadát a kiemelt ellenőrzések, a betelepítési engedélyek előtti, az új állattartás bejelentéséhez kapcsolódó ellenőrzések, a lakossági panaszok (az esetek nagy részében nem megfelelőnek vélt állattartás miatti panaszok), közérdekű vagy társhatósági bejelentések, járványügyi nyomozások (pl. méhek nyúlós költésrothadása) alapján elvégzett és az auditokhoz kapcsolódó ellenőrzések tették ki.

Az ünnepi időszakokban az ünnepkörökhöz kapcsolódó termékek előállításának és forgalmazásának ellenőrzése kiemelten történt. A tavaszi kiemelt ellenőrzésben a bárányszállítások, nyúlszállítások ellenőrzése mellett egyes megyékben a sertéstelepek állategészségügyi, állatvédelmi ellenőrzését végezték el. A téli elrendelt időszakban sertésszállítmányok ellenőrzésére és – karácsony környékén – a halak állatvédelmi ellenőrzésére terelődött nagyobb hangsúly.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

Az ellenőrzési terv alapján előírt ellenőrzéseket a legtöbb megyében nem sikerült hiánytalanul elvégezni (több megyében a tervezett ellenőrzések kb. 80%-a valósult meg). A tervtől való eltérések okai általában megyénként azonosak voltak:

- telepek bezárása, megszűnése,
- létszámhiány, túlterheltség,
- eszközhiány,
- gépjárművek számának csökkenése,
- korlátozott kilométer keret,
- előre nem látható és nem tervezhető feladatok nagy száma.

Azonban voltak olyan megyék is, amelyekben az előírtnál több ellenőrzést végeztek el. Ennek hátterében részellenőrzések, utóellenőrzések, kiemelt ellenőrzések állnak.

Az állattartó telepek állapotára, működésére vonatkozóan hasznos információkat nyújtottak az ENAR és KM ellenőrzések is.

Az elmúlt évekhez viszonyítva megnövekedett a közérdekű bejelentések, illetve a társhatóságoktól történő áttételek száma, ami ugyancsak megnehezítette a tervezett ellenőrzések kivitelezését.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

Kedvező tapasztalat, hogy a figyelmeztetések legtöbb esetben elérték céljukat, mivel a vállalkozók a figyelmeztetés hatására határidőre és teljes körűen kijavították, illetve pótolták a hiányosságokat.

Az ellenőrzések során nem megfelelőség esetén kisebb súlyú, rövid időn belül pótolható hiányosságok esetében azokat jegyzőkönyvben rögzítették, és az ügyfél nyilatkozata alapján határozták meg a hiánypótlás lehetőségét, szándékát, határidejét. A hiányosságok határidőre történő pótlásáról az utóellenőrzések során meggyőződtek. Kedvező tapasztalat, hogy a figyelmeztetések az estek nagy részében elérték céljukat, a vállalkozók a figyelmeztetés hatására határidőre és teljes körűen kijavították, illetve pótolták a hiányosságokat. Általános trendként megállapítható, hogy az évek során visszatérő módon, rendszeresen

ellenőrzött egységek esetében fejlődés tapasztalható. Súlyosabb, az élelmiszerláncot és a járványügyet nagyobb mértékben veszélyeztető hiányosságok esetén (pl. járványvédelmi, állatvédelmi jogszabályok megszegése, állati eredetű melléktermék megsemmisítésével kapcsolatos hiányosságok) főleg figyelmeztetést, illetve pénzügyi szankciókat (élelmiszerlánc-felügyeleti bírság) alkalmaztak.

Összességében elmondható, hogy az ügyfelek jogkövető magatartása javult. A nem megfelelések nagyobb része a dokumentáció naprakész vezetésének hiányából adódott (pl. látogatási napló hiánya, állomány-nyilvántartás nem megfelelő vezetése, teleplátogatási napló hiánya, írásban dokumentált oktatások hiánya). Több helyen az épületek, berendezések anyagi okokra visszavezethető elavultsága, rossz állapota is jellemző hiányosság volt. Viszont javulás volt tapasztalható a műszaki berendezések ellenőrzési naplójának vezetésében, a takarmányok tárolásának körülményeiben.

Előfordult néhány kirívó szabálytalanság melyek bírságot, rendőrségi feljelentést vontak maguk után.

HELYSZÍNI VIZSGÁLATOT NEM IGÉNYLŐ ELLENŐRZÉSEK

Helyszíni ellenőrzés általában nem történik a következő esetekben: a hatósági állatorvosok által végzett monitoring mintavételek során.

Az egyes állatfajok és állományok jogszabályban előírt kötelező vizsgálatai rendre megtörténtek, ennek kontrollálása a NÉBIH ÁDI által megküldött vizsgálati eredmények és a rendelkezésre álló adatbázisok adatainak összevetésével történt. Csupán néhány esetben volt szükség a hatóság határozott fellépésére és intézkedésére a vizsgálatok elvégeztetése érdekében. Ezen esetek döntő többségének háttérben a gazdák anyagi nehézségei és jogszabályi kötelezettségeik nem megfelelő szintű ismerete állt.

ELLENŐRZÉSI EREDMÉNYEK ÖSSZEVETÉSE AZ ELŐZŐ ÉVEK EREDMÉNYEIVEL

Az állattartó telepek évek óta ugyanolyan technológiával és ugyanolyan felszereltséggel működnek, az állattartó épületek és a telepek csatlakozó berendezései is többnyire évek óta változatlanok. Az előző évek eredményeihez viszonyítva mindenképpen javulás volt tapasztalható, a vállalkozások jogkövetőbbek voltak. Az ellenőrzések során általában súlyosabb hiányosság nem merült fel. Az élelmiszer-biztonsági helyzet megfelelőnek mondható. Ez nem csak a hatósági ellenőrzések következménye, hanem annak eredménye is, hogy az állattartók egyre inkább tisztában vannak saját felelősségük súlyával. Az ellenőrzendő egységek száma az előző évekhez viszonyítva csökkenő tendenciát mutat.

Az évek során ugyanazok a visszatérő hibák figyelhetők meg: a nagyobb befektetést, műszaki átalakítást igénylő hiányosságok, illetve az adminisztráció fegyelmének lazulása. A fennálló hiányosságok súlyossága kis mértékben csökken, a sok-sok apró hiba kijavítására viszont szinte minden esetben külön fel kell hívni a figyelmet, mert az egyébként is nehéz helyzetben lévő állattartási ágazatnál folyamatosan tapasztalható a létszámleépítés, így nem jut energia a javításokra, felújításokra, valamint az anyagi eszközök sem állnak rendelkezésre.

Azonban vannak kerületek, ahol javulást észleltek az állattartók hozzáállásában, szemléletében. A 2011. év során lefolytatott járványvédelmi ellenőrzések tapasztalatai szerint egyre nagyobb különbség látható az egyes telepek között. Úgy a szarvasmarha- és sertéstartó telepek, mint az egyéb állatfajokat tartó telepek „polarizálódnak". Ennek elsősorban pénzügyi és menedzsment okai vannak. A jobban gazdálkodó cégek fejlesztenek, pályázatokon elnyerhető pénzek segítségével bővítik, felújítják, korszerűsítik állattartó telepeiket, új technológiákat állítanak be, bevételeik jelentős részét visszaforgatják a termelésbe. Más cégek/gazdálkodók gyakran a legalapvetőbb állategészségügyi követelményeknek is csak nagy nehézségek árán tudnak eleget tenni. Ezek száma viszont évről-évre csökken.

LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság funkciója a jogelőd Országos Állategészségügyi Intézet 1928-ban történt alapítása óta nem változott, feladatai ugyanakkor folyamatos változáson mennek keresztül, amely az intézet szerkezeti felépítésének átalakítását tették szükségessé. A folyamatos létszámleépítések következményeként összevonásra kerültek olyan diagnosztikai tevékenységek, amelyeknek az ellátása csak speciálisan képzett szakemberekkel lehetséges.

Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság laboratóriumai Budapesten országos, Debrecenben és Kaposváron területi illetékességgel végeznek vizsgálatokat. Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság 17 betegség, illetve a parazitózisok esetében tölti be a nemzeti referencia laboratórium feladatait. Az intézet budapesti vizsgáló laboratóriumait a Nemzeti Akkreditáló Testület 2007. december 18-án az MSZ EN ISO 17025:2005 szabvány szerint akkreditálta. A debreceni és a kaposvári osztályok akkreditálására 2010 nyarán került sor. 2010 novemberében a NAT további egy évre meghosszabbította a budapesti laboratóriumok akkreditált státuszát.
2010 őszén bevezettük a napi 24 órás mintabefogadást, valamint telefonos ügyfélszolgálat kezdte meg működését.

2011-ben 776.300 mintából több mint 1,4 millió vizsgálatot végeztünk el. Egy-egy vérmintából gyakran többféle vizsgálatra is sor kerül, ami a jelenlegi kapacitásunk mellett rendkívül megterhelő. Az anyagátvevő leterheltsége aggasztó. A laboratóriumi munka mellett a növekvő adminisztráció komoly terhelést ró a dolgozókra, amely mellett további problémát jelent a nem az előírásoknak megfelelő mintabeküldés.

Az elmúlt évben szarvasmarha brucellosis felderítésére 384.640 (ez valamivel több, mint a 2010-ben elvégzett vizsgálatok száma), míg szarvasmarha-leukosis kapcsán 194.600 vizsgálatot végeztünk. A szarvasmarha vérmintákból 72.800 vizsgálatra került sor IBRgE, míg 27.400 IBRgB- ELISA-val. Paratuberculosis kapcsán 72.800 szerológiai vizsgálatot hajtottunk végre.

A NÉBIH 2010 decemberében felmérő programot indított a kis- és nagylétszámú ismeretlen státuszú sertésállományok PRRS fertőzöttségével kapcsolatban. Ennek keretében 69.000 vizsgálatra került sor 2011-ben. PRRS kapcsán összesen 102.500 szerológiai vizsgálatot végeztünk el.

A kisüzemi sertésállományok Aujeszky-betegség felderítése céljából (n= 53.888) elrendelt felmérő vizsgálatára 2011-ben is sor került. Emellett a nagyüzemek ellenőrző vizsgálata is folyt. Az Aujeszky-monitoringgal párhuzamosan a kisüzemek brucellózis vizsgálatát is elvégeztük. A sertésbrucellosis felderítésére 50 ezer szerológiai vizsgálatot végeztünk el.

A bluetongue vizsgálatok száma (n=29 963) nem emelkedett. A TSE-gyorsteszttel 75.897 mintát vizsgáltunk meg. A veszettség vizsgálatok száma 8072 volt.

Az elmúlt évben is folytattuk a kilőtt vaddisznókból származó vér- (n=33.600, ELISA) és szervminták (n=21.000, PCR) klasszikus sertéspestis felderítésére irányuló szűrővizsgálatát. A háztáji sertésállományokból származó mintákból 15.600 szerológiai és 460 PCR vizsgálatot végeztünk el.

2011-ben összesen 3853 emlős hulla, szerv és magzat és/vagy magzatburok, továbbá 727 vad, állatkerti illetve laboratóriumi állat került kórbonctani és egyéb kiegészítő (bakteriológiai, kórszövettani, immunhisztokémiai) vizsgálatra.

Madárinfluenza szeropozitivitás felmérésére 26.462 vizsgálatot végeztünk. A baromfipestis elleni vakcinázás hatékonyságának ellenőrzésére 4274 minta került vizsgálatra, melyek alapján megállapítható, hogy a szülőpár állományok védettsége megfelelő, azonban a brojler állományok jelentős része nem teljesíti a rendeletben előírt feltételeket. Egyéb vírusos eredetű fertőző betegségek (Marek-betegség, Derzsy-betegség, fertőző bronchitis, fertőző bursitis, reovírus, fertőző gége-és légcsőgyulladás, fertőző agy- és gerincvelő gyulladás, csirkeanémia, egg drop syndrome, hemorrágiás bélgyulladás, avian pneumovírus) felderítésére, illetve a vakcinázás hatékonyságának ellenőrzésére irányuló szerológiai monitoring során 7.451 vizsgálatot végeztünk el.

2011-ben 1.086 házi- és vadonélő állat szervmintáiból történt gümőkór-kimutatásra irányuló bakteriológiai vizsgálat. Ez megfelel az utóbbi évek – emelkedett – mintaszámának. Emlős magzatokból és hullákból 935 esetben végeztünk *Brucella* tenyésztést. Ez jelentős emelkedést mutat (2010-ben 325), aminek egyik oka lehet a több sertésállományban kimutatott *Br. suis*-fertőzöttség, és az ezt követően, egyes megyékben elrendelt *Brucella*-monitoring.

2011-ben 3409 esetben végeztük el a szarvasmarhák *Campylobacter fetus subsp. veneralis* fertőzöttségének vizsgálatát. 2011-ben vállalkozói megrendelésre 8058, továbbá hatósági mintaként 4100 minta-pool került *Salmonella*-vizsgálatra. 2011-ben 260 bélmintát dolgoztunk fel az antibiotikum-rezisztencia monitoring vizsgálatok során. Beszerzésre került egy „microplate-leveshígítás" elvén működő, MIC-érték meghatározásra alkalmas antibiotikum-rezisztencia vizsgáló készülék (TREK-Sensititre), amellyel a nemzetközi elvárásoknak megfelelő színvonalon 157 *Campylobacter*, 418 baromfi és 46 sertés eredetű *Salmonella* leveshígításos rezisztencia vizsgálatot készítettük el. A baromfi-eredetű *Salmonella* törzsek többsége a költségtakarékosság jegyében, a NÉBIH ÉTbI Nemzeti Salmonella Referencia Laboratóriuma által szerotipizált törzsek közül került ki. 2338 korongdiffúziós rezisztencia vizsgálatot végeztünk a rutin diagnosztika során.

A 2011. évben a különböző baromfifajokból beküldött mintaszám (n=34.274) csökkenést mutatott a 2010. évi minták számához képest. Ezen belül a budapesti laboratóriumban 2011. évben a liba vizsgálati anyag számában emelkedés, a pulyka és a kacsa minták számában pedig csökkenés volt tapasztalható. A debreceni laboratóriumban a fajok megoszlása nagyjából egyezést mutat a korábbi évekkel.

Összesen 14.438 parazitológiai mintát vizsgáltunk. A 99/2003/EK irányelvnek megfelelően az EK Parazitológiai Referencia Laboratóriumával szoros együttműködésben folytattuk az *Echinococcus*- és *Trichinella*-fajok hazai elterjedtségével kapcsolatos vizsgálatainkat. Az 1266/2007/EK rendeletnek megfelelően folytattuk a kéknyelv-betegség vektor *Culicoides*-fajok előfordulásával kapcsolatos faunisztikai jellegű és szezonalitási vizsgálatokat. Idén 16 megyéből beküldött, 21 mintavételi pontról származó, 84 mintát vizsgáltunk. Először szerveztünk körvizsgálatot az MgSzH ÉTbI alá tartozó *Trichinella* vizsgáló laboratóriumoknak. Az első körvizsgálatban 9 akkreditált Trichinella vizsgáló laboratórium közül 3 ért el megfelelő eredményt. A módszer kritikus pontjainak ismertetése és a módszer validálása után az ismételt körvizsgálatban részt vett 6 laboratórium közül 5 megfelelő eredményt ért el és csak egy laboratórium eredménye volt kétes. Mindez arra utal, hogy az akkreditált státusz megszerzése, a megfelelő módszer használata, a módszer kritikus pontjainak ismerete és a módszer validálása együtt elégségesek csak a *Trichinella* lárvák nemzetközi követelményeknek megfelelő kimutatásához.

Összesen 5715 halat vizsgáltunk. Az ország 126 gazdaságának 136 járványtani tóegységéből végeztünk ellenőrző vizsgálatot, amelynek során 3907 pontyot, 45 ezüstkárászt, 150 keszegfélét és 6 ponty ivarterméket vizsgáltunk vírusizolálással és molekuláris biológiai módszerrel.

Összesen 7037 db lépet és 411 méhcsaládot vizsgáltunk. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület (OMME) felkérésére az ország egész területéről származó 47 problémás méhészetben 144 méhcsalád *Varroa*- és *Nosema*-fertőzöttségének vizsgálatát végeztük el.

Az elmúlt évben az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság laboratóriumai több, a nemzetközi referencia laboratóriumok által szervezett körvizsgálatban vettek részt. Munkatársaink munkájuk mellett részt vesznek az oktatásban és a különböző non-profit szervezetek munkájában, ill. 159 alkalommal végeztek helyszíni vizsgálatot.

Összefoglalásképpen megállapíthatjuk, hogy 2011-ben az előző évhez viszonyítva a vizsgálatra beküldött minták száma - a jelentős élőállat kivitelnek köszönhetően- 45.135-el, míg az elvégzett vizsgálatok száma 120 ezerrel emelkedett.

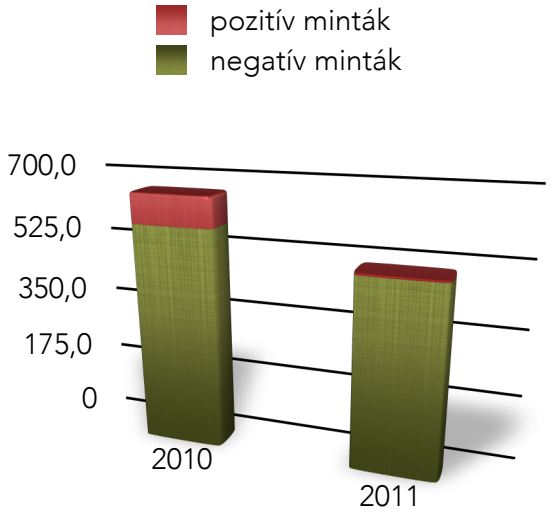
JÁRVÁNYOS BETEGSÉGEK ELLENI VÉDEKEZÉS ÉS A MONITORING VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

Az aktív járványügyi felmérő rendszerek keretén belül az Európai Unió által is részben, vagy egészben támogatott monitoring programok végzése – hasonlóan a korábbi évekhez – 2011-ben is folyamatosan történt. Így a madárinfluenza, klasszikus sertéspestis, veszettség, kéknyelv betegség, a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak, valamint a szalmonella monitoring vizsgálatok végzéséhez igényeltünk közösségi hozzájárulást. Az említetteken kívül folyamatban vannak további országos monitoring vizsgálatok is.

GÜMŐKÓR

Hazánk szarvasmarha állományainak 2011-ben is több mint 99,9 %-a mentes a szarvasmarha gümőkórtól. A vadon élő állatok esetében is végzünk – szúrópróba szerűn vett mintákból – laboratóriumi vizsgálatokat. Somogy megyében jelentős a vadállományok gümőkóros fertőzöttsége, emiatt ezen a területen a legelő szarvasmarha-állományaink is veszélyeztetettek lehetnek a betegség szempontjából. Az azonban kedvező, hogy a vadállatokban végzett vizsgálatok segítségével még azelőtt felismerhetjük a vadállomány fertőzöttségét, mielőtt a szarvasmarha állomány is fertőződne.

A gümőkór kizárása kapcsán több mint 500 szarvasmarhát vágattak le 2011-ben. A NÉBIH ÁDI-ban ezen állatok mintája közül 5 bizonyult *Mycobacterium bovis* pozitívnak. A tavalyi évben a fertőzött állományok mentesítési programja eredményes volt.

17. ábra Gümőkór kizárása kapcsán végzett vizsgálatok száma, 2010-2011.

TSE (FERTŐZŐ SZIVACSOS AGYVELŐBÁNTALMAK)

A fertőző szivacsos agyvelőbántalmak felderítésére irányuló monitoring vizsgálatok a 2010-es évben is folytatódtak. Továbbra is mentes valamennyi szarvasmarha állományunk a BSE-től. 2011-ben összesen 59.725 korhatár feletti szarvasmarhát, 14.339 korhatár feletti juhot, valamint 261 korhatár feletti kecskét vizsgáltunk.

A tavalyi évben 11 esetben került megállapításra surlókóros (scrapie) fertőzés hazai juh állományokban. Minden esetben atipikus surlókór került megállapításra. A fertőzött állományok tulajdonosai vállalták az állatok genotipizálását, ezáltal elkerülhető volt az állományok teljes felszámolása.

A következő évben is folytatódnak a TSE felderítésére irányuló monitoring vizsgálatok, 2012-ben is legalább ennyi állat vizsgálatával számolhatunk.

BRUCELLA MELITENSIS

A juhok és kecskék brucellózisa (*B. melitensis*) esetében megtörtént az uniós előírásoknak megfelelő számú, 6 hónaposnál idősebb egyed negatív eredményű szerológiai vizsgálata. Ezzel hazánk e betegségtől mentes státuszát ismét bizonyítani tudtuk.

KÉKNYELV BETEGSÉG

A hatályos Európai Uniós és nemzetközi jogszabályoknak megfelelően Magyarország teljes területének kéknyelv betegségtől való hivatalos mentességének visszanyerését 2010 októberében nyilvánítottuk ki.

Tekintettel arra, hogy az Európai Unió egyes Tagállamaiban a kéknyelv betegség továbbra is valós járványügyi veszélyt jelent, a fogékony állatok korlátozás alatt álló területekről Magyarországra történő behozatalát az állategészségügyi szolgálat kiemelt figyelemmel kíséri. A betegségre fogékony állatok, valamint a vektor *Culicoides* fajok monitoring vizsgálatát az ország egész területén folyamatosan végezzük az Európai Bizottság által is társfinanszírozott monitoring program keretében.

KLASSZIKUS SERTÉSPESTIS

A 2007 elején Nógrád megye szlovák határ menti területein, kizárólag vaddisznóban megjelent klasszikus sertéspestis fertőzés – a 2008-as évben bekövetkezett, de még mindig csak Nógrád megyére és Pest megye északi területeire korlátozódó elterjedését követően – a 2009. évben már folyamatosan csökkenő tendenciát mutatott. 2009 őszén már csak Pest megye egy nagyon szűk területén volt kimutatható a vírus szórványos előfordulása. 2009. október 30-a óta a klasszikus sertéspestis vírusa nem került kimutatásra.

Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy az Unió más tagállamaival ellentétben a magyar állategészségügyi hatóságnak nagy valószínűséggel sikerült a betegséget kizárólag igazgatási intézkedésekkel, vakcinázás bevezetése nélkül felszámolni. A betegség elleni védekezésben nagy szerepet játszik a vadászati hatóság és az érintett területek vadászatra jogosultjainak az állategészségügyi hatósággal történő hatékony együttműködése. Ennek előfeltétele a megfelelő tájékoztatás és kétoldalú információcsere bevezetése és folyamatos fenntartása volt.

A Klasszikus Sertéspestis Szakértői Csoport a járványügyi helyzet alakulását 2011-ben is folyamatosan értékelte és a szükséges intézkedésekről határozati javaslatok születtek. A KSP Szakértői csoport javaslata alapján kezdeményeztük az Európai Bizottságnál a KSP-vel fertőzött területre vonatkozó intézkedések feloldását Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyék esetében. Igen jelentős eredmény az, hogy a javaslatot az Európai Bizottság a 2011/360/EU végrehajtási határozattal elfogadta és így 2011. júniusában megszűnt a KSP-vel fertőzött terület e két megyében.

A 2011–2012-es vadászati évre (2011. március. 1 – 2012. február 29.) vonatkozóan vaddisznókban végzett klasszikus sertéspestisre irányuló monitoring vizsgálatok alapján összesen 36337 vizsgált állatból a KSP miatt elrendelt intézkedésekkel érintet négy megyében 478, a mentes területen 10 állat bizonyult klasszikus sertéspestisre szerológiailag pozitívnak. Az elvégzett 23.456 virológai vizsgálat mind negatív eredményt adott.

A házisertések klasszikus sertéspestisre irányuló monitoring vizsgálata mind a fertőzött területen, mind az ún. surveillance zónában található sertéstelepekre kiterjedt.

A monitoring program a kis létszámú telepekre és a nagy létszámú telepekre eltérő vizsgálati protokollt határozott meg. A vizsgálatok számát természetesen csökkentette az a tény, hogy 2011. júniusában Borsod-Abaúj-Zemplén megyében és Heves megyében megszűnt a KSP-vel fertőzött terület. Ennek megfelelően a 2011-es naptári évben a kis létszámú telepekre vonatkozóan a fertőzött területen összesen 9150 sertés, a surveillance zónában 2275 sertés szerológiai vizsgálata történt meg. A nagy létszámú telepeken a fertőzött területen 1157 sertést, a surveillance zónában 201 sertést vizsgáltunk meg szerológiailag. Valamennyi egyed esetében a szerológiai vizsgálat negatív eredménnyel zárult klasszikus sertéspestisre vonatkozóan.

SERTÉSÁLLOMÁNYOK AUJESZKY-BETEGSÉGTŐL VALÓ MENTESÍTÉSE

2011-ben tovább folytatódott a kistermelői udvarokban tartott fertőzött egyedek felismerésére irányuló vizsgálatok végzése és a fertőzött állományok állami kártalanítás mellett történő teljes körű felszámolása. Emellett folytatódott a nagylétszámú sertéstartó állományok mentességének ellenőrzése illetve minősítése.

Csongrád megye és Bács-Kiskun megye egymással határos területén 2011-ben még voltak szeropozitív egyedek kislétszámú állományokban (összesen 8 település volt érintett), de a virológiai vizsgálatokra valamennyi érintett egyed negatív eredményt adott.

Hazánk sertésállományainak Aujeszky-betegségtől való mentesítése a befejezéséhez közeledik. A tavalyi év folyamán megtörtént a nagylétszámú sertéstelepeken még megtalálható valamennyi korábban vakcinázott állat állami kártalanítás mellett történő azonnali levágatása, egyben megkezdődött ezen telepek teljes fennmaradó állományainak újra minősítése a 30/2009. (III. 27.) FVM rendeletben foglaltak szerint. Egyidejűleg elrendelésre került, hogy valamennyi – korábban nem minősített – nagylétszámú hízóállományt minősítését is el kell végezni.

A magyar állategészségügyi hatóság 2011 őszén megkezdte az egyeztetéseket az Európai Bizottsággal Magyarország hivatalosan Aujeszky-betegségtől való mentessé nyilvánítása érdekében.

SERTÉSÁLLOMÁNYOK PRRS VÍRUSTÓL VALÓ MENTESÍTÉSE

A sertések reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától (PRRS) való mentesítés céljából a vidékfejlesztési miniszter 2011. január 1-től elindított egy országos mentesítési programot, annak érdekében, hogy Magyarországon csak egészséges sertésállományokból származó állatokat lehessen tenyészteni, illetve hizlalni.
A mentesítési program első lépéseként lezajlott a nem mentes és kis létszámú sertésállományok fertőzöttségének felmérése, valamint az eredmények alapján kidolgozásra került a mentesítési terv, mely a sertéstenyésztő szervezetekkel egyeztetésre került.

Adatgyűjtésen és szerológiai vizsgálatokon alapuló tájékozódó vizsgálatok eredményei alapján a magyarországi nagylétszámú sertéstartó telepek 14,11%-a, a kislétszámú telepek 10,39%-a PRRS vírusával fertőzött.

SZALMONELLÓZIS – ZOONÓZIST OKOZÓ SZALMONELLÁK

A programok végrehajtása az érvényben lévő, vonatkozó rendeletek szerint zajlik, amelyek az uniós jogszabályokra épülnek. A magyar meghatározó jogszabályok a 180/2009. FVM rendelet és a pénzügyi fedezetet biztosító 49/2011. VM rendelet. A programok lebonyolításához szükséges költségvetési előírások megvalósultak.

GALLUS GALLUS – TENYÉSZÁLLOMÁNYOK

Az összes állomány (1269) közül 33 pozitív lett *Salmonellá*ra, ebből a mentesítési program alá tartozó szerotípusra (S. Enteritidis/Typhimurium) nézve 22 lett pozitív. A szalmonellózis miatt levágott vagy kiirtott állományok száma 17 volt, ez 106.486 állatot jelent. Az uniós célkitűzés 2011-ben a fertőzöttség az 5 kiemelt szerotípusra (S. Enteritidis, S. Typhimurium, S. Hadar, S. Virchow, S. Infantis) vonatkoztatva 1,73% volt, elsősorban a S. Infantis fertőzések előfordulása miatt.

GALLUS GALLUS – TOJÓÁLLOMÁNYOK

Az összes állomány (891) közül a mentesítési program alá tartozó szerotípusra nézve 32 lett pozitív. A szalmonellózis miatt levágott vagy kiirtott állományok száma 25 volt, ez 257901 állatot jelent. 2011-ben a fertőzöttség tojóállományokban 3,59% volt S.E./S.T. tekintetében.

GALLUS GALLUS – BROJLERÁLLOMÁNYOK

Az összes állomány (8331) közül a mentesítési program alá tartozó szerotípusra nézve 56 állomány lett pozitív. A szalmonellózis miatt levágott vagy kiirtott állományok száma 56 volt, ez 863.484 állatot jelent. 2011-ben a fertőzöttség 0,67 % volt S.E./S.T. tekintetében.

MELEAGRIS GALLOPAVO – TENYÉSZÁLLOMÁNYOK

Az összes állomány (147) közül a mentesítési program alá tartozó szerotípusra (S.E/S.T) nézve 4 állomány lett pozitív. A szalmonellózis miatt levágott vagy kiirtott állományok száma 4 volt, ez 16.711 állatot jelent. 2011-ben a fertőzöttség 2,72% volt S.E./S.T. tekintetében.

MELEAGRIS GALLOPAVO – HÍZÓÁLLOMÁNYOK

Az összes állomány (3025) közül a mentesítési program alá tartozó szerotípusra (S.E./S.T.) nézve 8 állomány lett pozitív, amely ártalmatlanításra is került (41.755 állat). 2011-ben a fertőzöttség 0,26% volt S.E./S.T. tekintetében.

MADÁRINFLUENZA

A házi és vadmadarak madárinfluenza elleni monitoring vizsgálata terv szerint folytatódott a 2011. év folyamán. A háziszárnyasok és tenyésztett vadmadarak közel mint 13.000 vérmintáját teszteltük. A szerológiai vizsgálatok alapján a házimadarak mentesek a madárinfluenza vírusától.
A vadon élő madarak több, mint 100 fajából 3120 állat virológia vizsgálatát végeztük el. Magas patogenitású madárinfluenza vírus nem került kimutatásra.

A RÓKÁK VESZETTSÉG ELLENI IMMUNIZÁLÁSA

A rókák veszettség elleni immunizálását (veszettség elleni mentesítési program) összesen kerekítéssel 46.326 km² területen végeztük. A térképen az immunizált területeket piros színnel jelöltük. Az immunizálás 12 megyét érintett; a két immunizálási kampány során mintegy 1.853.000 vakcina kiszórása történt meg.

18. ábra Rókák veszettség elleni immunizálásának területei, 2011.

A 2011. évi tavaszi és őszi immunizálási kampány, valamint a mintagyűjtési időszak is lezárult. A megvizsgált minta-rókák mindegyike negatív eredményű volt veszettség vonatkozásában. Egyéb állatfajok esetében két denevér vizsgálata mutatott pozitív eredményt veszettségre.

HAL- ÉS MÉHBETEGSÉGEK VIZSGÁLATA

Hasonlóan a korábbi évekhez, a 2011-es évben is tovább folytatódott a monitoring vizsgálatok végzése. A méhek nyúlós költésrothadásának kimutatására irányuló monitoring vizsgálatok végrehajtása állami költségre történik. A nyúlós költésrothadás már hosszú évek átlagában, sajnos emelkedő tendenciát mutat. Az európai költésrothadás 2011-ben egy esetben fordult elő hazánkban.

A pontyok tavaszi virémiája 2011-ben sem fordult elő.
A halak koi-herpeszvírusos fertőzöttsége kimutatására irányuló monitoring vizsgálatok végrehajtása a megrendelő költségére történik. Magyarországon ezideig nem észlelték a betegséget. Hazai halastavaink részt vesznek a megfigyelési programban. Cél a mentesség további fenntartása és a betegség behurcolásának megakadályozása.

KÉPZÉS

NÉBIH ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI ÉS ÁLLATVÉDELMI IGAZGATÓSÁG ÁLTAL SZERVEZETT KÉPZÉSEK, ELŐADÁSOK

Fogyasztók, vállalkozók képzése, tájékoztatása:

- Tájékoztató az Aujeszky-betegség előfordulásáról húsevőkben az MgSzH honlapjára.
- A bulgáriai ragadós száj és körömfájással (RSZKF) kapcsolatos tájékoztatás, kapcsolattartás a katasztrófavédelemmel, fuvarozókkal.
- PRRS egyeztető megbeszélés több sertéstenyésztő és érdekképviseleti egyesület részvételével a PRRS Nemzeti Mentesítési Program kidolgozása során.
- Ügyfélszolgálati kérdések megválaszolása állategészségügyi kérdésekben (18 esetben).
- Részvétel az Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon, az MgSzH standján az érdeklődők tájékoztatása.
- Információs szóróanyag készítése az OMÉK-ra (Tájékoztató a PRRS Nemzeti Mentesítési Tervről címmel).
- Rádióinterjú veszettség elleni oltásról.
- Szalmonella mentesítéssel kapcsolatos anyagok összeállítása a BTT-s rendezvényekre (pl. Tojás Világnapja).
- Újságcikk a szalmonella gyérítési programok eredményeiről. (Baromfiágazat)
- előadás-sorozat mezőőröknek a bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegségekről és a bejelentési kötelezettség alá nem tartozó betegségekről öt vidéki nagyvárosban

Megyei Igazgatóságok számára:

- 2011. január 20. : Igazgatóhelyettesi értekezlet – Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI igazgatóhelyettesei részvételével, az ÁÁI valamennyi szakterületével kapcsolatban.
- 2011. február: Állati melléktermék továbbképzés - Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI szakemberei részére
- 2011. február: Határállomásokkal kapcsolatos továbbképzés - Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI szakemberei részére
- 2011. június: OÁIR értekezlet - Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI szakemberei részére
- 2011. június: Felkészítő értekezlet a szalmonella gyérítési programok pénzügyi ellenőrzéséhez - Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI szakemberei részére
- 2011. november: Új állati melléktermék szabályozással kapcsolatos továbbképzés és értekezlet - Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI szakemberei részére
- 2011. szeptember: Web ENAR marhalevél díjtétel emeléssel kapcsolatos értekezlet - Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI szakemberei részére
- 2011. június: Sparmatároló központ létesítése – e-learning képzés - Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI szakemberei részére elérhető
- 2011. december: Állatvédelmi képzés a ketreces tojótyúktartással kapcsolatban - Valamennyi Megyei Kormányhivatal ÉBÁI szakemberei részére

TERÜLETI SZERVEK (MEGYEI KORMÁNYHIVATAL ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI ÉS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI IGAZGATÓSÁGOK) ÁLTAL SZERVEZETT KÉPZÉSEK, ELŐADÁSOK

- 2011-ben állatvédelemmel, állati eredetű hulladék megsemmisítéssel, élelmiszerlánc-felügyelettel, monitoring mintavétellel, járványügyi monitoring végrehajtásával, HACCP tervezéssel, ketreces tojótyúk tartás feltételeivel, KM ellenőrzéssel, állattenyésztési igazgatóság határkörébe tartozó feladatokkal, gyógyszer- és takarmányellenőrzéssel kapcsolatos témakörökben tartottunk képzéseket megyei szinten.

AZ IGAZGATÓSÁG ÉVES MUNKÁJA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A NÉBIH Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság személyi állományában több változás is történt 2011-ben, melynek következtében az egyes munkatársak feladatainak újrastruktúrálására volt szükség. A Megyei Igazgatóságok igen nagy százaléka estében csökkent a szakmai dolgozók létszáma.

Élelmiszer- és takarmánybiztonság

2011. évi tapasztalatok az élelmiszer- és takarmánybiztonság területén

A biztonságosan fogyasztható élelmiszerek előállítása és forgalmazása a teljes élelmiszerláncban hosszú, részletesen és szigorúan ellenőrzött folyamat eredménye. Ez a hatósági munka jelentős részben a NÉBIH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság (ÉTbI) szakmai irányításával, illetve koordinációjával a területi szervek összehangolt tevékenységével valósult, valósul meg.

Az ÉTbI feladata az állati eredetű élelmiszer előállító üzemek listájának közzététele és karbantartása, az élelmiszer és takarmányvizsgáló Nemzeti Referencia Laboratóriumok és a hazai élelmiszer monitoring vizsgálatok működtetése.

Az Igazgatóság részt vesz az uniós élelmiszer és takarmány gyorsveszély jelző rendszerben (RASFF) érkező jelzések kivizsgálásának hazai irányításában, továbbá kiemelt hazai célellenőrzések koordinálásában.

Irányítja és nyilvántartja az élelmiszer eredetű megbetegedések kivizsgálását az élelmiszerláncban, azok adatait rendszeresen értékeli és közzéteszi. Munkatársaink az élelmiszer hamisítások felszámolása és visszaszorítása érdekében részt vesznek a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület munkájában.

Az Igazgatóság fogadja a lakossági, fogyasztói bejelentéseket és élelmiszerrel kapcsolatos vállalkozók érdeklődésére tájékoztatást ad, továbbá végzi az élelmiszer és takarmányipari gépek higiéniai minősítését.

Magyarország változatlanul nagy hangsúlyt helyez az élelmiszerbiztonság szavatolására, a fogyasztók biztonságos élelmiszerrel történő ellátásának biztosítására. Ezt a törekvését érvényesíti a jogalkotásban és a jogalkalmazásban is. Többek között támogatta és segítette ezt a munkát az is, hogy 2011-ben a NÉBIH ÉTBI Vendéglátás és Étkeztetés Felügyeleti Osztály szakmai közreműködésével megjelent a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről szóló 62/2011. (VI. 30.) VM rendelet.

Az ÉTBI a takarmánybiztonsággal, -higiéniával, - minőséggel, az élelmiszerlánc-biztonsággal, az élelmiszer-higiéniával, -biztonsággal, -minőséggel, valamint az élemiszerlánc-biztonsághoz kapcsolódó laboratóriumi feladatokkal, ügyfélforgalommal kapcsolatban 2011. évben is kiemelt ügyirat forgalmat bonyolított le. Az igazgatóság feladat- és hatáskörébe tartozó ügykörökben több mint 100 ezer (103.156 db) hivatalos ügyiratot keletkeztetett. Igen nagy számban foglalkoztak az igazgatóság munkatársai a személyes, telefonos és elektronikus ügyfélforgalom kezelésével, melyek 2011. évben – a hivatalos ügyiratforgalom mellett – összességében megközelítették a 100 ezres számot (94.744 db).

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A vállalkozásokat segítő következetes, ugyanakkor szigorú hatósági tevékenység, a kockázatalapú ellenőrzések is hozzájárultak a biztonságos hazai élelmiszerkínálat fenntartásához. Az Európai Unió elvárása szerint elkészített Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv (ITNET) 2011. évre vonatkozó szakasza alapján zajlott az élelmiszerláncban nyilvántartott létesítmények ellenőrzése, a létesítmény típusának megfelelő kockázati besorolás szerint 1-5 év között váltakozó gyakorisággal.

Az előre tervezett ellenőrzéseken (amelyek év elején kerülnek meghatározásra és jóváhagyásra) kívül jelentős terhelést jelentenek a „soron kívüli" ellenőrzések. Soron kívüli ellenőrzéseket kell végezni például valamilyen lakossági közérdekű bejelentés kivizsgálása kapcsán is. A lakossági közérdekű bejelentések száma országosan emelkedik, de azok nagy része megalapozatlan, általában valamilyen személyes sérelemmel függ össze. Sok az ismeretlen, vagy a névtelen bejelentő is.

Adott időszakban úgynevezett kiemelt élelmiszerlánc ellenőrzésekre is sor kerül (tavaszi, nyári, téli). A területi munkatársak többnyire az ellenőrzési terv összeállításánál igyekeznek figyelembe venni ez utóbbi szempontokat, mint ahogyan a rendszeresen visszatérő rendezvények időpontját is.

A szakterülethez tartozó, nyilvántartott létesítmények száma 2011. évben 114.049 darab volt, az előző évhez viszonyítva egy kismértékű csökkenés tapasztalható (2010. évben 118.526 darab volt).

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv által nyilvántartott ellenőrzendő létesítmények száma szakterületi bontásban (2011. december 31-én):

2011. évben 746 engedélyköteles élelmiszer-előállító létesítmény működött, 60 üzem befejezte a tevékenységét, 47 üzem kért új működési engedélyt. Tevékenysége módosítását 120 üzem jelentette be. A legnagyobb számot kitevő vendéglátó és közétkeztető létesítmények száma országosan összesen 54.253 db.

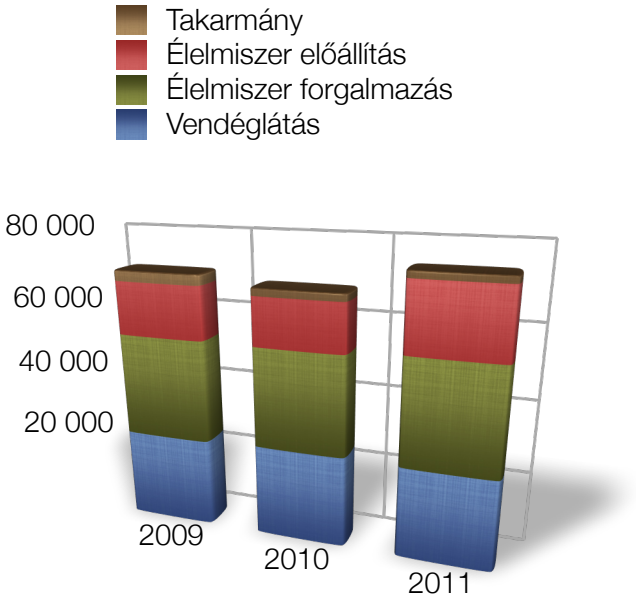
2011-től a nem nyilvántartott helyekről (ideiglenes árusító helyek, falunapok és más rendezvényekre kitelepülés, stb.) is gyűjtöttünk adatokat, 559 nem nyilvántartott hely ellenőrzése történt meg az év során.

2011. évben az ÉTBI szakemberei részt vettek tagállami és 3. országok hatóságai által végzett ellenőrzéseken, mely során 24 engedélyköteles élelmiszer előállító és 5 takarmány előállító létesítmény került auditálásra. Továbbá az USA exporttal kapcsolatban 5 engedélyköteles létesítményben 10 felülvizsgálatra került sor.
23 esetben került sor helyszíni vizsgálatra az élelmiszeripari gépek berendezések higiéniai minősítésével kapcsolatban.

ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

Az ellenőrzési ütemtervet a kerületi hivatalok munkatársai állítják össze, negyedéves bontásban. 2011. évben az élelmiszerlánc-felügyelet során elvégzett létesítmény ellenőrzések száma 73.827 darab volt. Az elmúlt évhez képest (67.573 darab) növekedés tapasztalható. Az előállítás területén nőtt a legnagyobb mértékben az ellenőrzések száma.

Az ütemterv szerint tervezett ellenőrzések teljes körűek, az egyéb okból történt szemlék inkább célzottak. A részlegesen ellenőrzött létesítmények száma emelkedett, amelynek oka a megnövekedett lakossági bejelentések kivizsgálása, illetve az élelmiszerbiztonsági hiányosságok feltárása miatt szükséges utóellenőrzések.

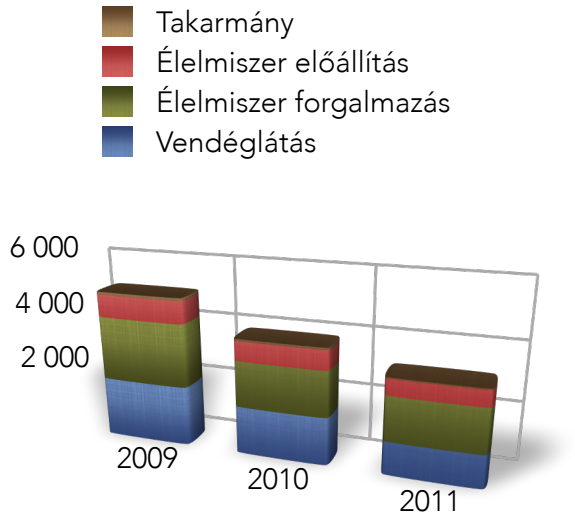

19. ábra Élelmiszer- és takarmányellenőrzések száma, 2009-2011.

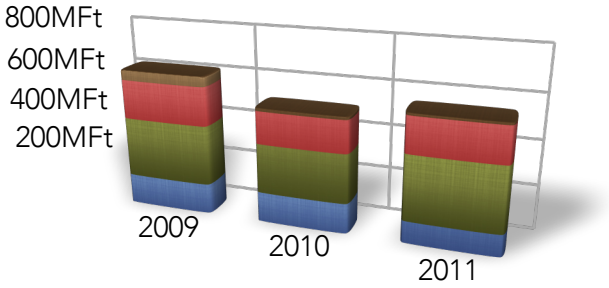
ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

Az ellenőrzések kitértek a létesítmények működésének, minőségirányítási és önellenőrzési rendszerének ellenőrzésére és a termékek vizsgálatára. Az éves monitoring mintavételi tervnek megfelelően megtörténtek a mintavételek és a minták vizsgálata kiterjedt az élelmiszer- és takarmány biztonsági és minőségi paraméterekre.

A hatóság az ellenőrzések során feltárt hibák esetében minden esetben kivizsgálta a nem megfelelőség okát, és az adott tétellel kapcsolatban megtette a további szükséges intézkedéseket (pl. a nem biztonságos termékek forgalomból való kivonását), továbbá az élelmiszerlánc felügyeletével összefüggő bírságok kiszámításának módjáról és mértékéről szóló 194/2008. (VII. 31.) Kormányrendelet alapján 2011-ben 2871 esetben szabott ki bírságot, összesen 546.753.140 Ft értékben.

Bírságok száma (2009-2011)

Bírságok értéke (2009-2011)

20. ábra Élelmiszer- és takarmányellenőrzésekhez köthető bírságok száma és összege, 2009-2010.

A kisebb hibát vétőket első alkalommal bírság kiszabása helyett írásban figyelmeztetik, a hatóság a 2011. évben 3426 esetben alkalmazott figyelmeztetés szankciót az élelmiszerek és a takarmányok ellenőrzése kapcsán, amely az előző évhez képest emelkedést mutat (2010. évben 2481 darab volt).

A monitoring tervek végrehajtása és az egyéb ellenőrzések (pl. kiemelt és célellenőrzések) alkalmával az előállító-, forgalmazó-, és vendéglátó helyeken elvégzett termékvizsgálatok során – beleértve az élelmiszer-termékcsoportok mellett az élelmiszerrel kapcsolatba kerülő más anyagokat (pl. fertőtlenítőszer, csomagolóanyag) – 2011. évben összesen 175.204 tétel került vizsgálatra, amiből 5654 tételnél állapított meg a hatóság hibát (kifogásolási arány: 3,23%), tehát a hatékonyabb hatósági ellenőrzésnek, továbbá a vállalkozások jogkövetőbb magatartásának köszönhetően csökkent a kifogások száma /a 2010. évben élelmiszerek vonatkozásában összesen 173.598 tétel került vizsgálatra, amiből 9216 tétel (kifogásolási arány: 5,30%) volt nem megfelelő/.

A takarmányok vonatkozásában a 2011. évben összesen 8403 tétel került vizsgálatra (helyszíni és laborvizsgálatok összege), amiből 216 tételnél állapított meg a hatóság hibát (kifogásolási arány: 2,6%). A takarmányozás területére vonatkozóan elmondható, hogy általánosságban a jogszabálysértések száma csökkent. Az esetek súlyossága és a bírságok összege csökkenést mutat, ami szintén a vállalkozások jogszabálykövető magatartásának erősödésére utal.

A termékvizsgálatok kapcsán, elemezve a jelentősebb hiba-okokat, a leggyakoribb hiba az érzékszervi nem megfelelőség volt, ezt követte a lejárt fogyaszthatósági idővel vagy lejárt minőség-megőrzési idővel forgalmazás jogsértés; a harmadik helyen pedig a minőségi kifogások állnak. A nyomon követési és a jelölési hibák miatt is szükség volt intézkedésekre. Az élelmiszerbiztonsági hiba megsértésével (pl. mikrobiológiai, kémiai-biztonsági, reziduum-toxikológiai, stb. paraméterek) kapcsolatos nem megfelelőségek száma jóval alacsonyabb volt.

A megelőző évek gyakorlatához hasonlóan rendszeresen sor kerül az ünnepeket megelőző kiemelt élelmiszerlánc ellenőrzésekre, évente több alkalommal (tavasszal, nyáron, télen). Az ellenőrzéseket a NÉBIH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóságának irányításával a megyei igazgatóságok szakemberei végzik.

A tapasztalatok szerint a gasztronómiai hagyományokhoz illő élelmiszerek iránt az ünnepek előtt megnő a kereslet, amihez a kereskedelem nagyobb árukészlettel, és akciókkal igyekszik igazodni. A megnövekedett áruforgalom, ha nem veszik figyelembe az adott létesítmény kapacitásának felső határát, szabálytalanságokat eredményezhet. Az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság célja az ilyen esetek feltárása, megelőzése annak érdekében, hogy az élelmiszerbiztonságot fenntartsuk, és a fogyasztók egészségét esetlegesen veszélyeztető termékeket kiszűrjük.
A kiemelt ellenőrzés keretében az ünnepi hagyományokhoz kapcsolódó, illetve a szezonálisan jellemző élelmiszerekre és tevékenységekre koncentrálva, országosan összehangolt, a teljes élelmiszerláncra kiterjedő ellenőrzésekre került sor.
Az ellenőrzések kiemelt területei azok a létesítmények voltak, ahol az ünnepet megelőző, várhatóan nagyobb mértékű termelés vagy megnövekedett forgalom miatt indokolt a fokozott felügyelet.

2011. április 4. és 25. között került sor a Tavaszi kiemelt élelmiszerlánc ellenőrzésre, melynek célterületei voltak a hús- és húskészítmény előállítók, vágóhidak, tojáscsomagolók, édesipari létesítmények, valamint a húsvéti ünnepkörhöz tartozó élelmiszereket forgalmazó kereskedelmi létesítmények, továbbá élőállat (bárány, nyúl) szállítások.

2011. július 4. és augusztus 26. között kiemelt Nyári kiemelt élelmiszerlánc ellenőrzés keretében az ifjúsági és gyermektáborok étkeztetése, strandbüfék, étkezdék, kifőzdék, szezonálisan üzemelő vendéglátó létesítmények, fagylalt-forgalmazás, zöldség-gyümölcs minőség-ellenőrzés, valamint a nagy tömegeket megmozgató rendezvényeken történő élelmiszer árusítás vizsgálata voltak a célterületek.

2011. november 21. és december 31. között Téli kiemelt élelmiszerlánc ellenőrzésre került sor, melynek célterületei voltak a hús és húskészítmény előállítás és forgalmazás, édesipari termék előállítás és forgalmazás, a karácsonyi megnövekedett forgalommal érintett üzletközpontokban, bevásárló centrumokban, ünnepi vásárokon, határátkelő-helyeken működő vendéglátók, szezonális zöldség-gyümölcs forgalmazása, az élelmiszerlánc szemléletnek megfelelően a gyógyszeres takarmányok előállítása, forgalmazása, és az élőállat szállítások.

A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek ökológiai gazdálkodási területén 2011-ben megközelítőleg 100 ökológiai termelést érintő ügyben került sor eljárás lefolytatására. Első fokon 49 egyedi határozat született. Az ökológiai gazdálkodással kapcsolatos hatósági feladatok hatékonyabb ellátása érdekében megtörtént a témáért felelős megyei kapcsolattartók kijelölése, részükre útmutató került kiadása, valamint oktatás megtartására is sor került.

2011-ben 95 élelmiszer eredetű megbetegedés esemény gyanúját jelentették, 1783 megbetegedéssel, amelyek mindig soron kívüli, azonnali helyszíni és laboratóriumi vizsgálat alá estek. A kivizsgálások alapján ebből 49 esemény bizonyult valóban élelmiszer eredetűnek, az összes megbetegedettek száma 1140, közülük 105 beteg került kórházba. A tömeges méretű – azaz egyidejűleg 30 főt meghaladó – események száma kissé emelkedett a 2010. évihez viszonyítva. Legtöbb megbetegedés a közétkeztetésben történt (31 esetben 942 fő). Élelmiszeripari terméktől 2 esetben betegedett meg összesen 20 fő.

Tárgyévben 120 hazánkat érintő új RASFF bejelentés volt, míg 5 ügy kivizsgálása 2010. évről húzódott át. A Magyarországot érintő 120 bejelentésből élelmiszert 96, élelmiszerrel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagot 14, takarmányt 8 bejelentés érintett, és 2 egyéb esemény volt (japán atomkatasztrófa, illetve török aláírás-minták megküldése). A bejelentések típusát tekintve riasztás 63 volt, mely magas élelmiszerbiztonsági kockázatot jelentő élelmiszer kifogásolása miatt azonnali intézkedést igényelt a hatóság részéről. Tájékoztatásként érkezett 47 bejelentés, hír formájában 6 esetben kaptunk értesítést a Bizottságtól, valamint a magyar határ ellenőrzési pontokon 3 határ-visszautasítás történt. A RASFF-on keresztül kétoldalú egyezmény keretében a tagállamok hatóságai közvetlenül is megkereshetik egymást, amennyiben a szóban forgó ügyben más tagállamok nem érintettek. Hazánkat 2011. évben bilaterális megkeresés 1 alkalommal érintette.

LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK

A NÉBIH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság irányítása alá tartozó laboratóriumi hálózat 2011. évi tevékenységével kapcsolatban a következőket szükséges kiemelni:

2011. január 1-től korábban a területi szervek által üzemeltetett laboratóriumok nem kerültek a megyei kormányhivatalokba, ennek megfelelően 2011-től az ÉTbI szervezete a meglévő 5 budapesti laboratórium mellett még 9 területi laboratóriummal bővült.

Az ÉTBI a tavalyi évben az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény alapján 8 laboratórium működését engedélyezte. 2011-ben a szalmonellózis elleni védekezés egyes szabályairól szóló 180/2009. (XII. 29.) FVM rendelet szerinti vizsgálatok elvégzésére 20 laboratórium engedélyezett. A rendelet alapján további 1 laboratórium kapott kijelölést *Salmonella* 'O' csoporttipizálás elvégzésére.

KÉPZÉS

E-LEARNING

2011-ben az „ÁROP 2210/2010 – Jogalkalmazás javítása a mezőgazdasági szakigazgatásban" című pályázat keretében elkészült 40 db tananyag felhasználásával összesen 9295 személy oktatására került sor. A projekt elsősorban mezőgazdasági, élelmiszeripari és speciális szakigazgatási szabályok végrehajtását közvetlenül szolgáló képzések megtartását célozta. Célcsoportja elsősorban a NÉBIH hatósági tevékenységet végző munkatársai és az érintett ágazatok szereplői voltak. A tananyagok 7 átfogó témakört érintettek: erdészet, vadászat, halászat és földművelésügy, állatgyógyászat,

növényvédelem, állattenyésztés, borászat és élelmiszer-biztonság.
Az elektronikus távoktatás során mindösszesen 3734 fő képzésére került sor.

Az ÉTbI a következő négy témában készítette el a tananyagait:

- ÁROP 24. - Az élelmiszerlánc felügyeletével összefüggő bírságok kiszámításának módjáról és mértékéről szóló 194/2008. (VII. 31.) Korm. Rendelet (ÉTbI)
- ÁROP 25. - Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (ÉTbI)
- ÁROP 26. - A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló 327/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet és a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet (ÉTbI)
- ÁROP 27. - A Magyar Élelmiszerkönyv kötelező előírásairól szóló 152/2009. (XI. 12.) FVM rendelet (ÉTbI)

Az ÁROP 24. és az ÁROP 26. (valamint a ReFI által készített ÁROP 1. – Az elejtett vad jelöléséről, valamint kezelésének és forgalomba hozatalának élelmiszer-higiéniai és állat-egészségügyi feltételeiről szóló 141/2009. (X.29.) FVM rendelet) csak e-learninges formában, míg az ÁROP 25. és az ÁROP 27. tananyagok e-learning és hagyományos formában is oktatásra kerültek. Az ÁROP 24., ÁROP 25., ÁROP 26. és ÁROP 27. témához kapcsolódó tananyagokat tartalmazó e-learninges kurzusokat a megyei élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságok részéről 1900 hatósági munkát végző munkatárs végezte el. Minden témakör lezárása egy tesztsor kitöltése volt, melyről minden résztvevő igazolást kapott.

300 fő vett részt az interaktív előadások keretében megvalósult hagyományos oktatásban, ahol az elméleti összefoglalás mellett a tananyagok gyakorlati alkalmazása is kiemelt hangsúlyt kapott.

2011. I. negyedévében sikeresen lezajlott az ÉTbI Radioanalitikai Referencia Laboratóriuma által készített „Radio-aktivitás – barát vagy ellenség?" című tananyag oktatása e-learning formájában.

ORSZÁGOS ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI TOVÁBBKÉPZÉSEK

Az ÉTBI által szervezett 2011. évi országos élelmiszerlánc-biztonsági továbbképzések „képzők képzése" elv alapján megyei/területi szakemberek részére (élelmiszerhigiénikus szakállatorvosok, főmérnökök, élelmiszer-biztonsági felügyelők, takarmányfelügyelők, hatósági állatorvosok)

2011. január 20.

- A Ket. 2011. január 1-jétől hatályba lépett módosításai és a kiadott egységes hatósági útmutató ismertetése
- Tájékoztatás a Lengyelországból származó tojás szállítmányokról, és a baromfihúsra vonatkozó Salmonella kritériumokról
- 2010 évi ételmérgezések ételfertőzések értékelése
- Az élelmiszer-forgalmazást érintő aktuális kérdések
- Dioxin-üggyel kapcsolatos tájékoztatás
- A 2010. évre vonatkozó élelmiszer-előállítással kapcsolatos adatok bekérésével kapcsolatos tájékoztatás
- Tájékoztató „A vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről" szóló VM rendeletről.
- Nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre vonatkozó új EU szabályozás

2011. március 30.

Élelmiszer-felügyelet:

- HACCP hatósági felügyelete (a beérkezett gyakorlati kérdések alapján)
- A hatósági felügyeletben alkalmazott mérőműszerekre vonatkozó szabályozás
- A 2010-ben lezajlott ételmérgezések és ételfertőzések esetismertetései, tapasztalati tanulságai
  - ★ Esemény ismertetés, kivizsgálási tapasztalatok, következtetések egy fővárosi gyermek étkeztető vállalatnál rövid időn belül lezajlott két tömeges ételmérgezés kapcsán
  - ★ Esemény konzultáció
  - ★ A Fejér megyei tömeges ételfertőzés események ismertetése, a kivizsgáláson tapasztaltak és tanulságok megfogalmazása, kiemelve egy rendhagyó lefolyású Salmonella enteritidis okozta tömeges ételfertőzést
  - ★ A Fejér megyei tömeges Salmonella enteritidis ételfertőzést okozó vállalkozás HACCP rendszere
  - ★ Esemény konzultáció
  - ★ Máglyarakástól az állatállományig 1. – Salmonella enteritidis ételfertőzés egy balatonboglári gyermekotthonban
  - ★ Máglyarakástól az állatállományig 2. – Salmonella ételfertőzés kivizsgálás folytatása Komárom-Esztergom Megyében
  - ★ Esemény konzultáció, a felmerült kérdések megbeszélése

Takarmány-felügyelet:

- A 2010. évi dioxin botrány tapasztalatai – esettanulmány és képzés
- Elsődleges előállítók hatósági ellenőrzésének integrációja
- A 2010. évi hatósági takarmány-ellenőrzések tapasztalatai; Takarmányvizsgálati monitoring terv; Takarmányipari létesítmények ellenőrzési terve
- Tájékoztatás a 2011-re tervezett szakterületi ellenőrzésekről
- Állati eredetű takarmányok hamisításának vizsgálati lehetőségei
- Állati eredetű takarmányok hamisításának kémiai vizsgálatai
- Aktualitások a takarmányellenőrzés területén engedélyezett üzemek vizsgálata, mintavételi eljárások, nem megfelelőségek kezelése
- A 1069/2009/EK rendelet hatályba lépése

2011. június 22.

Élelmiszer-felügyelet:

- A Hatósági Útmutató alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok, az Útmutató 2. kiadásában szereplő várható módosítások
- Az ökológiai gazdálkodással kapcsolatos hatósági feladatok, különös tekintettel a jogszabálysértés gyanúja esetén alkalmazandó eljárásra
- A 2010. évi jelentések értékelése (Engedélyköteles Élelmiszer-előállítás Felügyeleti Osztály, Bejelentésköteles Élelmiszer-előállítás Felügyeleti Osztály, Élelmiszer-forgalmazás Felügyeleti Osztály, Vendéglátás és Étkeztetés Felügyeleti Osztály)– A jelentés-táblázatok összesítését segítő gyakorlati ismeretek és tapasztalatok bemutatása
- Élelmiszer eredetű megbetegedések – Aktuális esetek ismertetése
- Orosz export szemle tapasztalatai
- A monitoring terv teljesülése
- Azonosító jelölés alkalmazása a 853/2004/EK rendelet előírásai szerint

Takarmány-felügyelet:

- A hatósági takarmányellenőrzés mikrobiológiai kérdései
- Állati eredetű fehérjék
- Az Országos Informatikai Rendszer új fejlesztéseinek használata, a változásokkal kapcsolatos új feladatok ismertetése
- A hatósági takarmány ellenőrzések tapasztalatai, hatósági folyamatok
- Takarmány-előállító létesítmények engedélyezése

- Szimulációs gyakorlatok tapasztalatai az engedélyezési eljárás témakörében
- Takarmányjogi aktualitások
- Aktualitások a takarmányellenőrzés területén
- Tájékoztató az elmúlt időszak RASFF eseményeiről
- Orosz audit
- Nyári kiemelt ellenőrzés: Takarmány jelölési előírások betartása

2011. július 14.

- A vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről szóló 62/2011. (VI.30.) új VM rendelet (a jogszabály egységes értelmezése és alkalmazása, eljárási útmutató)
  - ★ A jogszabály készítése és előzményei
  - ★ Rendeletalkalmazás, értelmezés, módszertan
  - ★ Jogszabály ismertetés

A rendezvény célja az volt, hogy a rendelet hatályba lépése előtt megtörténjen annak egységes értelmezése és a szükséges konzultáció. A rendelet egységes értelmezése érdekében útmutató is készült, amelyet eljuttattunk a területi munkatársaknak, akik azt kedvezően fogadták.

2011. október 13.

Takarmány-felügyelet:

- Tájékoztató az állatgyógyászati készítménynek nem minősülő állatgyógyászati termékek (gyógyhatású készítmények, segédanyagok, ápolószerek, állategészségügyi biocidok), valamint a szabadon forgalmazható állatgyógyászati készítmények 2011. évi kiemelt ellenőrzés végrehajtásáról
- Takarmányok besorolása a 2011/25/EU ajánlás alapján
- Közérdekű bejelentések ügyintézése, panaszkezelés a KET szabályai szerint a takarmányozási területet érintő esetekben
- Állati eredetű fehérjék felhasználásának lehetőségei takarmányokban
- Méhészetben engedélyezett gyógyszerek
- Szállítók nyilvántartásba vétele
- Tájékoztató GMO ügyekről

2011. október 20.

Élelmiszer-felügyelet:

- A Hatósági Útmutató 2. kiadásában szereplő újdonságok és az adalékanyagokra, illetve az élelmiszerrel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagokra vonatozó hatósági ellenőrzés
- Vágópontok engedélyezése
- A RASFF rendszer működésével kapcsolatos változások: változások a formanyomtatványban, iRASFF bevezetése, olvasói funkció használata
- Kártevők távoltartása, a védekezés hatósági felügyelete
- A sörcsapoló berendezések kezelése, higiéniai ellenőrzése (gyakorlati képzéssel kiegészítve 2011. október 25-én).

Borászati termékek

2011. évi tapasztalatok az borászati termékek ellenőrzésének területén

A Borászati Igazgatóság feladatai közé tartozik a must, bor, borpárlat és egyéb borászati termékek előállítására, kezelésére, tárolására, nyilvántartására, forgalomba hozatalára, illetve a zárt borvidékekre vonatkozó rendelkezések betartatása; a belföldi, a külkereskedelmi, a külföldi származású borászati termékekre vonatkozó forgalomba hozatali határozatok kiadása; a palackozó és bortöltő pincészetek nyilvántartása; a borászati technológiai kérdésekkel kapcsolatos szaktanácsadás.

Ellátja továbbá a szakterületét érintő üzemek működésének engedélyezésével kapcsolatos feladatokat; a pincekönyv szakmai tartalmának ellenőrzését; a forgalomba hozatali járulék befizetésével kapcsolatos ellenőrzési és adminisztrációs feladatokat; nemzeti Referencia Laboratóriumként pedig részt vesz az Európai Uniós izotóp adatbank (WineDB) készítésében, magyar autentikus borok vizsgálatával.

A Borászati Igazgatóság végzi a külföldi származású borászati termékek forgalomba hozatala előtti minősítését; működteti az Országos Borszakértő Bizottságot; borászati ügyekben a bíróság, hatóság, illetve egyéb szerv megkeresésére szakértői véleményt ad; nemzetközi és hazai körvizsgálatokban vesz részt; illetve ellátja a forgalomba hozatali járulék befizetésével kapcsolatos, jogszabályban előírt feladatokat.

A Borászati Igazgatóság 2011-ben az előző évekhez hasonlóan folytatta hatósági engedélyezési és laboratóriumi tevékenységét. November hónapban megtörtént az Igazgatóság minden tevékenységi körét átfogó számítógépes BOR szakrendszer bevezetése, ami jelentős változást hozott az engedélyezési eljárásban. A szakrendszer bevezetése, a mindennapos ügyfélforgalom zavartalan biztosítása mellett, komoly feladatot jelentett a közvetlenül érintett munkatársaknak.

ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

Éves ellenőrzési tervünkben meghatároztuk az egész évben folyamatosan elvégzendő, valamint negyedéves bontásban a kiemelt feladatainkat. A havi rendszerességgel tartott felügyelői értekezleteken a tervben vállalt kiemelt feladatainkat a területi szerveknél dolgozó felügyelőink megkapták, és ezeket elvégezték.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

A felügyelők ellenőrzési tevékenységük során 2618 db hivatalos mintát vettek. A laboratóriumi vizsgálati eredmények és az összehasonlító vizsgálatok alapján az ellenőrzési minták közül 667 bortételnél állapítottunk meg kifogást. Ezekben az esetekben a Borászati Igazgatóság összesen 24.447.480 Ft vizsgálati díj megfizetésére kötelezte a felelősöket, és értesítette az illetékes elsőfokú hatóságot, hogy a problémás minőségű, kiszerelésű, illetve előzetes minősítés nélküli borok árusításáért, illetve forgalmazásáért szabják ki a minőségvédelmi bírságokat.

A borászati hatóság 58 bortétel esetében állapította meg, hogy vagy a jogszabályban nem engedélyezett anyagot vagy megengedett anyagot, de nem megengedett mértékben tartalmazott. Ezekben az esetekben hatóságunk értesítette a NAV-ot, akik a termék előállítójával szemben jövedéki eljárást kezdeményeztek.

FOLYAMATOSAN VÉGZETT ELLENŐRZÉSI FELADATOK

Területi felügyelőink 50 borászati üzemengedéllyel nem rendelkező borászati tevékenységet folytató üzemet derítettek fel, ezek az üzemek csak egyszerűsített adóraktári engedéllyel rendelkeztek (a vállalkozásokat hiánypótlásra felszólítottuk).

Illegális borászati tevékenységet (Ugod, Veszprém megye) egy kereskedelmi egység esetében találtunk, a vállalkozás borászati termékeket forgalmazott hatósági engedélyek nélkül.

A borászati üzemek működési engedélyeinek kiadásával kapcsolatos ellenőrzési feladatokkal (helyszíni szemlék, hiánypótlások elrendelése, szakhatósági hozzájárulások beszerzése, határozat elkészítése) kapcsolatban 321 db helyszíni ellenőrzést végeztünk.

A minősítésre beküldött borászati termékek helyszíni (pincészetekben, üzemekben) ellenőrzését és mintázását 172 esetben ellenőriztük.

Folyamatos feladatot jelent a borászati termékek nagykereskedelemi, üzemi, raktári mintázása, valamint a borászati termékek helyszíni ellenőrzése a kiskereskedelemben.

Ezenkívül folyamatos munkát jelent a borászati üzemek helyszíni ellenőrzése (pincekönyv, minősítési bizonylatok áttekintése, a telephely, pince, üzem, raktár működésének jogszerűségének, továbbá a jármű rakományát és a tárolás

körülményei, a gyártástechnológia műszaki feltételeinek ellenőrzése.), valamint a hivatalos mintavétel laboratóriumi azonosító vizsgálatra.

500 hl feletti mennyiségben minősítésre szánt borászati termékeket 899 esetben helyszíni ellenőrzés során mintáztunk.
A harmadik országból és az EU tagországokból származó borok ellenőrzését és mintázását 282 esetben végeztük.

Az építési engedélyezési eljáráshoz 74 esetben szakhatósági hozzájáruláshoz szükséges ellenőrzést végeztünk.

További feladatot jelentett a forgalomba hozatali járulék befizetésének ellenőrzése.

A borszőlő-feldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek kivonását 152 esetben ellenőriztük.
A társhatóságokkal közösen 28 db közös ellenőrzést szerveztünk (NAV).
További feladat volt a melléktermékek kivonásában és a támogatott lepárlásban résztvevő lepárló üzemek ellenőrzése (12 db rendelet szerinti havi 1 alkalom).
A Helyi Borbíráló Bizottságok működését 24 alkalommal ellenőriztük.

ELŐRE NEM TERVEZETT ELLENŐRZÉSEINK

Tervszerű ellenőrzéseink végrehajtása mellett előzetesen, kockázatelemzéssel kiválasztott több borászati üzem esetében is szerveztünk titkos csoportos ellenőrzéseket, melyek rendszerint eredményesek voltak. Telefonos vagy levél formában érkezett bejelentésekre is több esetben szerveztünk csoportos ellenőrzéseket, melyeknél a borászati üzem teljes pincei készletét mintavétellel ellenőriztük. Azokban az esetekben, amikor az ellenőrzött ügyfél nem volt közreműködő, a helyi VPOP segítségét is igénybe vettük.

Az országhatáron ki-, illetve beszállított szőlők, mustok, és előállított újborok szüreti időben történő fokozott ellenőrzését a Borászati Igazgatóság kiemelt feladatként kezelte.

Az előző években sajnos ezeket a szállítmányokat információ hiányában csak véletlenszerűen tudtuk ellenőrizni, ezért örömmel fogadtuk, hogy a külföldről beérkező élelmiszerekre vonatkozó 3/2010. (VII.5.) VM rendelet a harmadik országból vagy tagállamok közötti kereskedelemből származó élelmiszerekre bejelentési kötelezettséget írt elő.

A felügyelők munkájukat a NÉBIH Élelmiszerlánc-biztonsági elnökhelyettese által kiadott eljárásrend alapján végezték a Borászati Igazgatóság állományában lévő két borászati főfelügyelő szakmai irányításával.

ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁSOK

Borászati üzem működési engedélyezési eljárás céljából Igazgatóságunkhoz 2011. évben 325 kérelem érkezett be, ezek alapján a helyszíni szemléket elvégeztük. Azon eljárásoknál, ahol nem volt szükséges hiánypótlást elrendelni, a határozatokat kiadtuk.

A borászati hatóság szakhatóságként közreműködött borászati üzemek építési engedélyezési eljárásában. 2011. évben az igazolásokat a Megyei borászati hatóságok adták ki. A tervbírálat alapján, illetve a használatbavételi eljárásban a helyszíni ellenőrzés után, az illetékes Megyei Kormányhivatal 74 esetben adott ki hozzájárulást.

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból a borászati gépek és technológiai berendezések beszerzéséhez a 2011. évtől igényelhető támogatásról szóló 83/2011. (VIII.31.) VM rendelet alapján a borászati hatóság 449 esetben állított ki a rendelet mellékletében meghatározott adattartalommal hatósági bizonyítványt.

FORGALOMBA HOZATALI JÁRULÉKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK

2011. évben 4750 forgalomba hozatali járulékbevallás érkezett az Igazgatóságra. A jogszabálynak megfelelően beérkezett NAV és MÁK adatok összehasonlítása alapján talált hiányosságok miatt 1152 célellenőrzést végeztek felügyelőink. A tárgyévben járulékfizetés mulasztása miatt 78.612.858 Ft mulasztási bírságot szabott ki a borászati hatóság.

DELEGÁLÁSI SZERZŐDÉSEK

Az MgSzH és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal között létrejött (sűrített szőlőmust alkalmazásának támogatásával kapcsolatos) DSZ/6-2011-es delegálási megállapodás végrehajtása során, felügyelőink 66 helyszíni ellenőrzést tartottak, ahol 146 esetben mintát is vettek.

SZANKCIÓK

2011. évben, jogsértő magatartás miatt 7 termelő esetében történt 30 napos ideiglenes üzembezárás.
Üzemengedély visszavonás, kereskedelmi egység bezárásának kezdeményezése a tárgyévben nem történt.

BORÁSZATI TERMÉKEK LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATA

2011. évben 13.098 mintát (borászati terméket) vizsgáltunk meg (10.480 db ügyfél kérelmére történő minősítés, valamint 2618 db ellenőrzési minta), ebből 899 esetben a tétel meghaladta az 500 hl-t, ezekben az esetekben felügyelő jelenlétében történt a mintavétel.
Az engedélyezés során megvizsgált borok közül 477 tételt kifogásoltunk (4,6%).

SNIF-NMR mérési módszer segítségével végzett alkoholeredet-meghatározás során 517 mintát (bor, borpárlat), illetve 51 autentikus és 19 egyéb statisztikai mintát vizsgáltunk. A vizsgálatok eredménye szerint 14 minta nem felelt meg az előírásoknak.
Az alkoholeredet vizsgálat hatékony kiegészítő vizsgálatát (IR-MS), az $^{13}C/^{12}C$ izotóparány meghatározást 945 esetben végeztük el, ebből 8 minta nem felelt meg.

AKKREDITÁCIÓ

A Borászati Ellenőrző Laboratórium 2011. november 9-i hatállyal a Borászati Hatósági Laboratórium 2011. december 20-i hatállyal érvényes NAT érvényes akkreditációval rendelkezik. A Vizsgálólaboratóriumok működése megfelel az MSZ EN ISO/IEC 17025: 2005 szabvány követelményeinek.

KÉPZÉS

Folyamatos iskolarendszerű felsőfokú továbbképzésen: 1 fő, 1-3 napos szakmai hazai és nemzetközi továbbképzéseken: 32 fő vett részt.

RÉSZVÉTEL AZ EU WINEDB ADATBANK KÉSZÍTÉSBEN

A 2010. évi szüret során 51 autentikus szőlőminta begyűjtése és borrá való feldolgozása történt meg. Az Igazgatóság feladata ennek a munkának a koordinálása, és az elkészült autentikus borminták D/H izotóp-arány értékeinek mérése, – (D/H)I, (D/H)II –, SNIF-NMR módszerrel és δC^{13} izotóparányának vizsgálata IRMS módszerrel. A 2011. évi szüretet követően megtörtént az adatbank számára a szőlőmintavétel, ezekből készült autentikus borok folyamatosan érkeznek be az Igazgatóságra, vizsgálatukat folyamatosan végezzük.

KONFERENCIÁK ÉS ELŐADÁSOK

Tájékoztató előadások borászati felügyelők számára 2 fő.
A Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Szervezet (OIV) ülés (Párizs) 1 fő.
ÁROP projekt keretében 2 előadás és egy e-learning formában nyújtott tájékoztatás a szakterületre vonatkozó jogszabályokról: 44 fő.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Az Igazgatóság továbbra is részt vesz a Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Szervezet (O.I.V.) Analitikai Albizottságának munkájában. Az akkreditált Vizsgálólaboratórium rendszeresen vizsgál bor körvizsgálati mintákat a francia (E.U.R.L. UNION DES ŒNOLOGUES DE FRANCE) szervezésű körvizsgálatokban (CHAÎNE D'ANALYSES U.Œ.F.), és körvizsgálati párlatokat a francia BIPEA és Titrivin szervezésében. Továbbá részt vesz az European Comission Joint Research Centre Institute for Health and Consumer Protection (JRC/IHCP) által szervezett Food Analysis Using Izotopic Technique (FIT-PTS) körvizsgálatok borok és borpárlatok NMR és IRMS vizsgálatára vonatkozó részében.

AZ IGAZGATÓSÁG ÉVES MUNKÁJA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A legfontosabb változás a megyei kormányhivatalokhoz tartozó borászati termékeket ellenőrző felügyelők borellenőrzésbe történő bevonása volt.

A 2011. február 3.-i felügyelői értekezleten, az újonnan csatlakozott területi felügyelőink megismerkedtek az Igazgatóság szakmai feladataival, és tájékoztatást kaptak a 2011. évre tervezett borellenőrzési tervről.

Segítségül az új szakmai feladatok ellátásához minden kolléga egy CD adathordozóra összeállított joganyag és két borászati szakkönyvet (Borászati zsebkönyv, Borhibák és borbetegségek) kapott.

Az első negyedévben a borászati termékek kiszereléseire vonatkozó jogszabályok megismertetésére és a mintavételekkel kapcsolatos feladatok betanítására törekedtünk. A két főfelügyelő irányításával már minden kolléga aktívan részt vett több kereskedelmi ellenőrzésben. A márciusi felügyelői értekezlet alkalmával az előzetesen a Kínai piacokon feltérképezett helyszíneken a teljes felügyelői létszámmal csoportos ellenőrzést végeztünk.

A második negyedévben a kereskedelmi és a pincei ellenőrzések menetéről felügyelői értekezleteken adtunk tájékoztatást, felhívva mindenki figyelmét a jogszabályban előírt mintavételekre, illetve az alkalmazható szankciókra és ezek joghelyeire.
A borászati termékek ellenőrzéséhez szükséges hazai és uniós jogszabályokat ismertetve kiemelt figyelmet fordítottunk a magyar bortörvényre és a végrehajtási rendeletére.

A harmadik és negyedik negyedévben az új BOR szakrendszer használatával kapcsolatban az igazgatóságon tartottunk oktatást, továbbá minden felügyelő hozzáférést kapott a BOR teszt programhoz. A programon belül a borászati üzem működési engedélyének kiadása és a hatósági mintavételi jegyzőkönyvek felvételei kerültek bemutatásra, ezek ismerete feltétlenül szükséges lesz a november elejére tervezett éles rendszer használatához.

Kölcsönös megfeleltetés

2011. évi tapasztalatok a a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) ellenőrzések területén

A NÉBIH-en belül a Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság Kölcsönös Megfeleltetés Osztály által koordinált kölcsönös megfeleltetés (KM) rendszere egy komplex ellenőrzési rendszer. A közvetlen kifizetések kedvezményezettjeként nyilvántartott mezőgazdasági termelőket az ellenőrzési rendszer követelményein keresztül ösztönzi arra, hogy a tevékenységükre vonatkozó különböző szabályokat (környezetvédelmi, állatjelölési, állatvédelmi stb.) betartsák. Ezek a szabályok korábban alkotott, a KM-től függetlenül már létező (EU-s és nemzeti) jogszabályokban vannak lefektetve, tehát nem új követelményekről van szó, csak azoknak egy új rendszerben történő ellenőrzéséről.

A KM ellenőrzésre az MVH választja ki a gazdálkodókat. A gazdálkodási követelményrendszer betartását a NÉBIH KMO által koordinált ellenőrzések vonatkozásában a Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága és Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága ellenőrzik, az eljárást pedig az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság koordinálja.

AZ ELLENŐRZÉSEK JELLEGE

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal által végzett kölcsönös megfeleltetés (KM) ellenőrzéseket kockázati alapon végezzük. Az ellenőrzésekhez a mintakiválasztást az illetékes nemzeti kifizető ügynökség, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) végzi. Az MVH az ellenőrzésre kiválasztott ügyfelek körét 75-80 %-os kockázatbecslésen és 20-25 %-os véletlenszerű kiválasztáson alapuló mintavételi módszerek alapján határozza meg.

Az ellenőrzési minta NÉBIH részére történő átadására a 2007. évi XVII. törvény 19.§ (3) bekezdése szerinti, a NÉBIH és az MVH között létrejött megállapodásban meghatározott adattartalommal, formátumban és időpontig, az előzetes mintaátadás esetében a támogatási kérelmek beadása előtt, a végleges mintaátadás esetében a támogatási kérelmek beadása után kerül sor.

A kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (JFGK-k) közül a NÉBIH – mint a kölcsönös megfeleltetési szabályok betartását ellenőrző szervekről szóló 322/2007. (XII. 5.) Korm. rendelet szerinti hatáskörrel rendelkező hatóság – az alábbiak ellenőrzésének végrehajtásáért felelős:

- a felszín alatti vizek szennyezés elleni védelme (JFGK 2);
- a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása (JFGK 3);
- a mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezés elleni védelem (JFGK 4);
- sertések azonosítása és nyilvántartása (JFGK 6);
- szarvasmarhák azonosítása és nyilvántartása (JFGK 7);
- juh- és kecskefélék azonosítása és nyilvántartása (JFGK 8);
- növényvédő szerek engedélyezésének, forgalomba hozatalának és használatának általános követelményei (JFGK 9);
- egyes hormon-vagy tireosztatikus hatású anyagokra és β-agonistákra vonatkozó felhasználási tilalom az állattenyésztésben (JFGK 10);
- élelmiszerbiztonság, takarmánybiztonság követelményei (JFGK 11);
- szivacsos agyvelőbántalmak (TSE) elleni védekezés (JFGK 12);
- a ragadós száj- és körömfájás bejelentése (JFGK 13);
- egyes fertőző állatbetegségek bejelentése: keleti marhavész, kiskérődző pestise, sertések hólyagos betegsége, kéknyelv betegség, szarvasok epizootiás haemorrhagiás betegsége, juh- és kecskehimlő (Capripox), hólyagos szájgyulladás, afrikai sertés pestis, bőrcsómosodás-kór, Rift-völgyi láz (JFGK 14);
- kéknyelv betegség bejelentése (JFGK 15).

A kockázatelemzési módszereken alapuló, valamint a véletlenszerű kiválasztás eredményének függvényében egy adott ellenőrzési évben egy gazdálkodónál több JFGK vagy JFGK csoport ellenőrzésére is sor kerülhet. A helyszíni ellenőrzésre kiválasztott gazdálkodók minimális aránya JFGK-nként változó:

- a JFGK 2-3-4-9, a JFGK 6, valamint a JFGK 10-15 esetén 1 %;
- a JFGK 7 és a JFGK 8 esetén 3 %.

Az MVH szükség esetén (pl. a pótkiválasztás elkerülése érdekében) az EU előírások szerinti (legfeljebb 10%-os mértékű) rátaemelést alkalmazhat.

Az ellenőrzések végrehajtását követően a jogerős ellenőrzési eredményeket a NÉBIH ellenőrzési jelentés formájában juttatja el az MVH-nak. Az ellenőrzési jelentést a 2007. évi XVII. törvény 19. § (3) bekezdése szerinti, a NÉBIH és az MVH között létrejött megállapodásban előzetesen meghatározott adattartalommal és struktúrában adja át a NÉBIH az MVH részére. A kölcsönös megfeleltetés ellenőrzések eredményeinek jogkövetkezményeiről (pl. az esetleges szankciók kiszabásáról) a jelentés-átadást követően az MVH dönt.

AZ ELLENŐRZÉSI TERV MEGVALÓSULÁSA

A 2011-es évben összesen 26.234 db KM ellenőrzésre került sor. A 2011. évi kölcsönös megfeleltetés ellenőrzések számát JFGK-nkénti bontásban, illetve összesítve az *6. táblázat* tartalmazza.

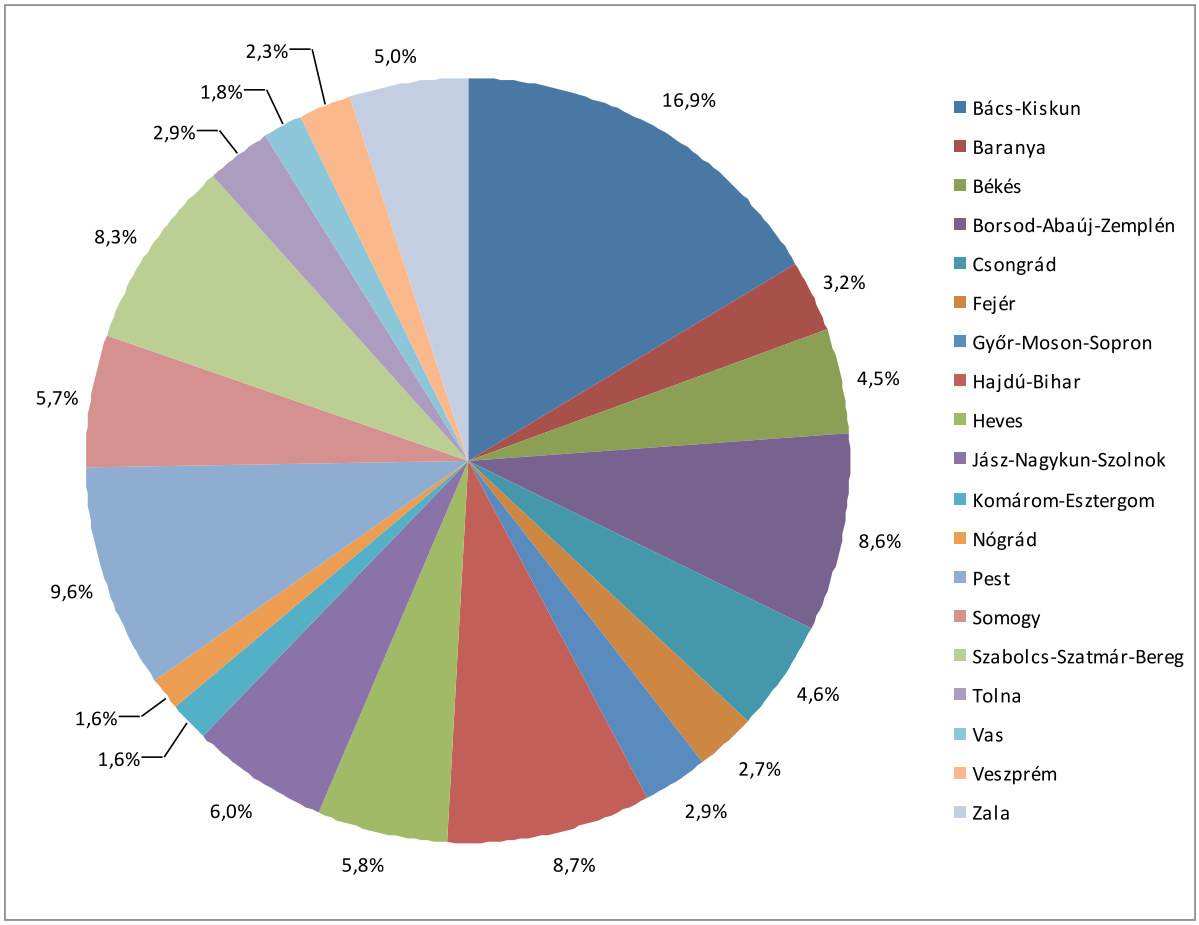
A KM ellenőrzések végrehajtásáért a fővárosi és a megyei kormányhivatalok illetékes mezőgazdasági szakigazgatási szervei (illetékes igazgatóságai) felelősek. Ezek közül a JFGK 2-3-4-9 ellenőrzéseket a növény- és talajvédelmi igazgatóság, a JFGK 6, 7, 8, 10-15 ellenőrzéseket pedig az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság szakemberei hajtják végre.

A KM ellenőrzések szakmai irányítását, illetve az országos szintű koordinációs feladatokat a NÉBIH látja el. Tekintettel arra, hogy a mintakiválasztás alapvetően kockázatelemzéses módszerrel történik, az ellenőrzési mintaszám megyei bontásban szemlélve viszonylag nagy eltéréseket mutathat. A 2011. évi kölcsönös megfeleltetés ellenőrzések megyénkénti eloszlását az *21. ábra* tartalmazza.

JFGK típusa	Ellenőrzések száma
JFGK 2	2 300
JFGK 3	2 300
JFGK 4	1 970
JFGK 6	771
JFGK 7	759
JFGK 8	391
JFGK 9	2 300
JFGK 10	2 897
JFGK 11	2 615
JFGK 12	2 897
JFGK 13	2 426
JFGK 14	2 426
JFGK 15	2 182
Összesen	**26234**

6. táblázat A 2011. évi KM ellenőrzések száma

A NÉBIH és a megyei kormányhivatalok kölcsönös megfeleltetéssel kapcsolatos feladatainak ellátását, végrehajtását egy informatikai rendszer (ún. KM szakrendszer) támogatja, amely olyan módon került kialakításra, hogy az a vonatkozó EU-s és nemzeti jogszabályok által megkövetelt valamennyi minőségbiztosítási szempontnak megfeleljen. A KM ellenőrzésre kiválasztott ügyfelek ellenőrzésének ütemezésére, az ellenőrzési terv elkészítésére a KM szakrendszer egyik, erre a célra kifejlesztett moduljában kerül sor. Az ellenőrzések racionalizálása és a rendelkezésre álló pénzügyi és humán erőforrás minél hatékonyabb kihasználása érdekében a KM ellenőrzések végrehajtását összehangoljuk a vonatkozó szakhatósági ellenőrzésekkel. Ennek megfelelően a KM szakrendszer folyamatosan kommunikál a releváns szakhatósági ellenőrzések végrehajtását segítő informatikai rendszerekkel.

21. ábra A 2011. évi KM ellenőrzések eloszlása megyénként

Az MVH általi mintaátadást követően a KM ellenőrzésre kiválasztottak listáját a NÉBIH betölti a KM szakrendszer ütemezési moduljába, majd ennek tényéről, és az ütemezés megkezdésének lehetőségéről hivatalos úton tájékoztatja a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek vezetőit. A megyei ütemtervek összeállítása során valamennyi gazdálkodó vonatkozásában ellenőrző-csoportok kerülnek felállításra.

Az ütemezést követően a megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságainak vezetői megküldik a megyei ütemterveket, amelyeket a NÉBIH összesít, és azokból országos ütemtervet állít össze.

Az országos ütemterv jóváhagyását követően a NÉBIH elrendeli az abban foglalt ellenőrzések végrehajtását a megyei kormányhivatalok számára.

A jóváhagyott ütemtervben foglalt ellenőrzéseket a megyei kormányhivataloknak egy előre meghatározott ellenőrzési időszakon belül kell végrehajtani. Tekintettel arra, hogy az ellenőrzési minta kiválasztása nem a NÉBIH kompetenciája, és az MVH által ellenőrzésre kiválasztott valamennyi ügyfél vonatkozásában ellenőrzési jelentést kell produkálni, a jóváhagyott országos ütemtervtől eltérni nem lehet, és az ellenőrzéseket az összes kiválasztott gazdálkodó tekintetében végre kell hajtani.

ELLENŐRZÉSEK EREDMÉNYEI

A 2011. évi KM ellenőrzések során feltárt meg nem felelések számát a *7. táblázat* mutatja. A táblázatból látható, hogy a meg nem felelések az egyes állatfajok azonosításával és nyilvántartásával kapcsolatos követelmények (JFGK 6, 7, 8) vonatkozásában kerültek legnagyobb számban megállapításra. A környezet- és talajvédelemmel kapcsolatos előírások (JFGK 2, 3, 4) betartása során a gazdálkodók sokkal inkább jogkövető magatartást tanúsítottak, hiszen ezen JFGK-k vonatkozásában meg nem felelések alig fordulnak elő. A növény- és állategészségügyi követelmények (JFGK 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) ellenőrzése során feltárt hiányosságok minimálisnak tekinthetők.

A NÉBIH, illetve a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei a releváns KM ellenőrzéseket, mint hatáskörrel rendelkező hatóságok hajtják végre. Ennek értelmében a kölcsönös megfeleltetés vonatkozásában a hatáskörük csak az MVH által kiválasztott minta szerinti ügyfelek ellenőrzésére, illetve a jogerős ellenőrzési eredmények ellenőrzési jelentés formájában történő átadására korlátozódik. Így – kizárólag a kölcsönös megfeleltetés tekintetében – hatáskör hiányában sem a NÉBIH, sem pedig a megyei kormányhivatalok illetékes igazgatóságai nem foganatosítanak intézkedést a KM ellenőrzések során megállapított meg nem felelésekkel kapcsolatosan. Az ellenőrzések során feltárt hiányosságok jogkövetkezményeinek megállapítása a vonatkozó nemzeti jogszabályok alapján a kifizető ügynökség hatáskörébe tartozik.

JFGK típusa	Meg nem felelések száma (db)	Meg nem felelések aránya (%)
JFGK 2	-	-
JFGK 3	-	-
JFGK 4	16	1
JFGK 6	299	39
JFGK 7	163	21
JFGK 8 juh	96	28
JFGK 8 kecske	10	19
JFGK 9	5	0
JFGK 10	4	0
JFGK 11	89	3
JGFK 12	1	0
JFGK 13	-	-
JFGK 14	-	-
JFGK 15	-	-
Összesen	**683,00**	**2,60**

7. táblázat A 2011. évi meg nem felelések száma és aránya JFGK típusonkénti bontásban

AZ ELLENŐRZÉSEK SORÁN TAPASZTALHATÓ TRENDEK

A 2010. és 2011. évi meg nem felelések százalékos megoszlását a *8. táblázat* mutatja be. A 2011. évi ellenőrzési eredmények alapján megállapítható, hogy a JFGK 2, 3, 13, 14 és 15 ellenőrzések során a megyei kormányhivatalok szakemberei meg nem felelést nem tártak fel. A JFGK 2 és 3 ellenőrzések vonatkozásában látható, hogy ez megegyezik az eddigi tendenciákkal. (A JFGK 13, 14 és 15 kapcsán érdemes megjegyezni, hogy olyan egzotikus betegségekkel kapcsolatos követelményekről van szó, amelyek Magyarországon 2011-ben nem fordultak elő. Mivel az ellenőröknek minden gazdálkodónál a „nem alkalmazható" választ kellett felvenni, következményesen meg nem felelés sem fordulhatott elő.)

Tekintettel arra, hogy a JFGK 9, 10, 11, 12, 13, 14 és 15 KM ellenőrzése az EU előírásokkal összhangban csak a 2011. évtől került bevezetésre, ezen JFGK-k vonatkozásában a 2010-es év tekintetében nem áll rendelkezésre adat. Azonban a meg nem felelések viszonylag ritka előfordulása bizalomra adhat okot.

JFGK típusa	2010. év	2011. év
	Meg nem felelések aránya (%)	Meg nem felelések aránya (%)
JFGK 2	-	-
JFGK 3	-	-
JFGK 4	12,1	0,8
JFGK 6	37,2	38,7
JFGK 7	29,2	21,4
JFGK 8 juh	32,4	28,3
JFGK 8 kecske	46,1	19,2
JFGK 9		0,2
JFGK 10		0,1
JFGK 11		3,4
JFGK 12		0,03
JFGK 13		-
JFGK 14		-
JFGK 15		-
Összesen	**11,4**	**2,6**

8. táblázat a 2010. és a 2011. évi meg nem felelések százalékos megoszlása

A KM ellenőrzések során – mind a 2010-es, mind a 2011-es év vonatkozásában – legnagyobb (és közel azonos) arányban (37,2% és 38,7%-ban) a sertések azonosítása és nyilvántartása (JFGK 6) kapcsán állapítottak meg hibákat, hiányosságokat.
A JFGK 4, 7 és 8 ellenőrzések vonatkozásában a meg nem felelések százalékos aránya a két ellenőrzési év viszonylatában csökkenő tendenciát mutat, amely nagy valószínűséggel a KM ellenőrzések motiváló hatásával lehet kapcsolatban.

Összességében megállapítható, hogy a 2010-es évhez viszonyítva a meg nem felelések aránya csökkent, amely egyrészt a JFGK 4, 7 és 8 tekintetében tapasztalt javuló tendenciának, másrészt a 2011-es év elejétől bevezetésre került új JFGK-k (9, 10, 11, 12, 13, 14 és 15) relatíve kedvező ellenőrzési eredményeinek tudható be.

KÉPZÉS

Az ellenőrzési időszak megkezdése előtt a KM eljárásban résztvevő valamennyi szereplő (KM ellenőr, KM jóváhagyó osztályvezető, megyei KM koordinátor) számára a NÉBIH témakörönként képzést szervez. A 2011-es évtől kezdve a KM-ben érintett kollégák oktatása és ellenőrzésre történő felkészítése e-learning típusú képzés formájában történik.

A képzés során az egyes szakembereknek az általuk betöltött KM szerepkörnek megfelelő témákból (általános eljárásrendi kérdések / a KM szakrendszer általános, illetve adott JFGK ellenőrzéséhez kötődő használata / adott JFGK ellenőrzésével kapcsolatos eljárás) sikeres vizsgát kell tenni ahhoz, hogy a KM eljárásban részt vehessenek. Továbbá, a helyszíni ellenőrzésben csak olyan ellenőr vehet részt, aki a vonatkozó képzésben részesült. A képzésen való részvétel tényét a NÉBIH a KM szakrendszerben igazolja.

A 2011-es évben a megyei kormányhivatalok növény- és talajvédelmi igazgatóságairól, illetve élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságairól összesen 746 fő vett részt a NÉBIH által szervezett képzésen. A képzésben részesült személyek számát igazgatóságonkénti bontásban a *9. táblázat* tartalmazza.

Megyei szakigazgatási szerv (igazgatóság)	2011-es évben képzésben részesült személyek száma
NTI	239
ÉbÁI	507
Összesen	**746**

9. táblázat A 2011-es évben e-learning típusú képzésben részesített személyek száma

Tekintve, hogy a kölcsönös megfeleltetés rendszere vonatkozásában a közigazgatáson belül a NÉBIH-en kívül más hivatalok is érintettek, és a KM-mel kapcsolatos kommunikációs tevékenység a Vidékfejlesztési Minisztérium hatáskörébe tartozik, a NÉBIH önállóan nem szervez képzést a gazdálkodóknak. A gazdálkodók tájékoztatásának egyik sarokköve a Gazdálkodói kézikönyv, amely első alkalommal 2008-ban került kiadásra (verzió 2009).

Új JFGK csoportok bevezetése esetén a kézikönyv mindig kiegészül az új követelmények ismertetésével, illetve ilyenkor a korábban bevezetett követelményekkel kapcsolatos tájékoztató anyagok felülvizsgálata is megtörténik. Erre sor került 2010-ben a JFGK 9, 10, 11, 12, 13, 14 és 15 bevezetésével párhuzamosan (verzió 2011), és előre láthatólag a JFGK 16, 17 és 18 bevezetését megelőzően a 2012-es évben is meg fog valósulni (verzió 2013). A Gazdálkodói kézikönyv kidolgozásában, kiegészítésében, frissítésében a VM és az MVH mellett a NÉBIH szakértői is komoly szerepet vállalnak.

AZ ÉVES MUNKA SORÁN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A jogszabályi változások következtében 2011. január 1-vel a területi szervek átszervezésre kerültek. A megyei MgSzH hivatalok szervezetileg leváltak, és az egyes igazgatóságok mint megyei mezőgazdasági szakigazgatási szervek az újonnan létrehozott megyei kormányhivatalokba integrálódtak. A NÉBIH a KM vonatkozásában a szakmai irányító szerepét megőrizte, és a KM ellenőrzések országosan egységes szemlélet szerinti végrehajtása érdekében továbbra is központi utasításokkal látja el a megyei kormányhivatalok érintett mezőgazdasági szakigazgatási szerveit. Mivel a szervezeti átalakítás következtében a megyei főigazgatói pozíciók megszűntek, a KM ellenőrzések megyei szintű végrehajtásával, ezen belül az érintett megyei szakigazgatási szervek munkájának összehangolásával kapcsolatos koordinációs feladatokat 2011. január 1-től – a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII.27.) Korm. rendelet 24. §-a alapján – a megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságának vezetői vették át. A jogszabályi változások lekövetése érdekében a KM szakrendszer érintett moduljaiban (jegyzőkönyv generálás, döntés /határozat, végzés/ generálás) is végre kellett hajtani a szükséges átállításokat, módosításokat.

Audit

2011. évi tapasztalatok az audit területén

A Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság Szakmai Felügyeleti Osztály feladata a NÉBIH hatáskörébe tartozó hatósági feladatok állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző szolgálat, növény- és talajvédelmi szolgálat, erdővédelmi szolgálat, tenyésztési hatóság, vadászati hatóság, halászati hatóság, borászati hatóság, mezőgazdasági igazgatási szerv, valamint a pálinka-ellenőrző hatóság által történő ellátásának felügyelete.

Gondoskodik a kölcsönös megfeleltetés keretében tervezett ellenőrzések végrehajtásának szakmai felügyeletéről.

Mindezek mellett ellátja az ökológiai tanúsító szervezetek elismerését, ellenőrzését és felügyeletét.

Küldetése az egységes szemlélet kialakulásának elősegítése, továbbfejlesztése, valamint az egyértelmű és végrehajtható központi utasítások, szabályzatok és eljárásrendek kidolgozásának ösztönzése. Munkája során az osztály törekszik arra, hogy a NÉBIH minden egységével építő jellegű kapcsolatot alakítson ki. Cél, hogy az auditok száma arányban legyen a rendszer fejlesztési igényeivel és ezek fontosságával.

A 2011. ÉVI FELÜLVIZSGÁLATOK TERVEZÉSE

A 2011. évi felülvizsgálati program (továbbiakban: program) a Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság (ReFI) által tervezett auditokból és a NÉBIH kilenc szakmai igazgatósága által tervezett szakterületi ellenőrzésekből épült fel.

Az auditok tervezésénél az alábbi szempontok érvényesültek:

- A NÉBIH felső vezetésének elvárásai.
- A felülvizsgálatokra vonatkozó jogszabályi előírások.
- Az előző évek felülvizsgálatainak végrehajtásával kapcsolatos elemzések eredménye.
- A korábbi évek felülvizsgálatainak megállapításai.

A *10. táblázatban* azt foglaltuk össze, hogy a különböző tárgyú auditok tervezését milyen paraméterek tették indokolttá.

A szakterületi ellenőrzések tervezésekor a kilenc érintett igazgatóságnak az alábbiakat kellet figyelembe venni:

- A programba csak olyan szakterületi ellenőrzések kerüljenek bele, amelyek a NÉBIH és azon belül az egyes szervezeti egységek 2011. évre meghatározott céljaihoz és prioritásaihoz kapcsolódnak.
- A szakterületi ellenőrzések során szerzett tapasztalatok kellő információval szolgáljanak a kiemelten fontos területek hatékonyságának fejlesztéséhez.
- A programba csak olyan szakterületi ellenőrzések kerüljenek bele, amelyek végrehajtását a korábbi évek során szerzett tapasztalatok is indokolnak

Audit tárgya	Az audit tervezésének indoka
Központi Igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	Az MgSzH felső vezetésének azon igénye, hogy a 2011. évre kidolgozandó MgSzH fejlesztési terv elkészítését részletes helyzetelemzés előzzön meg, amely kitér a korábbi hasonló rendszerek (azon belül is külön kiemelve a TÉR-t) erősségeinek és hiányosságainak kiértékelésére is.
Központi utasításon alapuló hatósági eljárások felülvizsgálata a megyei igazgatóságokon.	A 2010. évi hasonló tárgyban végrehajtott auditok nem szolgáltattak elegendő adatot a megalapozott rendszerszintű megállapításokhoz. A Kölcsönös Megfeleltetés ellenőrzésének felülvizsgálatát Európai Uniós és nemzeti jogszabályok is előírják
Öko tanúsító szervezetek éves felülvizsgálata	Európai Uniós és nemzeti jogszabályok is előírják a téma vizsgálatát.
Szakterületi ellenőrzés auditja	A 2010. évi szakterületi ellenőrzések eredményeinek értékelése alapján szükségesnek láttuk az eljárásrend gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos információszerzés érdekében.
Központi utasításon alapuló hatósági eljárások dokumentációjának felülvizsgálata. (Kölcsönös Megfeleltetés ellenőrzéseinek dokumentáció auditja)	A Kölcsönös Megfeleltetés ellenőrzésének felülvizsgálatát Európai Uniós és nemzeti jogszabályok is előírják

10. táblázat A különböző tárgyú auditok tervezésének indokai

A *11. táblázatban* azt foglaltuk össze, hogy az egyes igazgatóságok milyen tárgyban terveztek 2011. évre szakterületi ellenőrzéseket végrehajtani.

A programot a NÉBIH Elnöke hagyta jóvá. A program az év során egyszer került módosításra.

Igazgatóság	Szakterületi ellenőrzés tárgya
Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság	A TSE monitoring és mentesítési programok ellenőrzése.
	Veszettség elleni immunizálás ellenőrzése
	~~*Klasszikus sertéspestis (a továbbiakban: KSP) mentesítés ellenőrzése.~~
	~~*Az alkalmazott KSP monitoring rendszer és a KSP-vel kapcsolatos megelőző járványügyi intézkedések (dokumentumok, képzések, technikai háttér, stb.) ellenőrzése.~~
	A szarvasmarha gümőkór mentességének ellenőrzése a megyei MgSzH ÉbÁI-nál.
	~~*Állategészségügyi határállomás.~~
	Állati melléktermékekkel kapcsolatos előírások betartásának felülvizsgálata.
Állattenyésztési Igazgatóság	**Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata.
	**Állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése.
Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése.
	A megyei gyógyszerfelügyelők kerületi állatorvosok feletti felügyeleti tevékenysége hatékonyságának ellenőrzése
Borászati Igazgatóság	Ellenőrzési minták vétele (borászati felügyelői mintavétel) és szakvéleményezésének felülvizsgálata.
	Az élelmiszer-előállítással és forgalmazással kapcsolatos adatszolgáltatásról és nyomon követhetőségről szóló 3/2010. (VII.5.) VM rendeletben foglalt előírások felügyelői munka során történő betartásának ellenőrzése
	Járulékbefizetések ellenőrzésének felülvizsgálata.
Erdészeti Igazgatóság	~~*Evt. 41§ szerinti eljárások ellenőrzése.~~
	~~*A körzeti erdőtervezéshez kapcsolódó előzetes egyeztető tárgyalás előkészítésének, lebonyolításának, a jegyzőkönyv összeállításának ellenőrzése.~~
	~~*A körzeti erdőtervezés munkafolyamat záró szakaszának ellenőrzése. Érintett munkák:~~ ~~A részletszintű tárgyalások - Natura 2000 területen az erdőgazdálkodás hatásának vizsgálata - Hozamvizsgálat - Lakossági egyeztető tárgyalás - záró tárgyalás előkészítésének és lebonyolításának, valamint a körzeti erdőterv szakmai ellenőrzése.~~
	~~*Igénybevételi eljárások ellenőrzése.~~
	~~*Erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel ellenőrzése.~~
Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság	Az éves takarmány monitoring mintavételi terv végrehajtásának vizsgálata.
	2010. évi belső ellenőrzés során kockázatosnak ítélt engedélyköteles létesítmények utókövető ellenőrzése.
	Trichinella vizsgálat rendszere a területi szervnél és feltételei adott létesítményeiben. (sertés, ló, vad).
	Engedélyköteles létesítmények hatósági ellenőrzésének vizsgálata (háziasított patás, baromfi, tojás,tej).
	Az 57/2010. FVM rendelet szerinti külön engedélyezési eljárás menetének vizsgálata egy konkrét kérelem esetében.
	Az élelmiszerek adalékanyag, kémiai-biztonsági és minőségi paraméterei ellenőrzésének felülvizsgálata.
	Vendéglátás, étkeztetés élelmiszer-biztonsági hatósági felügyelete, eljárási útmutató alkalmazása.
	Saját kutas vízellátású élelmiszeripari vállalkozások hátósági felügyelete.
	~~*Élelmiszer eredetű megbetegedések kivizsgálása az élelmiszerláncban, készenléti utasítás betartása~~

Igazgatóság	Szakterületi ellenőrzés tárgya
Földművelésügyi Igazgatóság	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése.
	őstermelői igazolványokkal kapcsolatos ügyintézés ellenőrzése.
	Halászati hatósági feladatok ellátása.
	Vadászati hatósági feladatok ellátása.
	Részarány földkiadás ellenőrzése.
	A 32/2009. (III. 31.) FVM rendelet szerinti agrárkár-enyhítési kérelmek feldolgozásával kapcsolatos ellenőrzés.
Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság	Mintavételi és vetőmag vizsgálati tevékenység.
Növény, Talaj és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság	~~*Légi növényvédelmi tevékenység ellenőrzés felülvizsgálata.~~
	~~*Parlagfű elleni védekezés elmulasztása miatt indított eljárás felülvizsgálata.~~
	~~*Méhpusztulás miatt indított eljárás felülvizsgálata.~~
	Zöldség-gyümölcs export és import minőségellenőrzés gyakorlata.
	Belföldi zöldség-gyümölcs forgalmazás hatósági ellenőrzése.
	Szennyvíziszap engedélyezés eljárásának vizsgálata.
	Talajvédelmi engedélyezési tevékenység vizsgálata.
	Növényútlevél rendszer egységes működtetése.

*A csillaggal jelölt áthúzott felülvizsgálatok nem kerültek végrehajtásra, vagy nem az eljárásrend szerint kerültek végrehajtásra (EI)
**A két csillaggal jelölt felülvizsgálatok egy felülvizsgálat keretében egy időben lettek végrehajtva, esetükben az egyes helyszíneken csak egy jelentés készült

11. táblázat Szakterületi ellenőrzések igazgatóságonként, 2011.

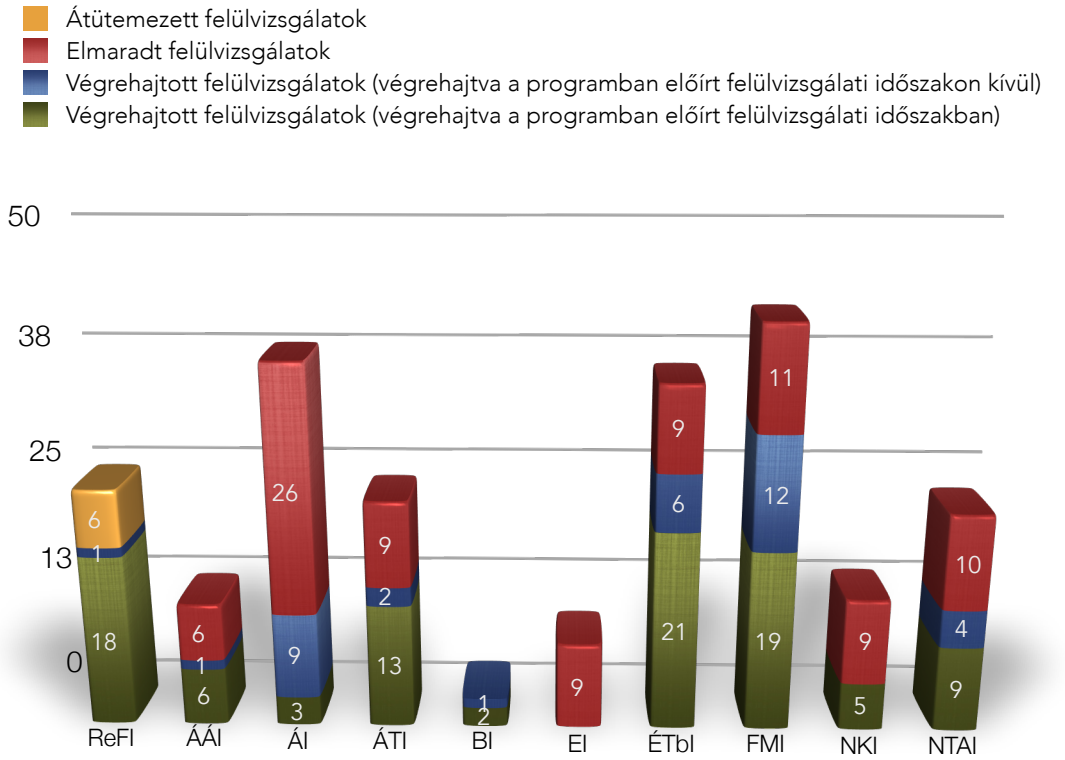
A 2011. ÉVI PROGRAM VÉGREHAJTÁSA

A felülvizsgálati program végrehajtására vonatkozó alapadatokat a *12. táblázatban* foglaltuk össze, míg a *22. ábrán* a tervezett auditok és szakterületi ellenőrzések megvalósulása látható.

Az Állattenyésztési Igazgatóság elmaradt felülvizsgálatainak magas arányát az okozta, hogy a szakterületi ellenőr a felülvizsgálati programban szereplő 2 tárgyban végrehajtott ellenőrzéseit összevonva hajtotta végre, azok dokumentációját egyben (egy-egy tervvel és egy-egy jelentéssel) nyújtotta be, amelyet az SzFO nem tudott külön értékelni és elfogadni. Az Erdészeti Igazgatóság a tervezett szakterületi ellenőrzéseit nem a felülvizsgálatokról szóló eljárásrend szerint hajtotta végre.

Felül-vizsgálat típusa	Felül-vizsgálatok száma		Felülvizsgálatot végző szervezeti egység
Audit		19	Rendszerszervezési és Felügyeleti Igazgatóság
Szak-területi ellenőrzés	113	7	Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság
		12	Állattenyésztési Igazgatóság
		15	Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága
		3	Borászati Igazgatóság
		27	Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság
		31	Földművelésügyi Igazgatóság
		5	Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság
		13	Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság
Összesen	132		

12. táblázat A felülvizsgálati program végrehajtása

22. ábra A tervezett auditok és szakterületi ellenőrzések megvalósulása

A 2011. ÉVI AUDITOK TAPASZTALATAI

HELYSZÍNI ELLENŐRZÉSEK VÉGREHAJTÁSÁNAK FELÜLVIZSGÁLATA

A helyszíni ellenőrzések végrehajtásának felülvizsgálata és az ezzel kapcsolatos gyengeségek, erősségek és trendek elemzése érdekében két éven keresztül tizenkét helyszínen hajtottunk végre auditokat.

A helyszíni ellenőrzések során használt check-listák vonatkozásában arra a következtetésre jutottunk, hogy azok mind tartalmilag, mind terjedelmüket illetően átdolgozásra szorulnak. Az auditok tapasztalata az volt, hogy a check-listákban szereplő kérdések száma és részletessége önmagában nem biztosította, hogy a lefolytatott hatósági ellenőrzések elérjék a céljukat.

Az auditok rámutattak arra is, hogy a hatósági állatorvosok felkészültsége, valamint a hatósági állatorvosok vonatkozásában működtetett vezetői ellenőrzési rendszer bizonyos hiányosságokkal terhelt. Ez a helyzet pedig közvetve befolyásolja a végrehajtott ellenőrzések eredményességét és megbízhatóságát.

Az informatikai rendszerek használatának vizsgálata kapcsán azt tapasztaltuk, hogy az jelenleg nem tekinthető 100%-osnak. Ez a tény pedig azért jelentős, mert az OÁIR alrendszer és az ellenőrzési modul teljes vagy közel teljes feltöltése és feltöltöttsége nélkül elképzelhetetlen a kizárólag az informatikai alkalmazásokra épülő, teljesen elektronizált létesítmény nyilvántartási, ellenőrzési és a kockázatalapú ellenőrzés tervezési rendszerek bevezetése a gyakorlatban.

A KÖZPONTI UTASÍTÁSON ALAPULÓ HATÓSÁGI ELJÁRÁSOK FELÜLVIZSGÁLATA

Ebben a tárgyban 2011. évben a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) és az élelmiszerlánc-felügyelet területét érintő éves létesítmény-ellenőrzési terv kiadásával kapcsolatos központi utasítások megvalósulását néztük. Következtetéseinket 34 dokumentáció audit, és négy úgynevezett helyszíni (on site) audit tapasztalatainak elemzése alapján vontuk le. A dokumentáció auditok megállapításai alapján általánosságban elmondható, hogy a beküldött ellenőrzés-dokumentációk a legtöbb esetben hiánytalanok voltak, ami azt jelenti, hogy kizárólag az iratok tanúsága szerint az előírt eljárási lépések bizonyíthatóan végre lettek hajtva. A helyszíni auditok azonban felhívták a figyelmünket arra, hogy a hibátlan helyszíni dokumentáció önmagában nem jelenti azt, hogy az ellenőrzés végrehajtása is megfelelő színvonalú és mélységű volt. A meg nem felelések megállapításakor az elsőfokú hatóság minden esetben követte a KM eljárásrendben előírtakat, és határozati formában megállapította a meg nem felelés tényét és annak súly, mérték és tartósság szerinti minősítését.

AZ ÖKOLÓGIAI TERMELÉST, FELDOLGOZÁST, FORGALMAZÁST VÉGZŐ GAZDASÁGI SZEREPLŐK ELLENŐRZÉSÉT ÉS TANÚSÍTÁSÁT VÉGZŐ TANÚSÍTÓ SZERVEZETEK 2011. ÉVI AUDITJA

2011-ben a tanúsító szervezetek működésének hatékonyságát, illetve a hatóság és a tanúsító szervezetek közötti koordinációt vizsgáltuk. Megállapítottuk, hogy kifejezetten a hatékonyság vizsgálatára nem áll a tanúsító szervezetek rendelkezésre dokumentált eljárás, a hatékonyság igazolására nincsenek indikátoraik, számszerű adataik, elemzéseik. A hatóság és a tanúsító szervezetek közötti koordináció csak részben érvényesül. Az auditokon észlelt hiányosságok megszüntetése érdekében a hatóság határozatot adott ki. Ezen túlmenően a tanúsító szervezetekkel történő évközi együttműködés, továbbá az eddigi éves felülvizsgálatok eredményei alapján a hatóság munkaanyagot állított össze az öko tevékenységre vonatkozó nemzeti jogszabály módosítása érdekében.

A NÉBIH SZAKMAI IGAZGATÓSÁGAINAK 2011. ÉVI AUDITJAIRÓL KÉSZÜLT ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

Ezekre az auditokra a NÉBIH kilenc szakmai igazgatóságán került sor, annak érdekében, hogy az azokon szerzett információk kellő alapot biztosítsanak a NÉBIH stratégiájának és megfelelő fejlesztési tervének a kidolgozásához. A vizsgálat során az igazgatóságok 2010. évi szervezeti céljainak tervezését és végrehajtását elemeztük a SMART (Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Time-bound – Jól definiált, Mérhető, Elérhető, Releváns, Időbeliséggel rendelkező) értékelési rendszer segítségével. Az elemzésekkel tendenciákat nem lehetett meghatározni az igazgatóságok célrendszere kapcsán folytatott tevékenységeik vonatkozásában, azonban megállapítható volt, hogy a személyi célokból kiinduló tervezés, az osztály célok egyeztetése a dolgozókkal, az osztályonkénti 3-4, jól mérhető cél meghatározása segítette a tervezést. A célfeladatok teljesülését a célok jó megfogalmazása, az egyéni célokból kiinduló tervezés, a saját igazgatósági munkaterv alkalmazása és a feladatok megvalósulásának nyomon követése segítette elő. Az auditokon szerzett információkat a NÉBIH már felhasználta a 2011. évi fejlesztési tervének és felülvizsgálati programjának összeállításához, valamint a stratégiájának kidolgozásához is.

SZAKTERÜLETI ELLENŐRZÉS AUDITJA

A szakterületi ellenőrzések auditjának tárgyában 2011. évben egy felülvizsgálat került végrehajtásra. A felülvizsgálat során a szakterületi ellenőrzés dokumentációjának vizsgálata mellett, célunk volt megismerni a szakterületi ellenőr helyszínen végrehajtott gyakorlati munkáját és az esetlegesen felmerülő módszertani nehézségeket.
Az audit során megállapított hiányosságok jelentős része a felülvizsgálatok módszertanáról szóló képzés szükségére és a szakterületi ellenőrzésekről és auditokról szóló eljárásrend (továbbiakban: eljárásrend) módosítására mutatott rá.

Az SzFO a módszertani hiányosságok kijavítására 2011-ben képzést tartott és az eljárásrend is módosításra került.

A 2011. ÉVI SZAKTERÜLETI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAI

Az elvégzett szakterületi ellenőrzések eredményei változatosak, átlagosan 80% fölötti pontszámmal értékelték az ellenőrök az ellenőrzöttek munkáját. A felülvizsgálatok és auditok eredményeit az *13. táblázat* tartalmazza.

A részletes audit jelentés a NÉBIH weboldalán megtalálható: http://intranet.nebih.gov.hu/funkcionalis_igazgatosagok/Refi/SZFO/FM/jel

Felülvizsgálat alatti szervezet	Felülvizsgálat tárgya	Felül-vizsgálat típusa	Felülvizsgálatot végző szervezeti egység	teljesít-mény %
Bács-Kiskun megyei MgSzH ÉbÁI	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	92%
	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	86,7%
	A megyei gyógyszerfelügyelők kerületi állatorvosok feletti felügyeleti tevékenysége hatékonyságának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	59%
	Vendéglátás, étkeztetés élelmiszer-biztonsági hatósági felügyelete, eljárási útmutató alkalmazása	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	86,5%
	2010. évi szakterületi ellenőrzés során kockázatosnak ítélt engedélyköteles létesítmények utókövető ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	96%
	Engedélyköteles létesítmények hatósági ellenőrzésének vizsgálata (háziasított patás, baromfi, tojás, tej)	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	94%
Bács-Kiskun megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	93,75%
	őstermelői igazolványokkal kapcsolatos ügyintézés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	A 32/2009. (III.31.) FVM rendelet szerinti agrárkár-enyhítési kérelmek feldolgozásával kapcsolatos ellenőrzések	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%

Felülvizsgálat alatti szervezet	Felülvizsgálat tárgya	Felül-vizsgálat típusa	Felülvizsgálatot végző szervezeti egység	teljesít-mény %
Baranya megyei MgSzH ÉbÁI	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	65%
	Vendéglátás, étkeztetés élelmiszer-biztonsági hatósági felügyelete, eljárási útmutató alkalmazása	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	87%
	Az élelmiszerek adalékanyag, kémiai-biztonsági és minőségi paraméterei ellenőrzésének felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	60%
Baranya megyei MgSzH FMI	Vadászati hatósági feladatok ellátásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Baranya megyei MgSzH NTI	Mintavételi és vetőmagvizsgálati tevékenység	szakterületi ellenőrzés	NKI	100%
	Növényútlevél rendszer egységes működtetése	szakterületi ellenőrzés	NTAI	96,3%
	Talajvédelmi engedélyezési tevékenység vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	NTAI	87%
Békés megyei MgSzH ÉbÁI	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	93%
	A megyei gyógyszerfelügyelők kerületi állatorvosok feletti felügyeleti tevékenysége hatékonyságának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	81,5%
	Az éves takarmány monitoring mintavételi terv végrehajtásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	95,6%
	Az 57/2010. FVM rendelet szerinti külön engedélyezési eljárás menetének vizsgálata egy konkrét kérelem esetében	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	95%
	Engedélyköteles létesítmények hatósági ellenőrzésének vizsgálata (háziasított patás, baromfi, tojás, tej)	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	54%
Békés megyei MgSzH NTI	Mintavételi és vetőmagvizsgálati tevékenység	szakterületi ellenőrzés	NKI	91,7%
	Növényútlevél rendszer egységes működtetése	szakterületi ellenőrzés	NTAI	96,3%
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei MgSzH ÉbÁI	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	90%
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	Részarány földkiadás ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	93,75%
	A 32/2009. (III.31.) FVM rendelet szerinti agrárkár-enyhítési kérelmek feldolgozásával kapcsolatos ellenőrzések	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei MgSzH NTI	Talajvédelmi engedélyezési tevékenység vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	NTAI	92%
Csongrád megyei MgSzH ÉbÁI	Veszettség elleni immunizálás ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁÁI	98%
	2010. évi szakterületi ellenőrzés során kockázatosnak ítélt engedélyköteles létesítmények utókövető ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	96,4%
Csongrád megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%

Felülvizsgálat alatti szervezet	Felülvizsgálat tárgya	Felül-vizsgálat típusa	Felülvizsgálatot végző szervezeti egység	teljesít-mény %
Fejér megyei MgSzH ÉbÁI	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	71%
Fejér megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Fejér megyei MgSzH NTI	Növényútlevél rendszer egységes működtetése	szakterületi ellenőrzés	NTAI	96,3%
	Központi utasításon alapuló hatósági eljárások helyszíni felülvizsgálata	audit	REFI	50%
Fővárosi és Pest megyei MgSzH ÉbÁI	A megyei gyógyszerfelügyelők kerületi állatorvosok feletti felügyeleti tevékenysége hatékonyságának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	46,5%
	Az élelmiszer-elõállítással és -forgalmazással kapcsolatos adatszolgáltatásról és nyomonkövethetõség-rõl szóló 3/2010. (VII.5.) VM rendeletben foglalt előírások felügyelői munka során történő betartásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	BI	100%
	Engedélyköteles létesítmények hatósági ellenőrzésének vizsgálata (háziasított patás, baromfi, tojás, tej)	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	70%
Fővárosi és Pest megyei MgSzH FMI	Halászati hatósági feladatok ellátásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	87%
	Részarány földkiadás ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	93,75%
	A 32/2009. (III.31.) FVM rendelet szerinti agrárkár-enyhítési kérelmek feldolgozásával kapcsolatos ellenőrzések	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Győr-Moson-Sopron megyei MgSzH ÉbÁI	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	75%
	Járulékbefizetések ellenőrzésének felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	BI	100%
	Az éves takarmány monitoring mintavételi terv végrehajtásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	98,5%
	Központi utasításon alapuló hatósági eljárások helyszíni felülvizsgálata	audit	REFI	92%
Győr-Moson-Sopron megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	Halászati hatósági feladatok ellátásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	91%
Győr-Moson-Sopron megyei MgSzH NTI	Mintavételi és vetőmagvizsgálati tevékenység	szakterületi ellenőrzés	NKI	95,3%
Hajdú-Bihar megyei MgSzH ÉbÁI	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	83,3%
	A megyei gyógyszerfelügyelők kerületi állatorvosok feletti felügyeleti tevékenysége hatékonyságának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	94,5%
	Trichinella vizsgálat rendszere a területi szervnél és feltételei adott létesítményeiben (sertés, ló, vad)	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	80%

Felülvizsgálat alatti szervezet	Felülvizsgálat tárgya	Felül-vizsgálat típusa	Felülvizsgálatot végző szervezeti egység	teljesít-mény %
Hajdú-Bihar megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Hajdú-Bihar megyei MgSzH NTI	Mintavételi és vetőmagvizsgálati tevékenység	szakterületi ellenőrzés	NKI	100%
Heves megyei MgSZH ÉbÁI	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	78,4%
	Az éves takarmány monitoring mintavételi terv végrehajtásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	97,1%
	Saját kutas vízellátású élelmiszeripari vállalkozások hatósági felügyelet	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	90,2%
	Az élelmiszerek adalékanyag, kémiai-biztonsági és minőségi paraméterei ellenőrzésének felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	90%
Heves megyei MgSZH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	Részarány földkiadás ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	93,75%
Heves megyei MgSzH NTI	Szennyvíziszap engedélyezés eljárásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	NTAI	92%
Jász-Nagykun-Szolnok megyei MgSzH ÉbÁI	A szarvasmarha gümőkór mentességének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁÁI	80,98%
	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	82%
	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	67%
	Az éves takarmány monitoring mintavételi terv végrehajtásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	91,17%
	Engedélyköteles létesítmények hatósági ellenőrzésének vizsgálata (háziasított patás, baromfi, tojás, tej)	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	86,4%
	Központi utasításon alapuló hatósági eljárások helyszíni felülvizsgálata	audit	REFI	56%
Jász-Nagykun-Szolnok megyei MgSzH FMI	Halászati hatósági feladatok ellátásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Jász-Nagykun-Szolnok megyei MgSzH NTI	Mintavételi és vetőmagvizsgálati tevékenység	szakterületi ellenőrzés	NKI	95,3%
	Növényútlevél rendszer egységes működtetése	szakterületi ellenőrzés	NTAI	94,5%
Komárom-Esztergom megyei MgSzH ÉbÁI	A TSE monitoring és mentesítési programok ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁÁI	96,01%
	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	61%

Felülvizsgálat alatti szervezet	Felülvizsgálat tárgya	Felül-vizsgálat típusa	Felülvizsgálatot végző szervezeti egység	teljesít-mény %
Komárom-Esztergom megyei MgSzH ÉbÁI	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	100%
	Az éves takarmány monitoring mintavételi terv végrehajtásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	98,5%
	Saját kutas vízellátású élelmiszeripari vállalkozások hatósági felügyelet	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	52,8%
	Az élelmiszerek adalékanyag, kémiai-biztonsági és minőségi paraméterei ellenőrzésének felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	82%
Nógrád megyei MgSzH ÉbÁI	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	95%
	Az éves takarmány monitoring mintavételi terv végrehajtásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	98,5%
	Engedélyköteles létesítmények hatósági ellenőrzésének vizsgálata (háziasított patás, baromfi, tojás, tej)	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	88%
Nógrád megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Nógrád megyei MgSzH NTI	Talajvédelmi engedélyezési tevékenység vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	NTAI	87%
Somogy Megyei MgSzH ÉbÁI	A TSE monitoring és mentesítési programok ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁÁI	92,8%
	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	90%
	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	91,7%
	A megyei gyógyszerfelügyelők kerületi állatorvosok feletti felügyeleti tevékenysége hatékonyságának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	83%
	Trichinella vizsgálat rendszere a területi szervnél és feltételei adott létesítményeiben (sertés, ló, vad)	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	78%
Somogy megyei MgSzH FMI	Vadászati hatósági feladatok ellátásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Somogy megyei MgSzH NTI	Talajvédelmi engedélyezési tevékenység vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	NTAI	80%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei MgSzH ÉbÁI	Állati eredetű melléktermékekkel kapcsolatos előírások betartásának felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÁÁI	95%
	Veszettség elleni immunizálás ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁÁI	100%
	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	93,3%
	2010. évi szakterületi ellenőrzés során kockázatosnak ítélt engedélyköteles létesítmények utókövető ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	62,5%

Felülvizsgálat alatti szervezet	Felülvizsgálat tárgya	Felül-vizsgálat típusa	Felülvizsgálatot végző szervezeti egység	teljesít-mény %
Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei MgSzH ÉbÁI	Központi utasításon alapuló hatósági eljárások helyszíni felülvizsgálata	audit	REFI	92%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	őstermelői igazolványokkal kapcsolatos ügyintézés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	Részarány földkiadás ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	93,75%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei MgSzH NTI	Belföldi zöldség-gyümölcs forgalmazás hatósági ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	NTAI	87,5%
Tolna megyei MgSzH ÉbÁI	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	90%
	Központi utasításon alapuló hatósági eljárások helyszíni felülvizsgálata	audit	REFI	78%
Tolna megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	Halászati hatósági feladatok ellátásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	Vadászati hatósági feladatok ellátásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Tolna megyei MgSzH NTI	Zöldség-gyümölcs export és import minőségellenőrzés gyakorlata	szakterületi ellenőrzés	NTAI	87,9%
Vas megyei MgSzH ÉbÁI	Állati eredetű melléktermékekkel kapcsolatos előírások betartásának felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÁÁI	94%
	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	87,5%
	Az 57/2010. FVM rendelet szerinti külön engedélyezési eljárás menetének vizsgálata egy konkrét kérelem esetében	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	91%
Vas megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Veszprém megyei MgSzH ÉbÁI	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	75%
	Élelmiszertermelő állatoknak szánt, élelmezés-egészségügyi várakozási idővel rendelkező törzskönyvezett állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmének, illetve állattartó telepeken való felhasználásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁTI	71,67%
	Az élelmiszerek adalékanyag, kémiai-biztonsági és minőségi paraméterei ellenőrzésének felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	86%
Veszprém megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
Veszprém megyei MgSzH NTI	Szennyvíziszap engedélyezés eljárásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	NTAI	80,5%
Zala megyei MgSzH ÉbÁI	Tenyésztési hatósági feladatkörben végzett helyszíni ellenőrzések szabályszerűségének vizsgálata, állattenyésztési hatósági jogkörben kiadott határozatok szabályszerűségének ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	ÁI	87%
	Ellenőrzési minták vétele (borászati felügyelői mintavétel) és szakvéleményezésének felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	BI	100%

Felülvizsgálat alatti szervezet	Felülvizsgálat tárgya	Felül-vizsgálat típusa	Felülvizsgálatot végző szervezeti egység	teljesít-mény %
Zala megyei MgSzH ÉbÁI	Az élelmiszerek adalékanyag, kémiai-biztonsági és minőségi paraméterei ellenőrzésének felülvizsgálata	szakterületi ellenőrzés	ÉTbI	88%
	Központi utasításon alapuló hatósági eljárások helyszíni felülvizsgálata	audit	REFI	83%
Zala megyei MgSzH FMI	Az MVH delegált feladataival kapcsolatos munkavégzés ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	Vadászati hatósági feladatok ellátásának ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	100%
	Részarány földkiadás ellenőrzése	szakterületi ellenőrzés	FMI	93,75%
Zala megyei MgSzH NTI	Szennyvíziszap engedélyezés eljárásának vizsgálata	szakterületi ellenőrzés	NTAI	96%
Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.	Ökológiai termelés területén ellenőrzésre és tanúsításra jogosult szervezetek auditálása	audit	REFI	25%
Hungária Öko Garancia Kft.	Ökológiai termelés területén ellenőrzésre és tanúsításra jogosult szervezetek auditálása	audit	REFI	27%
MgSzH ÁÁI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	44%
MgSzH ÁTI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	81%
MgSzH ÁI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	62%
MgSzH BI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	62%
MgSzH EI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	65,63%
MgSzH ÉTbI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	50%
MgSzH FMI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	44%
MgSzH NTAI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	68,75%
MgSzH NKI	MgSzH szakmai igazgatóságok koordinációs tevékenységének általános auditja	audit	REFI	43,75%
MgSzH ÉTbI	Szakterületi ellenőrzések auditja	audit	REFI	78%
Valamennyi Megyei Kormányhivatal (NTI, ÉbÁI)	Központi utasításon alapuló hatósági eljárások dokumentációjának felülvizsgálata	audit	REFI	összesítő jelentés készült

13. táblázat A felülvizsgálatok és auditok eredménye, 2011.

Mellékletek

Mellékletek
az éves jelentéshez

- 1. melléklet: A NÉBIH működésének és feladatellátásának jogszabályi alapja, valamint a 2011-ben módosult főbb jogszabályok listája
- 2. melléklet: A Nemzeti Referencia Laboratóriumok (NRL) és hatósági laboratóriumok
- 3. melléklet: A Nemzeti Referencia Laboratóriumok tevékenységi köre

1. MELLÉKLET
A NÉBIH MŰKÖDÉSÉNEK ÉS FELADATELLÁTÁSÁNAK JOGSZABÁLYI ALAPJA, VALAMINT A 2011-BEN MÓDOSULT FŐBB JOGSZABÁLYOK LISTÁJA

A NÉBIH MŰKÖDÉSÉNEK ÉS FELADATELLÁTÁSÁNAK JOGSZABÁLYI ALAPJA

az Élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény;

a szőlőtermesztésről és borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény;

a Nemzeti Élelmiszerlánc- biztonsági Hivatalról szóló 22/2012 (II. 29.) Korm. rendelet;

az állatgyógyászati termékekről szóló 128/2009. (X. 6.) FVM rendelet;

a növény-egészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001. (I. 17.) FVM rendelet;

a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról szóló 7/2010. (IX. 24.) VM utasítás.

A decentralizáció jegyében az egyedi engedélyezési, valamint ellenőrzési feladatok végrehajtásának jelentős része a megyei szinten jelenik meg, így a központnál csak kis számban található ilyen típusú feladat.

JOGSZABÁLYMÓDOSULÁSOK 2011-BEN

A szervezet működését érintő funkcionális jogszabályok:

271/2011 (XII. 20) Korm. rendelet a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló 327/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet módosításáról;

111/2011 (VII. 4.) Korm. rendelet a fővárosi és megyei kormányhivatalok feladat- és hatásköreivel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról;

212/2011 (X. 7.) Korm. rendelet a fővárosi és megyei kormányhivatalok feladat- és hatásköreivel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról.

Szakterületi jogszabályok:

145/2011 (XII. 23.) VM rendelete a kedvtelésből tartott állatok nem kereskedelmi célú mozgásának állat-egészségügyi szabályairól szóló 147/2004. (X. 1.) FVM rendelet módosításáról;

142/2011(XII. 23.) VM rendelete a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzéséről, az ellenük való védekezésről, illetve leküzdésükről szóló 179/2009. (XII. 29.) FVM rendelet módosításáról;

141/2011(XII. 23.) VM rendelete a bizonyos nem állati eredetű élelmiszerek és takarmányok behozataláról és fokozott hatósági ellenőrzéséről;

139/2011 (XII. 22.) VM rendelete a vágójuhok vágás utáni minősítéséről és kereskedelmi osztályba sorolásáról szóló 16/1998. (IV. 3.) FM rendelet és a baromfi ágazatban igénybe vehető állatjóléti támogatások feltételeiről szóló 139/2007. (XI. 28.) FVM rendelet módosításáról;

136/2011 (XII. 22.) VM rendelete a vágósertések vágás utáni minősítéséről és a hasított féltestek kereskedelmi osztályba sorolásáról;

135/2011 (XII. 22.) VM rendelete a vágómarhák vágás utáni minősítéséről és a hasított féltestek kereskedelmi osztályba sorolásáról szóló 14/1998. (IV. 3.) FM rendelet módosításáról;

134/2012 (XII. 22.) VM rendelete a vágóállatok vágás utáni minősítéséről szóló 75/2003. (VII. 4.) FVM rendelet módosításáról;

114/2011 (XII. 5.) VM rendelete a növényegészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001. (I. 17.) FVM rendelet módosításáról;

107/2011 (XI. 10.) VM rendelete az étkezési célra forgalomba kerülő vadon termett gombák gyűjtéséről, feldolgozásáról, forgalomba hozataláról;

102/2011 (XI. 5.) VM rendelete az idegen és nem honos halfajoknak akvakultúrában való alkalmazásával kapcsolatos szabályokról szóló 111/2009. (VIII. 19.) FVM rendelet módosításáról;

84/2011 (IX. 1) VM rendelete a növényvédő szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédő szerek csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról szóló 89/2004. (V. 15.) FVM rendelet módosításáról;

77/2011 (VII. 3.) VM rendelete a Magyar Élelmiszerkönyv kötelező előírásairól szóló 152/2009. (XI. 12.) FVM rendelet módosításáról;

75/2011(VII. 29.) VM rendelete a vágópontok működésének részletes szabályairól;

69/2011 (VII. 14.) VM rendelete a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet módosításáról;

67/2011 (VII. 13.) VM rendelete az élelmiszerek ionizáló sugárzással való kezelésének szabályairól;

65/2011 (VII. 11.) VM rendelete a zöldségnövény fajok tájfajtáinak és házikerti fajtáinak elismeréséről, valamint vetőmagvaik előállítási és forgalomba hozatali feltételeiről;

64/2011 (VII. 11.) VM rendelete a gyümölcs és zöldség ellenőrzéséről szóló 82/2004. (V. 11.) FVM rendelet és az élelmiszer-előállítás és forgalomba hozatal egyes élelmiszer-higiéniai feltételeiről és az élelmiszerek hatósági ellenőrzéséről szóló 68/2007. (VII. 26.) FVM-EüM-SZMM együttes rendelet módosításáról;

62/2011 (VI. 30) VM rendelete a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről;

47/2011 (V. 31.) VM rendelete az élelmiszer-vállalkozás működéséhez szükséges szakképesítés meghatározásáról;

43/2011 (V. 26.) VM rendelete az elejtett vad kezelésének és értékesítésének élelmiszer-higiéniai feltételeiről;

34/2011 (IV. 28.) VM rendelete a halkeltető állomások üzemeltetéséről, valamint a tenyészhalak és hal szaporítóanyag felajánlásáról, értékesítéséről;

30/2011 (IV. 27.) VM rendelete a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet módosításáról;

16/2011 (III. 2.) VM rendelete a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet módosításáról;

14/2011 (II. 24.) VM rendelete a zöldség szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 50/2004. (IV. 22.) FVM rendelet módosításáról;

217/2011 (X. 19.) Korm. rendelet a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló 292/2008. (XII. 10.) Korm. rendelet módosításáról;

147/2011 (VIII. 4.) Korm. rendelet a szaporítóanyagokkal kapcsolatos minőségvédelmi bírság megállapításáról szóló 369/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet módosításáról;

2011. évi CLVIII. tv. az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény módosításáról;

2011. évi CLXVI. törvény, Magyarország 2012. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról.

2. MELLÉKLET
A NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMOK (NRL) ÉS HATÓSÁGI LABORATÓRIUMOK

AZ ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYBIZTONSÁGI IGAZGATÓSÁG IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Takarmányvizsgáló Nemzeti Referencia Laboratórium (1144 Budapest, Remény utca 42.)
- Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratórium (1095 Budapest, Mester utca 81.)
- Élelmiszer Toxikológiai Nemzeti Referencia Laboratórium (1095 Budapest, Mester utca 81.)
- Élelmiszer Analitikai Nemzeti Referencia Laboratórium (1135 Budapest, Lehel utca 43-47.)
- Radioanalitikai Referencia Laboratórium (1182 Budapest, Fogoly utca 13-15.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (6001 Kecskemét, Halasi út 34.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (3534 Miskolc, Stadion utca 39/a.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (8000 Székesfehérvár, Csikvári utca 15.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (4030 Debrecen, Diószegi út 30.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (7400 Kaposvár, Cseri major)
- Élelmiszerlánc Radiokémiai Laboratórium (7100 Szekszárd, Tormay Béla u. 18.)
- Élelmiszerlánc Radiokémiai Laboratórium (9700 Szombathely, Zanati út 3.)
- Regionális Élelmiszerlánc Laboratórium (8200 Veszprém, Mártírok útja11/A.)
- Regionális Élelmiszerlánc-mikrobiológiai Laboratórium (8200 Veszprém, Dózsa György út 33.)

A NÖVÉNY-, TALAJ- ÉS AGRÁRKÖRNYEZET-VÉDELMI IGAZGATÓSÁG IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Budapesti Károsító-diagnosztikai Laboratórium (1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.)
- Pécsi Bakteriológiai Laboratórium (7634 Pécs, Kodó dűlő 1.)
- Pécsi Talajbiológiai Laboratórium (7634 Pécs, Kodó dűlő 1.)
- Miskolci Növényvédőszermaradék-analitikai Laboratórium (3501 Miskolc, Blaskovics u. 24.)
- Hódmezővásárhelyi Növényvédőszermaradék-analitikai Laboratórium (6800 Hódmezővásárhely, Rárósi út 110.)
- Velencei Növényvédőszer-analitikai Laboratórium (2481 Velence, Ország u. 23.)
- Velencei Virológiai Laboratórium (2481 Velence, Ország u. 23.)
- Velencei Talajvédelmi Laboratórium (2481 Velence, Ország u. 23.)
- Gödöllői Vízélettani Laboratórium (2100 Gödöllő, Kotlán S. u. 3.)
- Szolnoki Növényvédőszermaradék-analitikai Laboratórium (5001 Szolnok, Vízpart krt. 32.)
- Szolnoki Talajvédelmi Laboratórium (5001 Szolnok, Vízpart krt. 32.)
- Tanakajdi Talajvédelmi Laboratórium (9762 Tanakajd, Ambrózy 2.)

AZ ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI DIAGNOSZTIKAI IGAZGATÓSÁG IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Emlős és Vadbetegségek Laboratóriuma (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- Immunológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- Molekuláris Biológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- Higiénés Bakteriológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- Emlős Virológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- Baromfi Virológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- TSE és Veszettség Laboratórium (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- Baromfibetegségek Laboratóriuma (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- Gümőkór és Klinikai Bakteriológiai Laboratórium (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)
- Parazitológiai, Hal- és Méhbetegségek Laboratóriuma (1149 Budapest, Tábornok u. 2.)

Debrecen székhelyen

- Debreceni Immunológiai, Virológiai és TSE Laboratórium (4031 Debrecen, Bornemissza u. 3-7.)
- Debreceni Kórbonctani és Bakteriológiai Laboratórium (4031 Debrecen, Bornemissza u. 3-7.)

Kaposvár székhelyen

- Kaposvári Immunológiai, Virológiai és TSE Laboratórium (7400 Kaposvár, Cseri út. 18.)
- Kaposvári Kórbonctani és Bakteriológiai Laboratórium (7400 Kaposvár, Cseri út. 18.)

AZ ÁLLATGYÓGYÁSZATI TERMÉKEK IGAZGATÓSÁGA IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Gyógyszer Analitikai Laboratórium (1107 Budapest, Szállás u. 8.)
- Oltóanyag Osztály Vizsgálati Laboratóriuma (1107 Budapest, Szállás utca 8.)

A BORÁSZATI IGAZGATÓSÁG IRÁNYÍTÁSA ÉS FELÜGYELETE ALATT

- Borászati Ellenőrző Laboratórium (1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.)
- Borászati Hatósági Laboratórium (1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.)

3. MELLÉKLET
A NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMOK TEVÉKENYSÉGI KÖRE

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI DIAGNOSZTIKAI IGAZGATÓSÁG NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMI FELADATAI

Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság 882/2004/EK rendelet szerinti referencia laboratóriumi feladatai:

- Paraziták (különös tekintettel a *Trichinella* és az *Echinococcus* fajokra);
- Antimikrobiális rezisztencia;
- Fertőző szivacsos agyvelőbántalmak;
- Klasszikus sertéspestis;
- Afrikai lópestis;
- Madárinfluenza;
- Newcastle-betegség;
- Sertések hólyagos betegsége;
- Halbetegségek;
- Kéknyelv betegség;
- Afrikai sertéspestis;
- Ragadós száj- és körömfájás;
- Brucellózis;
- Lovak ragályos méhgyulladásának diagnosztikai vizsgálata;
- Takonykór diagnosztikai vizsgálata;
- Veszettség diagnosztikája.

Az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság egyéb referencia laboratóriumi feladatai:

- Leukózis (64/432/EGK irányelv);
- Gümőkór (64/432/EGK irányelv).

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYBIZTONSÁGI IGAZGATÓSÁG NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMI FELADATAI

Az Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság 882/2004/EK rendelet szerinti referencia laboratóriumi feladatai:

- Tej és tejtermék;
- Tengeri biotoxin;
- *Salmonella;*
- *Listeria monocytogenes* élelmiszerekben és takarmányokban;
- *Escherichia coli*, köztük a verotoxikus *E. coli* élelmiszerekben és takarmányokban;
- *Campylobacter* élelmiszerekben és takarmányokban;
- Koaguláz-pozitív *Staphylococcus* baktériumok vizsgálata;
- Takarmányokban előforduló állati fehérjék;
- Állatgyógyászati készítmények és szennyező anyagok állati eredetű élelmiszerekben előforduló maradékanyagai;
- Takarmány adalékok;
- Élelmiszerek és takarmányok GMO tartalom;
- Peszticid-szermaradványok az állati eredetű élelmiszerekben és magas zsírtartalmú élelmiszercikkekben;
- Kémiai elemek állati eredetű élelmiszerekben, Nehézfémek (tápszerek és speciális táplálkozási célú élelmiszerek, bébiételek);
- Takarmányok nehézfém tartalom;
- Mikotoxinok állati eredetű élelmiszerekben és takarmányban;
- Policiklikus aromás szénhidrogének élelmiszerekben és takarmányokban;
- Élelmiszerekben és takarmányokban előforduló dioxinok és poliklórozott bifenilek;
- Hormonok és béta-agonisták;
- Az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagok

Az Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság egyéb referencia laboratóriumi feladatai:

- Baromfihús víztartalma (1538/91/EGK rendelet);
- Talaj, takarmánynövények, nyers tej, zöldségfélék, gyümölcsfélék, gabonafélék, húsfélék, tojás, erdei termékek, hal, élelmiszer technológiai víz radioaktivitása (EURATOM 35-36. Cikk; 2000/473/EURATOM).

BORÁSZATI IGAZGATÓSÁG NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMI FELADATA

- Magyar autentikus borok
- izotóparányának mérése SNIF-NMR és IR-MS módszerrel Analitikai Adatbank részére (555/2008/EK Bizottsági rendelet III. fejezet 89. cikkben meghatározott feladat)

NÖVÉNY-, TALAJ- ÉS AGRÁRKÖRNYEZET-VÉDELMI IGAZGATÓSÁG NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMI FELADATAI

Miskolci Növényvédőszermaradék-analitikai Laboratórium:

- Gyümölcsök és zöldségek növényvédőszer-maradék tartalmának vizsgálata
- Egyetlen szermaradék vizsgálatára irányuló módszerek alkalmazása

Velencei Növényvédőszer-analitikai Laboratórium:

- Gabonafélék és takarmányok növényvédőszer-maradék tartalmának vizsgálata
- Növényvédőszer-maradékok vizsgálata az állati eredetű élelmiszerekben és magas zsírtartalmú élelmiszerekben

Tartalom

Bevezetés 1

ITNET 3

Célrendszer 4

Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv 5

Változások 5

Szervezeti felépítés, szervezeti változások 6

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Elnök-helyettesség 7

A Növény-, Talaj- és Erdővédelmi Elnökhelyettesség 8

Önálló, közvetlenül az elnök alá tartozó szervezeti egységek 8

Megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei 8

Jogosult állatorvosok 9

Laboratóriumok 9

Kockázat alapú ellenőrzés 11

Kockázat alapú tervezés 12

Monitoring mintavételek – Termékellenőrzések 14

Létesítményellenőrzés – Folyamatellenőrzés 19

Képzés 24

Képzési igények felmérése 25

e-Learning 25

Külső képzések 26

Trendek, tapasztalatok 2011 27
Talajvédelem 33
Ellenőrzések jellege 34
Ellenőrzések eredményei 34
Ellenőrzések során tapasztalt trendek 35
Képzés 35
Az igazgatóság éves munkája során bekövetkezett változások 35
Növényegészségügy 36
Ellenőrzések jellege 37
Ellenőrzési terv megvalósulása 37
Ellenőrzések eredményei 38
Ellenőrzési eredmények összevetése az előző évek eredményeivel 39
Képzés 39
Az igazgatóság éves munkája során bekövetkezett változások 39
Növényvédelem 40
Ellenőrzések jellege 41
Ellenőrzési terv megvalósulása 41
Ellenőrzések eredményei 41
Képzés 49
Növényi termék ellenőrzés 50
Az ellenőrzések jellege 51
Éves ellenőrzési terv megvalósulása 51
Az ellenőrzések eredményei 52
Az ellenőrzési eredmények összevetése az előző évek eredményeivel 52
Képzés 52

Állatgyógyászati termékek 53

Ellenőrzések jellege 54

Ellenőrzési terv megvalósulása 56

Ellenőrzések eredményei 58

Képzés 60

Az igazgatóság éves munkája során bekövetkezett változások 60

Állategészségügy, állatvédelem 61

Ellenőrzések jellege 62

Ellenőrzési terv megvalósulása 62

Ellenőrzések eredményei 62

Az ellenőrzési eredmények összevetése az előző évek eredményeivel 63

Laboratóriumi vizsgálatok eredményei 64

Járványos betegségek elleni védekezés és a monitoring vizsgálatok eredményei 67

Képzés 72

Az igazgatóság éves munkája során bekövetkezett változások 73

Élelmiszer- és takarmánybiztonság 74

Az ellenőrzések jellege 75

Ellenőrzési terv megvalósulása 76

Ellenőrzések eredményei 76

Laboratóriumi vizsgálatok 79

Képzés 79

Borászati termékek 83

Ellenőrzések jellege 84

Ellenőrzések eredményei 84

Borászati termékek laboratóriumi vizsgálata 86

Képzés 87

Az igazgatóság éves munkája során bekövetkezett változások 87

Kölcsönös megfeleltetés 89

Az ellenőrzések jellege 90

Ellenőrzési terv megvalósulása 91

Ellenőrzések eredményei 93

Az ellenőrzések során tapasztalt trendek 93

Képzés 94

Az éves munka során bekövetkezett változások 95

Audit 96

A 2011. évi felülvizsgálatok tervezése 97

A 2011. évi program végrehajtása 99

A 2011. évi auditok tapasztalatai 100

A 2011. évi szakterületi ellenőrzések tapasztalatai 102

Mellékletek 109

1. melléklet: A NÉBIH működésének és feladatellátásának jogszabályi alapja, valamint a 2011-ben módosult főbb jogszabályok listája 110

2. melléklet: A Nemzeti Referencia Laboratóriumok (NRL) és hatósági laboratóriumok 113

3. melléklet: A Nemzeti Referencia Laboratóriumok tevékenységi köre 115

Kapcsolat:

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)

www.nebih.gov.hu

Cím: 1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.

E-mail: ugyfelszolgalat@nebih.gov.hu

Tel.: 06-1/336-9000

Fax.: 06-1/336-9479

Facebook: www.facebook.com/nebih.hu

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

06-80/a nébih

06-80/2 63244